

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257

BROJ
506

Subotica, 7. prosinca 2012. Cijena 50 dinara

KOLO

TEMA BROJA:
Suvremeno pjesništvo
vojvodanskih Hrvata

ČASOPIS MATICE HRVATSKE ZA KNJIŽEVNOST

PREDSTAVLJANJE ČASOPISA U SUBOTICI

OHRABRENJE KATOLICIMA
ZA OTVARANJE ŠKOLA

DEMOGRAFSKI PAD
NACIONALNIH MANJINA

STASAVAJU NEKI NOVI ZRINSKI

INTERVJU
ČEDOMIR ČUPIĆ

POLA STOLJEĆA ĐURĐINSKE ŠKOLE

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

RBV

RAZVOJNA BANKA VOJVODINE

Ponuda za desetku!

OROČENI DEVIZNI DEPOZIT S ISPLATOM

5+5=5,50%

Vrsta depozita	OROČENI DEVIZNI DEPOZIT SA ISPLATOM DEPOZITA I PRIPADAJUĆE KAMATE PO ISTEKU ROKA OROČENJA			
Valuta	EUR			
Iznos depozita	5.000,00			
Visina stope Poreza na prihod od kapitala	15,00%			
Rok 10 mjeseci	Visina godišnje NKS	EKS	iznos poreza	Ukupan iznos depozita za isplatu
	5,50%	4,67%	34,18	5.193,66
Promjenljivost kamatne stope	fiksna			

infotelefon
021 488 4433
www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

6Mbit/s

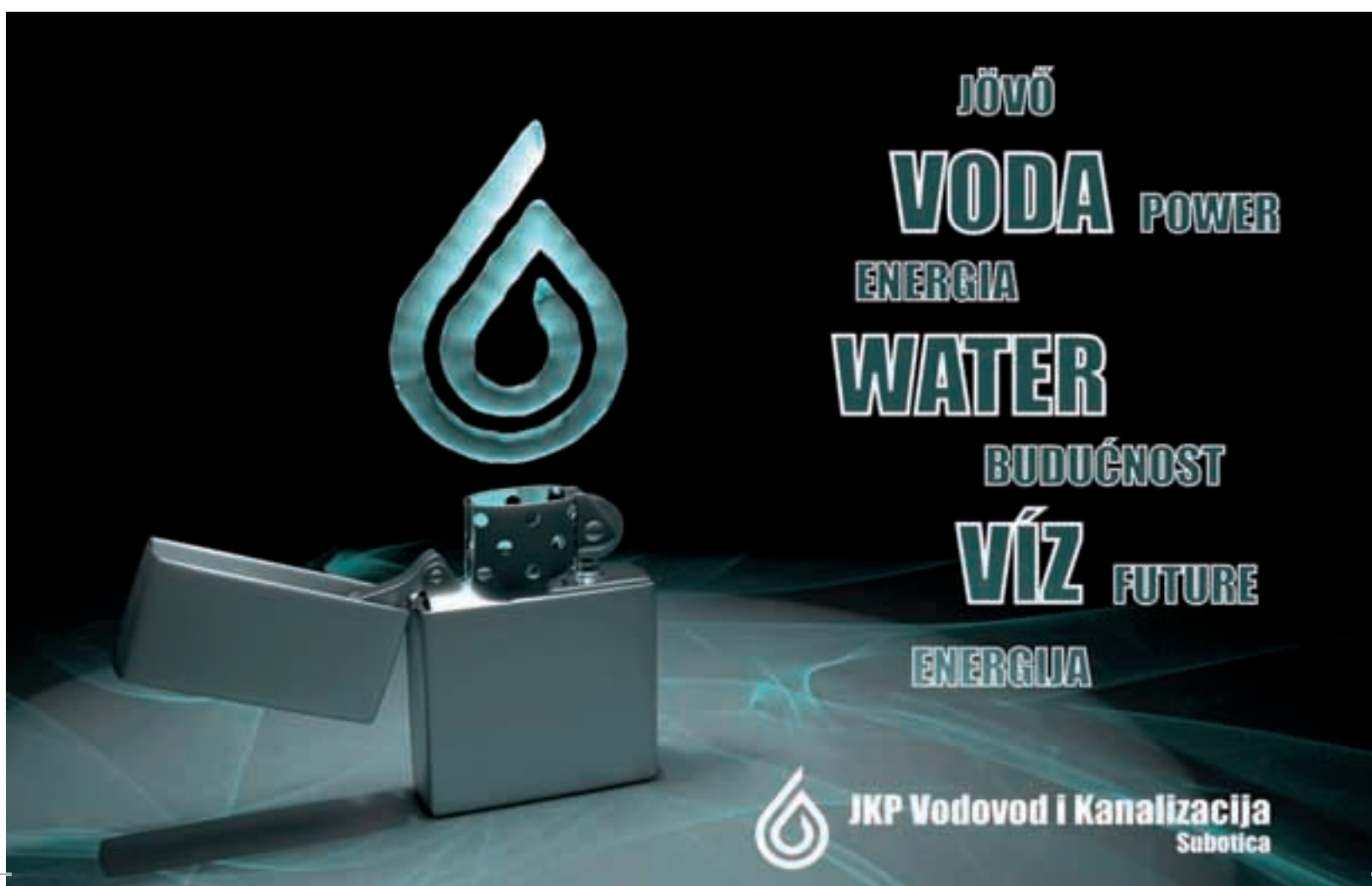
5Mbit/s

UBRZAJTE SA NAMA! 3Mbit/s

OSTALI POVEĆAVAJU CENE,
MI POVEĆAVAMO BRZINE!

TIPPNET
INTERNET
www.tippnet.rs

JÖVÖ

VODA POWER

ENERGIA

WATER

BUDUĆNOST

VÍZ FUTURE

ENERGIA

 JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Očekivano i zabrinjavajuće

U Srbiji danas živi gotovo 13.000 Hrvata manje nego 2002. godine, pokazuju podaci s popisa stanovnika 2011. godine, koje je prošlog tjedna objavio Republički zavod za statistiku. Što reći nakon objavljivanja ovih rezultata, a da to ne zvuči defetistički? Osobito ako tome pridodamo i podatak da je prosječna starost Hrvata u Srbiji preko 50 godina. Za neke preciznije zaključke potrebno je provesti i opsežnije i dublje analize i o tome ćemo svakako pisati u idućim brojevima.

U ovome broju donosimo prve reakcije na objavljene rezultate popisa i prva razmišljanja o tome mogu li se ovakvi negativni demografski trendovi zaustaviti. Prvi komentari na objavljene rezultate iz hrvatske zajednice mogu se sažeti u »očekivano, ali zabrinjavajuće«.

Po mišljenju predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća Slavena Bačića, razlozi za ovakav rezultat su brojni, jedan od njih je i etnička mimikrija, a jedan od mogućih »lijekova« je vlastitim primjerom svjedočiti pripadnost hrvatskom narodu – upisivati djecu u hrvatske odjele, pratiti medije na hrvatskom jeziku i aktivno raditi na ostvarivanju manjinskih prava.

Po mišljenju predsjednika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Petra Kuntića i animoziteti i strahovi mogu biti razlozi ovakvog demografskog pada, a ovakav trend se može ublažiti isključivo izgradnjom i jačanjem manjinske samouprave i hrvatskih institucija, a za što zakonske osnove postoje.

Po mišljenju profesorice Iren Gabrić-Molnar, razlozi smanjivanja pojedine manjinske populacije su emigracija, asimilacija i negativan prirodni priraštaj. U takvoj situaciji, smatra ona, potrebno je već na razini lokalnih i regionalnih zajednica sagledati migracijske tendencije i provoditi ciljanu socijalnu politiku prema mladima.

Ali, što dok se te mjere ne donesu i primijene, strahovi ne razbiju i nacionalna svijest se ne probudi? Iako zvuči defetistički, vrlo je vjerojatno da će mladi i dalje odlaziti i bit će sve manje Hrvata u Srbiji.

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Sjećanje na Duju Runje

ISKUSTVA ZA BOLJU PRAKSU.....7

TEMA

Konferencija o medijima na jezicima nacionalnih manjina

PRISUTNI, VIDLJIVI I ZAJEDNO SNAŽNI.....14-15

INTERVJU

Prof. dr. Čedomir Čupić, član Agencije za borbu protiv korupcije

ZA SADA SAMO RIJEČI HVALE...12-13

SUBOTICA

Značajne obljetnice O Š »Vladimir Nazor« u Đurđinu

POLA STOLJEĆA ĐURĐINSKE ŠKOLE.....20-21

DOPISNICI

Program Udruge građana »Urbani Šokci«

ŠOKADIJA U KNJIŽEVNOSTI, PJE-SMI, SLICI.....25

KULTURA

Godišnji koncert HGU »Festival bunjevački pisama«

POTVRDA USPJEŠNOGA RADA S MLADIMA.....30

SPORT

Stjepan Palenkić, košarkaški trener

POLA STOLJEĆA S KOŠARKAŠ-KOM LOPTOM.....49

Ako se netko želi provozati vlakom iz Srbije prema Hrvatskoj, najbolje bi bilo da to uradi još danas. Naime, Željeznice Srbije upravo za vikend ukidaju znatan broj vlakova koji prometuju prema Hrvatskoj. No, neće biti ukinute samo linije za Hrvatsku, već i za Mađarsku, Bosnu, Italiju, Austriju, Bugarsku, Rumunjsku, Tursku, Švicarsku. Srbija se oprašta od brojnih linija prema Zagrebu, Budimpešti, Zürichu, Bukureštu, Sofiji, Sarajevu, Istanbulu, Milanu i Beču.

Od pet linija koje od Beograda vode prema Zürichu ostat će samo jedna. Prema informacijama plasiranim u javnost preko dnevnih medija, radi se o tome da Hrvatske željeznice ukidaju financiranje 46 međunarodnih linija zbog nerentabilnosti, pa financiranje tih pravaca pada na susjede, uz nadoknadu. Radi se o znatnim iznosima, a Željeznice Srbije to ne mogu podnijeti.

No, ne radi se samo o Hrvatskoj, problemi s visinom nadoknade odlikavaju se i na druge susjedne zemlje. Zato se ukidaju i linije prema drugim državama, primjerice kroz Suboticu više neće prometovati linija »Andrić« prema Budimpešti.

Ako je to sve tako kako jest, onda ispada da se ne radi o dobroj volji Hrvatske da po nerentabilnim uvjetima prepušta željezničku infrastrukturu na korištenje drugim državama, već više sličí generalnoj promjeni tarifa europskih željeznica. U tom slučaju, pitanje bi se moglo postaviti: kako su se Željeznice Srbije pripremile za promjenu uvjeta poslovanja u regiji?

Ako bismo išli za tim pitanjem, lako bismo uočili istinu koja bode oči. A ta je istina da na nekim dionicama poput Subotica-Beograd putovanje traje vremenski dulje nego kada je pruga izgrađena. Dakle, infrastrukturu koju je Srbija dobila prije 100 godina ne samo da nije razvila, već ju je na samoubojstveni način iskoristila do kolapsa. Veliki dio putničkog prometa odavno se preorijentirao na autobuse. Putnički promet za željeznicu kao da nije konkurentan. No, onda dolazimo do zaključka kako bi teretni promet, koji iznosi 14 milijuna tona godišnje, morao izdržavati cjelokupnu infrastrukturu željeznica. Zahvaljujući našem zemljopisnom položaju i prometu između Europe i Male Azije, to se u nekom omjeru i događa. Povijest je zabilježila kako je zapravo pruga Beograd-Niš izgrađena stoga, jer je na tome Austrija inzistirala tijekom potpisivanja Berlinskog mira, izgradnja željeznice je bio uvjet da se Srbiji prizna neovisnost od Turske. Tada se znalo što je nužno i što se želi.

Međutim, evidentno je sada kako ne postoji jasna državna strategija prometa. Nasuprot tome, državnih intervencija u željeznice pak ima, ali o tome više saznajemo kada se otkriju neke zloporabe u nabavama opreme.

Da je naša infrastruktura kvalitetnija, vjerojatno bi i Srbija mogla više naplaćivati susjedima za prolazak njihovih vlakova kroz našu zemlju, i stvar bi se možda poravnala, a promet održao. No, teško je očekivati da nam netko povoljno pruži svoju infrastrukturu na korištenje i da očekujemo da mu se revanširamo time što će kod nas njihovi IC vlakovi moći voziti 50 kilometara na sat kroz 4 tisuće kilometara pruga od kojih više od pola nije elektrificirano. Hoćete li se na koncu iznenaditi ako svemu navedenom dodam kako prema informacijama Željeznica Srbije, oni upošljavaju preko 18 tisuća uposlenika?

Nikola Perušić

IZVJESTILAC EP JELKO KACIN

Otpočinjanje pregovora na dohvat ruke

Izvjestilac Europskog parlamenta za Srbiju Jelko Kacin rekao je da je Srbija značajno napredovala u eurointegracijama i da joj je datum otpočinjanja pregovora »na dohvat ruke«. Kacin je zastupnicima Vanjskopolitičkog komiteta EP predstavio godišnje izvješće o Srbiji, za koje je rekao da je »najpozitivnije dosad«, a koje će parlament usvojiti u obliku rezolucije, prenosi 3. prosinca Tanjug.

Kacin je kao najpozitivnije dostignuće naveo napredak koji je Srbija ostvarila u odnosima s Kosovom i posebno spomenuo nastavak »historijskog dijaloga dva premijera«, primjenu sporazuma o integriranom upravljanju prijelazima i sporazuma o regionalnim skupovima. On je istaknuo da je dobro što je prvi potpredsjednik Vlade Aleksandar Vučić najavio da će se sresti s predstavnicima Srba južno od Ibra, za koje je rekao da ih je »prethodna Vlada potpuno ignorirala«.

Kacin je, osim toga, izuzetno pohvalno govorio o Vučićevim naporima da se obračuna s korupcijom i organiziranim kriminalom. »Trebamo ohrabriti Vladu da nastavi na tom putu«, rekao je izvjestilac EP i naveo da tek slijedi bitka protiv korupcije na visokoj razini i uvođenje reda u sektor javnih nabava.

S druge strane, Kacin je ukazao da prijedlog rezolucije sadrži ocjene o manjkavostima koje tek treba ispraviti, a kao glavni problem je naveo izmjene Zakona o Narodnoj banci, za koje je rekao da podrivaju neovisnost ove institucije.

Također je ukazao da se izvješće detaljno bavi problemima u reformi sudstva.

»Od ključne je važnosti da se osiguraju neovisnost i profesionalizam sudaca i tužitelja, jer je gospodarski oporavak Srbije u direktnoj vezi s vraćanjem poverenja građana u sudstvo«, rekao je Kacin.

Kacinovo izvješće će, nakon amandmana koje će zastupnici priložiti početkom siječnja, biti podnijeto Europskom parlamentu na usvajanje.

Pripreme za maturante

Pripreme iz hrvatskoga jezika za maturante koji će polagati državnu maturu u Hrvatskoj počinju ovoga petka, 7. prosinca, u Hrvatskoj čitaonici u Subotici s početkom u 18 sati. Svi koji se planiraju priključiti pripremama, za daljnje informacije neka se jave na brojeve telefona HNV-a.

DAN POSVEĆEN SJEĆANJU NA DUJU RUNJE I MEĐUNARODNI STRUČNI SUSRET PREDŠKOLSKIH RADNIKA

Iskustva za bolju praksu

U povodu prve godišnjice smrti uglednog stručnjaka iz predškolske oblasti Duje Runje,

kolektiv kojem je ostao odan do posljednjeg radnog dana, PU »Naša radost«,

organizirao je susret »Slike sjećanja« na kolegu i razmjenu stručnih iskustava »Praksa u ogledalu«

Međunarodni stručni susret predškolskih radnika u organizaciji PU »Naša radost«, 29. studenoga, započeo je »Slikama sjećanja« u spomen na *Duju Runju*, pedagoga, pravnika, uglednog stručnjaka u području predškolaštva, u povodu obljetnice njegove smrti. U »Slikama sjećanja« prikazani su video i foto zapisi iz njegove karijere, kao i aforizmi, svojevrsne skice događaja i stavova, koje je godinama stvarao. O suradnji i prijateljstvu s Dujom Runje govorili su: p. *Ivan Holetić, Grgo Francišković, Olga Šram, Sofija Simić, Geza Cekuš, Slavica Kostić, Katarina Korponaić i Jasmi-na Kukić.*

U drugom dijelu skupa, pod nazivom »Praksa u ogledalu«, govorilo se o iskustvima, ovdašnjim i iz drugih sredina, u metodama propitivanja kvalitete odgojne prakse. Na ovu temu govorile su odgojiteljice iz Subotice *Nataša Vrapčević, Estera Beneš, Jagoda Korać i Marina Piuković, Živka Krnjaja* s Filozofskog fakulteta iz Beograda i psihologinja *Vesna Rusijan-Ljuština*, ravnateljica Dječjeg vrtića »Olga Ban« iz Pazina. Stručnjakinja iz Pazina sutradan je subotičkim odgojiteljima i stručnim suradnicima

održala i prikaz metode ogledanja načina i kvalitete rada koju godinama primjenjuju u Pazinu. Inače, suradnja između subotičke PU »Naša

koju je pazinski vrtić njeuguje godinama, što je bio razlog da se o tim iskustvima razgovara i ovdje u Subotici, Vesna Rusijan-

lji u čijim smo skupinama snimali njihov neposredni rad s djecom, objašnjavajući koje ciljeve odgoja su željeli postići time što su

U spomen na Duju Runje: video i foto zapisi, aforizmi, skice

radost« i pazinskog Dječjeg vrtića »Olga Ban« odvija se već duže vrijeme, međusobnim posjetima i razmjenom iskustava, kao i sudjelovanjem u »Krugovima prijateljstva«, svojevrsnim međunarodnim stručnim skupovima odgojitelja, stručnih suradnika i ravnatelja predškolskih ustanova iz više zemalja. Domaćin ovogodišnjih »Krugova prijateljstva« bio je Pazin.

Govoreći o metodi preispitivanja odgojne prakse

Ljuština je iznijela: »Htjela sam podijeliti naše iskustvo iz Istre u kojem smo shvatili kako je najkvalitetniji oblik stručnog usavršavanja video-zapis neposrednog rada s djecom. Znači, kamerom se snimi sat ili dva vremena aktivnosti odgojiteljskog para u odgojnoj skupini, to učiniti u nekoliko odgojnih skupina, i kad se taj dio posla završi, popodne u miru kad nema djece porazgovara se o snimljenom. Tu su tada odgojite-

radili, i grupa stručno mješovitog sastava, odgojitelji, pedagozi, psiholozi, defektolozi, ravnatelj, svi zajedno u promišljanju na koji način možemo unaprijediti kvalitetu u radu sa djecom.«

Ova metoda (Subotičani su je nazvali »ogledanje prakse«) u Istri se primjenjuje više od desetljeća, a Vesna Rusijan-Ljuština ističe kako je rezultirala značajnim i kvalitetnim promjenama u odgojnoj praksi u vrtićima.

K. K.

REZULTATI POSLJEDNJEG POPISA STANOVNIŠTVA PO NACIONALNOJ PRIPADNOSTI

Demografski pad nacionalnih manjina

Potvrđena očekivanja da će opasti udio manjinske populacije u Srbiji

VLASTITIM PRIMJEROM SVJEDOČITI PRIPADNOST HRVATSKOME NARODU

Dr. Slaven Bačić kaže da odgovor o razlozima demografskog pada ovdašnjih Hrvata zahtijeva ozbiljna istraživanja.

»Razlozi su brojni – negativan prirodni priraštaj, emigracija, porast etničke mimikrije, nenasilna asimilacija, samo je teško odrediti omjer pojedinih čimbenika. Osobno držim da je jedan od ključnih čimbenika izrazita etnocentričnost Srbije, koja rađa nelagodu i strah kod manjinskih zajednica, što se onda reflektira i na ostale nabrojane čimbenike, ali i neke druge, kao što je to bila izrazito negativna medijska kampanja prema promidžbi za popis koju je organizirao HNV«.

Govoreći o mogućnostima zaustavljanja takvog trenda, Slaven Bačić kaže da Srbija nije izuzetak, jer je smanjenje broja pripadnika manjinskih zajednica u uvjetima globalizacije i urbanizacije trend koji se bilježi u cijelome svijetu i ističe da je jedan od načina njegova usporavanja i aktivan

Službeni rezultati popisa stanovništva obavljenoga 2011. godine, a koje je objavio Republički zavod za statistiku Srbije, ukazuju na trend smanjenja etničke heterogenosti. Prema ovim podacima opao je udio manjinske populacije u Srbiji. Demografski pad bilježi i većinska srpska populacija, ali je odnosu na druge narode sve dominantnija. Rezultati su pokazali da Srbi u Srbiji čine 83,3 posto ukupnog stanovništva. S takvim procentom Srbija ulazi u krug izrazito homogenih država.

u Srbiji popisnica nije morala biti potpisana, niste mogli ni dobiti njezinu kopiju, a niti naknadno ne možete dobiti podatke iz osobne popisnice, jer se ti podaci smatraju tajnim, dok je u Hrvatskoj popisnica morala biti potpisana, popisivač je bio obavezan izdati kopiju i naknadno se mogu tražiti službeni podaci iz popisnice, te u nedostatku podataka u odnosu na pojedinačna seoska naselja, iz prvih rezultata se može izvući nekoliko zaključaka«, kaže predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. Slaven

kod Hrvata. Također, postotak pada Hrvata se odnosi na državnu razinu, dok je u sredinama gdje je veća koncentracija Hrvata taj pad manji, primjerice u Subotici, međutim, istodobno je došlo do značajnog povećanja broja stanovnika u rubrikama 'nisu se izjasnili', 'regionalna pripadnost' te 'nepoznato'. Na državnoj razini broj ovako izjašnjenih je 3,8 posto, oko 6,25 posto u Vojvodini, a u Somboru i Subotici preko 10 posto, što ne govori samo o većem broju nacionalno mješovitih brakova, već prije o etničkoj mimikriji – ovdje se 'preselio' najveći broj prijašnjih Jugoslavena. U Subotici i Somboru u postotcima je došlo do većeg broja smanjenja izjašnjenih kao Bunjevci, nego kod Hrvata. Za ove dvije popisne kategorije uočljivo je da je u gradskim nase-

ZABRINJAVAJUĆI PODATAK

Između dva popisa stanovništva u Srbiji se »izgubilo« oko 13.000 Hrvata. Najviše Hrvata živi u Vojvodini, njih 47.044, od čega najveći dio u sjevernoj Bačkoj, Subotici i okolici.

Prema podacima popisa stanovništva iz 2002. godine 70.602 građana Srbije se izjasnilo kao Hrvati, dok se na prošlogodišnjem popisu kao Hrvatima izjasnilo njih 57.900, tako da je udio Hrvata u ukupnom broju stanovnika s 0,94 posto pao na 0,81 posto.

SMANJENJE BROJA HRVATA

»Ukoliko pretpostavimo da su rezultati točni, jer ne treba zaboraviti da na popisu

Bačić, komentirajući smanjenje broja Hrvata na području Srbije.

»Najprije, sve su manjinske zajednice, osim Bošnjaka i Roma, te Goranaca, Nijemaca i Rusa, zabilježile pad stanovništva, ali je on uopće promatrano među najvećima u Hrvata poslije osoba koje su se izjasnile kao Jugoslaveni te Crnogoraca. Dalje, smanjenje broja pripadnika manjinskih zajednica je manje u ruralnim nego urbanim sredinama, pa je primjerice pad broja Slovaka i Rusina manji nego

NOVA DEMOGRAFSKA SLIKA

Postotak većinskog naroda u Srbiji raste u odnosu na ostale. Demografski i nedemografski faktori utjecali su na smanjivanje manjinske populacije.

ljima veći broj izjašnjenih kao Hrvati, nego Bunjevci, dok je u seoskim naseljima u okolici Subotice obratno. Zaključak je da je Vojvodina i statistički degradirana kao tek jedna od statističkih regija, bez ikakvih posebnosti u odnosu na ostale dijelove Srbije«.

rad u ostvarivanju manjinskih prava.

»Za to, najprije, primjer mora pružati manjinska elita, jer nisu rijetki obratni slučajevi u našoj zajednici, primjerice da vijećnici HNV-a ili članovi uredništava naših medija, svoju djecu ne uklju-

čuju u obrazovni sustav na hrvatskome, iako za to imaju uvjeta, za što, osim istinske volje, treba uložiti još i minimalni napor – dijete dovoziti nekoliko ulica dalje u školu, potaknuti organiziranje predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, a da ne govorimo o nepraćenju ovdašnjih hrvatskih medija. A isto to bi onda trebalo očekivati i od pojedinih članova naše manjinske zajednice, a ne samo tražiti korist od hrvatstva, primjerice, hrvatsko državljanstvo ili plaću, dok istodobno mnogi ovdašnji Hrvati koji imaju dvojno hrvatsko državljanstvo ili su profesionalno uposleni u manjinskim institucijama ne žele participirati u vršenju manjinskih prava, što onda obesmišljava napore drugih za očuvanjem nacionalne samobitnosti. Dakle, jedan od mogućih odgovora na vaše pitanje o mogućnostima zaustavljanja demografskog pada ovdašnjih Hrvata jest vlastitim primjerom svjedočiti pripadnost hrvatskome narodu».

JACATI MANJINSKE INSTITUCIJE

Predsjednik DSHV-a i narodni zastupnik *Petar Kuntić* također ističe kako postoji više razloga demografskog pada hrvatske manjine.

»Opći trend pada nataliteta u državi je zahvatio i našu manjinsku zajednicu, a neperspektivnost i gospodarska kriza su doveli do odliva mlađih ljudi u matičnu državu ili u treće zemlje. Sve je to doprinijelo smanjenju broja ovdašnjih Hrvata.

Također, strah je sigurno utjecao na izjašnjavanje o nacionalnoj pripadnosti, pogotovo kod nas Hrvata s obzirom da je animozitet većinskog stanovništva prema

nama, prema istraživanju Gallupa, izražen u velikom postotku. Problem je i podijeljenost između bunjevačkih Hrvata i onih koji se izjašnjavaju kao Bunjevci nehrvati. Nažalost, to nekom odgovara. Mi smo službeno peta manji-

na po brojnosti u Srbiji, ali to nije utjeha, s obzirom da je ovo veliki pad u odnosu na neke ranije popise, a pogotovu u odnosu na popis odmah poslije II. svjetskog rata. Sada nas ima točno jedna trećina u odnosu na taj broj. Takav trend može se ublažiti isključivo izgradnjom i jačanjem manjinske samouprave, naših manjinskih hrvatskih institucija, na tome trebamo ustrajno raditi, vremena za čekanje nema, a zakonske osnove postoje«, kaže Petar Kuntić.

RAZLOZI SMANJIVANJA MANJINSKE POPULACIJE

U razgovoru o razlozima ubrzanog smanjivanja manjinske populacije prof. dr. *Iren Gabrić-Molnar* kaže da su razlozi emigracija, asi-

lježen kod Roma, Bošnjaka, Goranaca i Muslimana, a u zadnjem popisu nije bilo Albanaca. Važno je istaknuti da je broj onih koji se nisu izjasnili po nacionalnoj pripadnosti veoma velik, oko 160 tisuća. Po mom mišljenju, razlozi smanjivanja pojedine manjinske populacije su prije svega emigracija, ne samo u svoju matičnu zemlju, nego i u zemlje Europske Unije, pa čak i dalje, zatim asimilacija i negativan prirodni priraštaj. Moram istaknuti da pokraj onih pripadnika manjina koji se nisu izjasnili, primjerice osobe iz miješanih brakova, imamo i osobe koje se izjašnjavaju po regionalnoj pripadnosti, pogotovo u Vojvodini».

OPADANJE MULTIETNIČNOSTI SRBIJE

Prof. dr. Iren Gabrić-Molnar navodi kako je u pitanju trend opadanja stvarne multietničnosti Srbije.

»Srbija se sve više homogenizira po svojoj nacionalnoj strukturi. Srba je u ukupnom stanovništvu 2002. godine bilo 82,86 posto, a sada 83,32 posto, mada se i njihov apsolutni broj smanjio za 224, 688, što iznosi pad od 3,62 posto. U Vojvodini je također porastao relativni broj Srba na 66 posto, a udio Mađara se smanjio s 15 na 13 posto. Ukupan pad Mađara je tako 13,43 posto. Svi ostali su po svom udjelu ispod 3 posto u ukupnom broju stanovnika pokrajine. S druge strane se, međutim, javljaju nove manjine s neznatnim brojem, kao što su Nijemci i Rusi. Ja bih izdvojila jedan interesantan podatak: upravo u najrazvijenijoj, beogradskoj regiji udio Srba je najveći - 90 posto«.

Zvonko Sarić

SLOBODNO POSLUŽIVANJE NA BOGATOJ TRPEZI IDENTITETA

U Subotici stasavaju neki novi Zrinski

Nakon teških porođajnih muka za dobivanje dvojnog hrvatskog državljanstva u atmosferi straha i rizika od prije dva desetljeća, današnje pribavljanje mađarskog državljanstva inaugurirano u lak, besplatan i svečani čin

Kada je prije 20 godina raspadom Jugoslavije postavljeno pitanje državljanstva, to je bio krupan problem. Zbog razmjene stanovništva i iseljavanja, postavilo se pitanje i lojalnosti matičnoj te domicilnoj zemlji, a i praktičnosti. Makar i protuzakonito u tom trenutku, pribavljanje hrvatskog državljanstva za mnoge naše sunarodnjake postalo je imperativ za neku sigurnost u tim nesigurnim vremenima. Za druge, pribavljanje putovnice predstavljalo je prozor u svijet, rješavanje egzistencije, prijevremeni ili kratkotrajni odlazak te preuzimanje transportnih poslova. Prije dva desetljeća, zbog sumnje na posjedovanje domovnice mnogi su ljudi imali neugodnosti, a neki su i ispitivani od strane službi sigurnosti. Neugodne trenutke doživljavali su Hrvati širom Bačke i Srijema ukoliko su putovali na dulje od šopinga u Mađarsku.

Međutim, nisu samo Hrvati imali neugodnosti, stanovitih problema imali su i državljani Bosne i Hercegovine, kada je režim *Slobodana Miloševića* odlučio poslati ih natrag u ratom zahvaćenu državu usprkos njihovoj želji da pobjegnu od ratnog ludila.

Tada je bilo teško povjerovati da će doći vrijeme kada će dvojno državljanstvo biti društveno prihvaćeno, kada ćemo se moći ponositi našim bogatstvom identiteta. Pitanje dvojnog državljanstva postalo

je mostom povjerenja, koegzistencije i suradnje. To su, na žalost, uvidjeli i pripadnici podzemlja, te su mnogi kriminalci poduzeli korake kako bi krivotvorili ili na nezakonit način pribavili putovnice radi skrivanja ili akcija u inozemstvu.

REFERENDUM

Nakon normalizacije odnosa Srbije i Hrvatske te otvaranja Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, vojvodanski su Mađari svojoj matičnoj državi postavljali pitanje dobivanja sličnih pogodnosti. No, za to je bilo potrebno malo više volje i truda. Koncem 2004. godine održan je u Mađarskoj referendum o tome žele li građani Mađarske prihvatiti zakon o primitku u državljanstvo svojih sunarodnjaka koji žive s druge strane granice. Taj referendum nije uspio, a održan je tijekom vlasti socijalista. U medijima se vodila kampanja koja je prikazivala manjinske Mađare kao one koji bi željeli preseliti se i biti na državnom trošku. Od 37 posto izašlih većina je glasovala za, ali ipak nije bilo potrebnih 25 posto ukupno registriranih birača.

Nakon promjene vlasti i dolaska desnog Fidesza na vlast stvar se promijenila i otvorena je mogućnost dobivanja mađarskog državljanstva. No, to je učinjeno na zanimljiv način – za dobivanje mađarskog državljanstva

nužno je ispuniti kumulativno dva uvjeta. Prvi je da se dokaže kako među precima postoji netko tko je već bio državljanin, što nije teško za osobe s panonskih prostora, koji su stoljećima živjeli u Austro-Ugarskoj Monarhiji. Drugi uvjet je znanje mađarskog jezika. Jer, govor ovog ugro-finskog jezika najčvršći je nacionalni identitet, a on se zbog svoje specifičnosti ne može lako uspoređivati s drugim jezicima.

UVJETI I PROCEDURA

Pod ovim uvjetima postalo je jasno da bi državljanstvo Mađarske mogle zatražiti i osobe koje potječu iz mješanih brakova, ili osobe koje su naučile mađarski jezik pod utjecajem okoline. Stav mađarskih vlasti je da potiču primitak takvih osoba u mađarsko državljanstvo. A procedura njegovog preuzimanja nije samo administrativni postupak. Preuzimanje mađarskog državljanstva je svečani događaj koji se organizira na prigodnom službenom mjestu u lokalnim tijelima vlasti ili diplomatskim predstavništvima u inozemstvu i sastoji se od intoniranja himne i polaganja prisega uz prigodan govor službene osobe zadužene za izdavanje državljanstva. Nakon tog svečanog čina se, ovisno o lokaciji, nazdravi pjenušcem, popije se kava s diplomatskim predstavnicima, a na drugim kontinentima čak se posluži i

zakuska. Na taj se način simbolično obavlja inicijacija u državljanstvo radi zacjeljenja povijesne podjele.

NOVA SITUACIJA

Ova situacija, dakle, pogoduje i onim Hrvatima koji potječu iz mješovitih brako-

Zgrada Generalnog konzulata Republike Mađarske u Subotici

va da pribave državljanstvo Republike Mađarske. Među 80.000 građana Srbije, koliko se po riječima veleposlanika Mađarske *Oszkara Nikowitza* očekuje da zatraže primitak u državljanstvo, a po informacijama predsjednika Mađarskog nacionalnog vijeća *Tamasa Korhecza* već je predano oko 50.000 zahtjeva, ima i onih osoba koje njeguju i hrvatski i mađarski identitet.

D. P. iz Subotice kaže kako je predao molbu za primitak mađarskog državljanstva jer potječe iz braka Hrvata i Mađarice, te da se služi mađarskim jezikom i ima želju posjedovati ga. S obzirom da su uvjeti za dobivanje mađarskog državljanstva lakši nego za hrvatsko državljanstvo, on se odlučio na ovaj korak, ali dodaje kako ne smatra da se time ogriješio o dio svog hrvatskog nacionalnog bića. Dapače, djecu će školovati na hrvatskom jeziku uz poduke mađarskog kao jezika sredine. Za »rezervno« državljanstvo se odlučio uzeti

je jezik i ispunio je uvjete za dobivanje svog trećeg državljanstva. Računa kako će mu to pomoći u traženju posla na Zapadu.

M. L. veli kako on i obitelj posjeduju osim srpskog i hrvatsko državljanstvo, a da je predao zahtjev i za mađarsko. S obzirom da njegova obitelj ispunjava tražene uvjete, odlučili su se na taj korak iz praktičnih razloga. Ovisno o tome što bi mu bolje pomoglo u preživljavanju, želi imati izbora za možebitnu mobilnost, jer krizni događaji mogu krenuti nepredviđenim tijekom, a poznavanje jezika i

matičnoj zemlji, jer se uglavnom od ljevičarske vlasti ni u jednoj državi u startu ne očekuje da poradi na nacionalnom pitanju. Zato se oni koji mogu hvataju za ono što smatraju sigurnijim, u želji da prežive na panonskoj vjetrometini mješavine kultura.

U javnosti se stekao dojam kako do mađarskog državljanstva pokušavaju doći i osobe koje ne ispunjavaju uvjete te pohađaju tečajeve ovog jezika. Tim je povodom generalni konzul *Tamas Korsos* izjavio za Magyar Szó da je glavni kriterij može li netko sa svojim znanjem jezika obavljati svoje poslove, te da potiče učenje mađarskog. Kako je naveo, oni ne odbijaju one koji ne ispune kriterij već im predlože da usavrše svoje poznavanje jezika.

PERSPEKTIVA

Usprkos ispunjenju želje za nacionalnom integracijom i osjećajem sigurnosti u srpskom društvu, manjine traže dvojno državljanstvo i radi rješavanja egzistencijalnog pitanja. U Subotici rade barem tri agencije za upošljavanje dvojnih državljana. Po premisi slobodnog toka radne snage u Europi, otvorene su mogućnosti lakog i legalnog nalaženja nekih poslova u EU. Mnogi primaju i sezonske te povremene i privremene poslove, odrade posao nekoliko mjeseci i vraćaju se natrag. Od građevinskih i ugostiteljskih poslova na Jadranu, preko manualnih radova u Austriji, do žena koje skrbe za stare osobe, tisuće ljudi iz Bačke ulaze na europsko tržište radne snage putem svojeg dvojnog državljanstva, a mađarsko je za sada još uvijek malo povoljnije od hrvatskog.

No, ne smiju se iz vida

izgubiti europski trendovi. Njemačka nerado dopušta dvojno državljanstvo, Nizozemska se sprema ukinuti ga, neke su europske države jako suzdržane prema toj mogućnosti. Moguće je da takve zemlje: Danska, Luksemburg, Njemačka, Belgija i Nizozemska ne gledaju pozitivno na Konvenciju o državljanstvu Vijeća Europe iz 1997. koja je izrazito liberalna glede zadržavanja starog državljanstva i primanja novog. No, čak i Njemačka pravi iznimku od toga kada se radi o vlastitoj manjini u Poljskoj, tako da je Poljska mijenjala svoj zakon kako bi to omogućila Nijemcima u Poljskoj. Dakle, perspektive ima.

PRAGMATIZAM

Zasigurno će neki reći kako se ta količina pragmatizma, uzimanje trećeg državljanstva, graniči s bezobrazlukom, postoje znanstvene teorije o tome da je tisućgodišnja suradnja Hrvata i Mađara plod velike jezične različitosti koja je branila međusobnu asimilaciju navodeći ova dva naroda na toleranciju, posebno pod paskom Crkve koja je pazila na nacionalni balans svojih vjernika.

Ipak, ima i drukčijih primjera, loza Zrinskih je povijesni primjer koji slave obje nacije, velikani koji su bili multilingvalni i sada su primjer onoga što se događa na sjeveru Bačke. Primjerice, Nikola VII. Zrinski govorio je hrvatskim, mađarskim, talijanskim i turskim jezikom, bio je značajan pjesnik tog doba pišući na mađarskom jeziku, a njegovo ključno djelo »Adriai tengernek syrenaia« na hrvatski je preveo njegov brat Petar.

Nikola Perušić

mađarsko umjesto hrvatskog jer bi ga cijela obitelj mogla dobiti, a hrvatsko ne bi mogla dobiti njegova supruga.

P. D. iz Subotice pak kaže kako je njegovo podrijetlo neupitno hrvatsko, njegovi su preci bili lojalni građani Mađarske sve do stvaranja Jugoslavije, oni nisu bili Mađari, no govorili su mađarski. S obzirom da je i on osobno živio u Mađarskoj tijekom devedesetih, svladao

miješanje ovih kultura moglo bi im pomoći.

Iako o tome nerado pričaju konkretno, ove osobe navode na razmišljanje o tome da, kada se usporedi rad dviju diplomacija nazočnih u Subotici, misleći na hrvatsku i mađarsku, u posljednje vrijeme više se rezultata vidi kod ove potonje, što je jako bitno za osjećaj sigurnosti u ovim nesigurnim vremenima. To se odnosi i na političku scenu u

PROF. DR. ČEDOMIR ČUPIĆ, ČLAN AGENCIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE

Za sada samo riječi hvale

Razgovor vodila: Slavica Mamužić

*Ako se obećanja ostvare smatrat ću da aktualna vlast u Srbiji ima političku volju, da su to ljudi koji se ozbiljno hoće suočiti s korupcijom i da znaju kakve posljedice korupcija ima po jedno društvo**

Hrvatska je u tom smislu napravila veliki iskorak u cijeloj regiji, jer ovdje još postoji obrazac da ponekada ne smijete dirati u vrhove vlasti

Prof. dr. Čedomir Čupić, ugledni profesor beogradskog Fakulteta političkih znanosti i član Agencije za borbu protiv korupcije Republike Srbije, čiji je bio i predsjednik, govori o smetnjama i problemima u provođenju borbe protiv korupcije, aktualnim akcijama uhićenja zbog velikih zlouporaba, obećanjima da neće biti nedodirljivih, te odnosu Srbije i Hrvatske nakon haških presuda.

HR: Nakon pravosnažnosti presude Haškog tribunala hrvatskim generalima Gotovini i Markaču, Tužiteljstvo za ratne zločine Srbije počelo se baviti zločinima izvršenim u akciji »Oluja«. Koliko ta istraga, kao i haška presuda, udaljavaju Srbiju i Hrvatsku jednu od druge i kakvi se odnosi između dviju država mogu očekivati u skorije vrijeme?

Presuda Haškog tribunala je izvan utjecaja Hrvatske i Srbije, dakle, niti je za to kriva Srbija niti je za to kriva Hrvatska. Na kraju krajeva, to je pitanje Ujedinjenih naroda koji su formirali taj sud, i on presuđuje onako kako to sami smatraju.

Naravno, jedan broj ljudi, koji su vjerojatno interesno vezani za probleme iz tih nesretnih dešavanja iz razdoblja devedesetih godina, ne mogu biti ravnodušni. Ali mislim da političke elite i ono što bi pripadalo intelektualnim elitama ne bi trebali dovesti u pitanje uspostavljanje sve veće suradnje između Srbije i Hrvatske. Imali smo u prošlosti mnogo toga dobrog što nas je spajalo, treba te dobre stvari uzeti i gledati da budućnost bude bolja. Uvijek kad se ovako nešto desi u prvom trenutku je to šok, a u šoku su reakcije različite, ali kako vrijeme bude odmicalo to će se smirivati. Važno je da se dosadašnja suradnja i odnosi ne poremete, ako i budu u zastoju zbog nekih okolnosti i obazrivosti, pretpostavljam da će to biti brzo prevaziđeno. Među ostalima, prošloga je tjedna na Antikorupcijskom forumu bio i veleposlanik iz Hrvatske, sudjelovala su i dva eksperta iz Hrvatske i, koliko sam vidio, oni su se ugodno i dobro osjećali. I za nas je to jako važno, jer su to dosta stručni ljudi koji su mnogo pridonijeli da Hrvatska ispuni sve one stan-

darde kada je u pitanju borba protiv korupcije da bi država ušla u EU. Takva pomoć je Srbiji uvijek dobrodošla.

HR: Bivši hrvatski premijer Ivo Sanader osuđen na 10 godina zatvora za ratno profiterstvo i uzimanje mita: što ta presuda pokazuje i vidite li u tome poruku koja može poslužiti i Srbiji?

Sve zemlje na ovim prostorima imaju dosta slične probleme od završetka rata i utemeljivanja tih zemalja, među kojima je i pitanje korupcije. Primjer Hrvatske je dobar primjer da nitko neće biti pošteđen neovisno od zasluga, pa među ostalim i političkih zasluga za ulazak države u EU. Ako je netko radio nešto što je izvan zakona, on za to treba odgovoriti. Hrvatska je pokazala da nitko nije iznad zakona, a taj primjer je dobar za cjelokupnu regiju, pa i za Srbiju. Znači, i u Srbiji nitko ne

smije biti iznad zakona, ili ako je izvan zakona mora biti procesuiran i odmjereni mu se kazna prema onome što je učinio. Mislim da je to dobra poruka za cijelu regiju: da svi koji se nalaze u političkom životu dobro paze što rade, da oni trebaju biti na usluzi građanima, da imaju veliku čast što su ih građani izabrali, a da preko svoje dužnosti ne rješavaju osobne interese nego se bave općim interesom, i naravno kada je riječ o ostvarivanju osobnih primanja uzimaju samo ono što je zakonski dopušteno. Hrvatska je u tom smislu napravila veliki iskorak u cijeloj regiji, jer ovdje još postoji obrazac da ponekada ne smijete dirati u vrhove vlasti.

HR: Aktualna Vlada Srbije posljednjih mjeseci, akcijama koje se pokreću, šalje čini se prilično snažnu poruku da je ozbiljna u borbi protiv korupcije

i organiziranog kriminala, međutim, javnost kao da još nema povjerenja, kritičari prigovaraju da se vode selektivne istrage, itd. Vjerujete li vi Vladi i sudstvu i imate li povjerenja da neće biti nedodirljivih?

Potpredsjednik Vlade *Aleksandar Vučić*, ali i predsjednik Vlade *Ivica Dačić*, rekli su da nitko neće biti pošteđen, da će sve za što postoje materijalni dokazi biti istraženo pa procesuirano, međutim, to su za sada verbalne izjave. Također, osobito je važno donošenje zakona o porijeklu imovine, a prvi puta sam čuo da se netko tko je na vlasti zalaže za taj zakon, koji je u borbi protiv korupcije najznačajniji i najprimarniji. U okviru Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije prati se imovina dužnosnika, ali svaki od njih može imovinu, prije nego što stupi na dužnost, prebaciti na rođake, neke prijatelje, što se zove tzv. pobočna korupcija. Ako donesete Zakon o porijeklu imovine možete istražiti i to prebacivanje. Ili, primjerice, dužnosnik može iskoristiti svoj položaj, pa svojim utjecajem prebaciti poslove svojim rođacima, prijateljima. Kad imate taj zakon onda možete ispitati i takve slučajeve. Također, imamo još jedno obećanje, a vidjet ćemo hoće li se realizirati, da se promijeni Ustav u onom dijelu koji se tiče velikih zlouporaba zakona u smislu bogaćenja, odnosno, da takva djela ne zastarijevaju. Ako se sve to ostvari, smatrat ću da aktualna vlast ima političku volju, da su to ljudi koji se ozbiljno hoće suočiti s korupcijom i da znaju kakve posljedice korupcija ima po jedno društvo. Jer, kada se korupcija održava i

razvija, ona razara sve i uništava. Među ostalim, korupcija jedno društvo siromaši i time stvara ogromnu nezaposlenost, jer nastaju monopolne pozicije, i upravo rješavanjem korupcije riješili bi se i mnogi problemi vezani za gospodarski razvoj zemlje. Inozemni investitori došli bi u Srbiju s povjerenjem, jer bi znali da ulažu u zemlju u kojoj imamo vladavinu prava i vladavinu zakona, gdje se ugovori poštuju, a to bi pokrenulo gospodarski razvoj zemlje i mnoge druge stvari riješilo. Stoga, ako se ove akcije provode radi takvih ciljeva, a ne zbog toga da bi se eventualno zabašurile neke druge stvari, onda ih ja žestoko podržavam. Međutim, dok ne vidimo zakone, dok ne vidimo kako će oni biti provedeni, kako će se institucije oporaviti da bi to provodile, do tada imam samo riječi hvala za ta obećanja.

HR: Neki smatraju da uhićenja osumnjičenih za kriminal u Vojvodini pokazuje da u toj borbi protiv korupcije nema sustava nego da je to politička igra na štetu Vojvodine.

Za to bi morali postojati dokazi. Ako je netko pravio uzurpacije u Vojvodini i ako postoje za to materijalni dokazi, nitko iz Vojvodine ne treba biti osjetljiv za one koji su pravili zlouporabe, uzurpacije, ulazili u koruptivne radnje. S druge strane, ako smatraju da se to radi samo u Vojvodini, onda bi trebali pokazati da se to u Srbiji ne radi. Ako pratite tisak i čitate vidjet ćete da svaki dan imate uhićene iz nekog dijela Srbije, a da ne govorim iz Beograda. Mnogo je ljudi koji su zbog raznih zlouporaba sada u procesu istrage. Na kraju krajeva, kad god i

u bilo kojem dijelu zemlje vodite istragu protiv onih ljudi koji su nešto nelegalno učinili mislim da je to dobra poruka za sve. Bilo bi vrlo opasno kad bi se dokazalo i pokazalo da se to samo radi u Vojvodini, ali koliko ja vidim takva tvrdnja nije na dobrim osnovama. U suprotnom, ispalo bi da je to neki politički obračun, međutim, ne bih to tako mogao procijeniti u ovom trenutku. Ne znam što se sve može desiti, ali ne bih volio to da se dešava. Nitko ne smije biti pod nekom dioptrijom ili pod nekim okom, a da se drugi pošteđuju i da se pravi selekcija kada su u pitanju uzurpacije ili nelegalne radnje, jer to bi bilo opasno.

HR: Gdje vidite trenutno najveću smetnju i problem u provođenju borbe protiv korupcije?

Najveću smetnju vidim u tome što nisu doneseni svi sistemski zakoni u borbi protiv korupcije i jednako je važno da se oporave državna tijela koja će provoditi te zakone, u prvom redu najveću ulogu ima tužiteljstvo, zatim policija i sudovi. Mislim da u tom dijelu ima velikih problema, na koncu, u posljednjih desetak godina je otvoreno mnogo koruptivnih afera, ali niti jedna nije došla i završena do kraja. Katkad je to stalo na razini tužiteljstva, a negdje na razini suda.

Primjerice, moguće je i organizacijski drugačije pristupiti borbi protiv korupcije, poput modela Švedske gdje je formiran specijalni odjel tužiteljstva samo za koruptivna djela, koji je neovisan od ostalih tužitelja i koji, između ostaloga, kontrolira i nadzire i ostale tužitelje. Onda bi to bio ozbiljan oporavak tih tije-

la. Također, moguće je da se koruptivna djela vezuju samo za Specijalni sud, jer on je do sada pokazao najveću učinkovitost. Na koncu, važno je i da sudije također budu pod stalnim okom i odgovoraju ako ne presuđuju na vrijeme, ako nisu učinkoviti i racionalni kad su u pitanju koruptivna djela. Mislim da bi na taj način počela jedna učinkovita borba protiv korupcije.

HR: U javnosti postoje percepcija da su razmjere korupcije i kriminala ogromne i da je država najveći distributer moći u čijoj je sferi i korupcija.

Znate, percepcija proizlazi iz toga što ljudi čuju da je netko morao nešto uraditi i platiti, i onda se stvara nepovjerenje. S druge strane, afere koje se otvaraju pokazuju da u okviru državnih tijela, ili da kažem cijelih područja koja pripadaju državi, nešto ne funkcionira. Ponekada je ta percepcija možda mnogo veća nego što je sama korupcija, ali, oprostite, za to su odgovorni oni koji imaju položaje, dužnosti i od kojih ovise određene potrebe. Primjerice, imali smo aferu index, utvrdi se kupnja ocjena, i onda brojni fakulteti i profesori mogu biti uredni, ali građani će kazniti sve preko tog jednog slučaja. Zato se ne smije dopustiti da koruptivne radnje ne budu procesuirane. Inače, kada su u pitanju koruptivna djela zalažem se za oštre kazne. Sadašnje kazne čak na neki način umrtvljuju borbu protiv korupcije. Kada bi te kazne bile ogromne i velike, primjerice, oduzima vam se imovina, otići ćete osam do deset godina u zatvor, pa onda ćete izračunati isplati li vam se ući u korupciju.

KONFERENCIJA O MEDIJIMA NA JEZICIMA NACIONALNIH MANJINA

Prisutni, vidljivi i zajedno snažni

*Zadovoljan sam i što u izradi državne strategije medija sudjelujemo i mi, što se naš glas uvažava i čuje, jer se moraju poštovati naše specifičnosti, rekao je Slaviša Grujić * Kalman Kuntić, pomoćnik pokrajinskog tajnika za kulturu i javno informiranje, naglasio je kako pokrajinska uprava nema za cilj učvrstiti državu u upravljanju medijima nego pomoći manjinskim medijima da opstanu na tržištu*

Prva regionalna konferencija na kojoj se govorilo o tiskanim i online medijima na jezicima nacionalnih manjina, nazvana »Prisutni, vidljivi i zajedno snažni«, održana je 29. studenoga u prostorijama lista »Magyar Szó« u Novom Sadu. Pokrovitelj je bilo Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje Vojvodine.

Konferencija je održana radi potrebe za razmjenom iskustava kao i za okretanjem prema tržištu i sagledavanju promjena koje nosi digitalno doba, s intencijom da se sagledaju i mogućnosti drugačijeg profiliranja medija.

POŠTOVATI I ČUVATI STEČENA PRAVA

U ime domaćina nazočne je pozdravila ravnateljica »Magyar Szó« Rozalija Ekres, a konferenciju je otvorila Ana Tomanova-Makanova, potpredsjednica Skupštine AP Vojvodine i predsjednica Nacionalnog vijeća slovačke nacionalne manjine, koja se obraćajući se nazočnima dotaknula i financiranja: »Ako se uzme u obzir da se suma od 300 milijuna dinara na godišnjoj razini raspoređuje za izdanja na jezicima nacionalnih manjina, onda će se netko upitati je li to puno ili malo? Financijskih sredstava nikada nije dovoljno kako

bi se kvalitetnije radilo, kako bismo naše tiskane medije gradili kao suvremene, pokrenuli i koristili nove tehnologije. Sredstva treba pravilno rasporediti za izdavanje medija, unapređenje tehnike i novih suvremenih internetskih i online izdanja, poštujući propisane standarde«, rekla je potpredsjednica. Također je podsjetila kako je Vlada Vojvodine napravila prijedlog strategije medija u Vojvodini kao, i prijedloge za njeno usvajanje u Skupštini. »Tada smo još imali dilemu – privatizirati medije ili ne. Danas

dobro što je do sada urađeno treba produljiti. Ovaj skup je prilika i mogućnost da se razmijene iskustva, da budeмо profesionalci i da iznad svega budemo optimisti u promjenama i tranziciji koja traje. Moramo pronalaziti putove vidljivosti na tržištu, a ne uljuljkavati se nekom divnom tradicijom«, rekla je Ana Tomanova-Makanova.

PONOSAN NA POSTOJANJE MANJINSKIH MEDIJA

Sudionicima konferencije obratio se i Slaviša Grujić,

održati i proći kroz sve probleme u kojima se država nalazi. Devedesetih godina su mediji po svijetu uveliko razvijali svoje standarde i unapređivali profesionalnost, dok smo mi ratovali, doživljavali sankcije, izoliranost. Deset godina je prošlo u tome, dok smo se sljedećih deset pokušavali oporaviti. Danas, kada stajemo pred naslove brojnih tiskanih medija, imamo uvrede, ponižavanja, sramoćenja i to jest stanje medija, a to je sramota. Zbog toga sam vrlo ponosan na postojanje manjinskih medija u kojima takvih stvari nema. Vidim više životnijih tema jer su okrenuti prema sebi. Zadovoljan sam i što u izradi državne strategije medija sudjelujemo i mi, što se naš glas uvažava i čuje, jer se moraju poštovati naše specifičnosti. To je ono zbog čega postojimo. Meni su u Vojvodini sličnosti mnogo bitnije. Naše sličnosti su velike, a uvijek govorim i smatram da ih imamo mnogo više, nego naših različitosti, i taj balans osjeti se i u medijima koji stvaraju sliku današnje realnosti«.

PRIVATIZIRATI MEDIJE ILI NE

»Pred nama je pitanje privatizirati medije ili ne, ali kod nas to ne može ići tako paušalno. Dobro je razgovarati o kriterijima za financi-

DOK SE RAZGOVARA IMA NADE I ZA RJEŠENJE

Konferencija je obuhvatila tri važna aspekta – odnos prema čitateljima, odnosno slušateljima, zatim niz problema vezanih za financiranje, prezentaciju internetskih i online izdanja, i na kraju prisustvo na tržištu, prepoznatljivost i oglašavanje, a jedan od njenih očekivanih učinaka jest ozbiljnije sudjelovanje manjinskih medija u planovima medijskih i marketinških agencija za 2013. godinu. Mogla su se čuti različita stajališta, iskustva i potrebe, ali je svakako pozitivna strana svega da dok se o tim pitanjima priča ima nade i da se ona riješe.

ponovno počinjemo s radom na strategiji medija, zbog svih naših specifičnosti u kojima smo postavili temelje medijske scene kod nas. Moramo poštovati i čuvati naša stečena prava da informiramo građane na jezicima nacionalnih zajednica. Naš jezik, kultura, identitet su veoma bitni i sve

pokrajinski tajnik za kulturu i javno informiranje i potpredsjednik Vlade APV. »Kao čovjek iz medija, rekao bih kako slogan ove konferencije doživljam kao mnogo širu priču, priču koja se odnosi na sve medije u Srbiji i Vojvodini. Ipak se to zajedništvo i ovim putem pokušava

ranje manjinskih medija, gdje treba stvoriti jedan partnerski odnos. Tu se nadovezuje još jedno vrlo bitno pitanje, a to je Radiotelevizija Vojvodine, kao servis svih građana Vojvodine, koja također emitira program na jezicima nacionalnih zajednica. Kako bi funkcionirala na europski način, moramo riješiti pitanje njenog financiranja, gdje se kao jedno od rješenja nametnula naplata sredstava putem pristojbe, gdje bi se od te sume odvojilo tri posto za financiranje i za razvitak lokalnih medija«, rekao je Slaviša Grujić.

Konferencija je obuhvatila tri bitna pitanja i to: definiranje kriterija financiranja manjinskih medija, unapređenje online izdanja manjinskih medija i industriju medija, odnosno informiranje tržišnih aktera o potencijalu manjinskih medija kada se radi o oglasnom prostoru na jezicima manjina, kao i predstavljanje prakse iz regije.

OPSTANAK NA TRŽIŠTU

Moderator prvog panela *Kalman Kuntić*, pomoćnik pokrajinskog tajnika za kulturu i javno informiranje, naglasio je kako pokrajinska uprava nema za cilj učvrstiti državu u upravljanju medijima, nego pomoći manjinskim medijima da opstanu na tržištu. Postavljajući pitanje je li postojanje tiskanih medija koji se financiraju od bilo koje razine vlasti jedini pravi i mogući način, on je istaknuo kako moramo biti svjesni da mediji kakvi su danas neće ostati takvi ističući internet kao novi, sve interesniji medij. Pitanje financiranja manjinskih medija kao najosjetljivije nameće veliki broj drugih pitanja, tako da su neka od njih otvorena na

konferenciji. On je mišljenja kako je nužno redefinirati odnose između onoga tko je u obvezi financirati medije i onoga tko o tim medijima skrbi kao osnivač. »Intencije Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje jesu da u korelaciji s vama dođemo do najoptimalnijih rješenja kako za medije kojima su osnivači vijeća, tako i prema onima koje želimo poduprijeti natječajnim financiranjem

ekonomičnost, učinkovitost i racionalnost. Potreban je jedan balans koji bi poštovao potrebe manjinskih zajednica da budu informirane na pravi način i potrebe uprave da novac koji se izdvaja za to bude opravdan.« Kuntić je naglasio kako su iskustva što se tiče financiranja u APV zadovoljavajuća.

O financiranju su govorili i *Žjak Samo*, ravnatelj ustanove »Hlas ludu«, *Martica*

iznad 5000 iznosilo između 15 i 30 uposlenika, koje je iznio Péter Kókai.

O unapređenju online izdanja manjinskih medija govorili su *Erzsebet Zita-Simon*, *Marta Varju*, *Teodora Smoljan*, *Andrijana Mazijanin*, *Gabrijela Stjepanović* i *Jurij Giacomelli*, a o industriji medija na jezicima manjina govorili su *Liviu Burlacu*, *Branislav Novčić*, *Galjina Ognjanov* i *Nataša*

Sudionicima konferencije obratio se i Slaviša Grujić

i tako riješiti buduće modalitete financiranja i sufinanciranja i poticanja medijskog pluralizma. Jezik je bitan i kao identitetski faktor, a i kao kompetativni faktor, osobito za one manjinske zajednice koje se ne mogu artikulirati na vlastitom jeziku i tako zaostaju, jer nisu u mogućnosti iskazivati potrebe i obraćati se javnosti i svojoj zajednici na vlastitom jeziku. Kod financiranja je važno znati kako se pri tome moraju poštovati i temeljna načela uprave i to

Tamaš, ravnateljica ustanove »Ruske slovo« i *Péter Kókai*, šef marketinga »Magyar Szoa«. Mogla su se čuti različita mišljenja, od onog da je obujam novina određen prema potrebi zajednice, a stupanj kvalitete mjerilo za financiranje, koje je iznio *Žjak Samo*, preko iznošenja podataka za »Ruske slovo« gdje se 85 posto financira od strane Tajništva, do toga da broj zaposlenika treba ovisiti o tiraži, što bi za tjednik ovisno je li tiraža ispod 1500 ili

Heror. Svoju praksu predstavio je *Jurij Giacomello*, osnivač i ravnatelj »Giacomelli media« iz Slovenije.

Konferenciji su nazočili i predstavnici hrvatskih medija, među kojima i urednica »Hrvatske riječi« *Jasminka Dulić* i novinar programa na hrvatskom jeziku Radio Subotica *Siniša Jurić*. Konferenciji je nazočila i članica IO HNV-a *Ankica Jukić-Mandić*.

Mila Horvat

Sila s istoka ponovno prijeti Europi

Piše: dr. Zsombor Szabó

Za vrijeme vladavine hrvatsko-ugarskog kralja *Andrije II.* (*II. András*) duge 28 godina (od 1205. do 1233. godine), na teritoriju kraljevine, ali i izvan nje, odigrali su se važni događaji o kojima smo već ranije govorili: ograničenje vlasti kralja i velikodostojnika – izdavanjem zlatne bule, postupno uvođenje »novih institucija«, ubojstvo kraljice

Kumanski ratnik (rekonstrukcija)

Gertrude, vođenje križarskog rata u Palestini, vođenje rata u kneževini Halič.

KRIŽARSKI RAT PROTIV HERETIKA I MISIONARSKJE MISIJE

Andrija II. je poduzimao i »domaće križarske pohode« radi slamanja heretika, prije svega protiv bogumila (albigena) u Bosni. Preuzeo je korake »misionarske misije« za širenje kršćanstva, bolje rečeno katoličanstva, nasuprot ortodoksnoj vjeri. Iz tih razloga 1211. godine naseljava Njemački viteški red u Erdelj (današnja Transilvanija) na granična područja prema Vlaškoj i Moldaviji radi obrane od napada Kumana, ali i njihovog pokrštavanja. Kralj Andrija II. ubrzo, poslije

»kratke ljubavi«, nakon četiri godine, u proljeće 1225. godine protjeruje Njemački viteški red iz zemlje, jer su oni teritorij, tj. posjede koji su kao red dobili na dar, ponudili Svetoj stolici i nisu obavljali svoje misionarske zadatke. Red se poslije naselio na obale Baltičkog mora, gdje su »širili kršćanstvo« prema poganskim slavenskim plemenima, a velike nepravilike su s njima imali Ruska Kneževina i Poljska Kraljevina. Ko su ti Kumani koje je Andrija II. tako žarko želio pokrstiti?

Kumani (mađarski *Kuni*, ruski *Polovci*, češki i poljski *Plavci*, grčki *Komani*) kao poseban narod pojavili su se sredinom XI. stoljeća na prostorima Euroazijske stepe. Muslimanski, mongolski i kineski izvori nazivaju ih Kipčakima. Kumani su turski narod koji je oko 1100. godine imao vlast u stepama od Volge do donjeg toka Dunava. Ovaj teritorij latinski su izvori nazivali Cumania, terra Cumanorum. Bizant ih je u borbi s Ugarskom Kraljevinom često pozivao kao pomoćnu armiju (npr. 1085. i 1091. godine).

DŽINGIS KAN I NJEGOVI POTOMCI STVARAJU NAJVEĆI SVJETSKI IMPERIJ

Godinu dana nakon krunidbe Andrije II., 1206. godine na prostorima unutrašnje Mongolije *Temudžin*, kasnije nazvan Džingis kan, počinje ostvarivati »svoju životnu misiju« – stvoriti vladavinu slobodnih Mongola nad cijelim svijetom. Kada je 1227.

godine u tridesetoj godini života umro, dobro organizirani mongolski tumeni (armija od deset tisuća ratnika) zauzeli su Kinu, srednju Aziju, muslimanske države u južnoj Aziji. Njegov sin *Ogotaj*, kad je postao veliki kan, glavnu mongolsku vojsku podijelio je na tri dijela, dvije armije su napale Kinu i Koreju, a treća armija je pod vodstvom *Batu kana* nastavila pohod prema zapadu napadajući ruske kneževine i Kumaniju. Mongoli, koje kod nas zovu i Tatarima, uništili su Kumaniju 1223. godine kada su u bici pokraj rijeke Kalke do nogu potukli ujedinjenu rusko-kumansku armiju. Dio Kumana, koji su stanovali zapadno od Dnjepra, pod vodstvom Bejbarsa 1227. godine se pokrstio po latinskom ritualu i stavili su se pod zaštitu ugarskog kralja Andrije II. (ono što Njemački viteški red nije postigao, Tatari su uradili »jednim potezom«). Papa je 1229. godine u južnoj Moldaviji u mjestu Milko osnovao katoličku biskupiju za potrebe Kumana. Istovremeno, tada još prijestolonasljednik *Bela* i suvladar *Andrije II.* počeo je službeno upotrebljavati i titulu kralja Kumanije (rex Comanieque).

NOVI NAROD S ISTOKA U KARPATSKOM BASENU

Obnovljeni tatarski napad 1237.-38. godine uništio je Kijevsku Rusiju i Halič (za koje se Andrija toliko borio). Poslije ovog poraza dio poraženih kumanskih plemena pod vodstvom »kralja« *Kötöny-Kütena* zatražio je i

dobio dozvolu hrvatsko-ugarskog kralja *Bele IV.* da se naseli u Ugarsku. Bela IV. je sebe službeno nazivao i njihovim kraljem, te ih nije mogao odbiti, ali je s njima imao i druge planove. Na njih je računao prije svega

Mongolski (tatarski) strijelac

kao na dio lake konjice u borbi protiv Tatara, koji su najavljivali napad na njegovu kraljevinu. Preko prijevoja Radne u južnim Karpatima 1239. godine u Ugarsku se preselilo oko 40.000 kumanskih obitelji sa svojim robovima (najmanje 250-300.000 ljudi)¹. Najvjerojatnije su se naselili u južnu i istočnu Ugarsku, odnosno u županije Čongrad, Kovin i Krašo (današnji Banat). Prvobitni je plan bio da se rasele po cijelom teritoriju kraljevstva, kao što je to urađeno prije njih s Bešenima, Hazarima, da kasnije živeći u jednom bloku ne bi stvarali probleme u kraljevini eventualnim pobunama. Ali »veliki problem«, Tatari, već su bili na granici Hrvatsko-Ugarskog Kraljevstva.

¹ Pretpostavlja se da je u XIII. stoljeću ugarski dio kraljevine imao 1,5-2 milijuna stanovnika, znači pristigli Kumani su činili 15% do 20% tadašnjih stanovnika.

Lacija

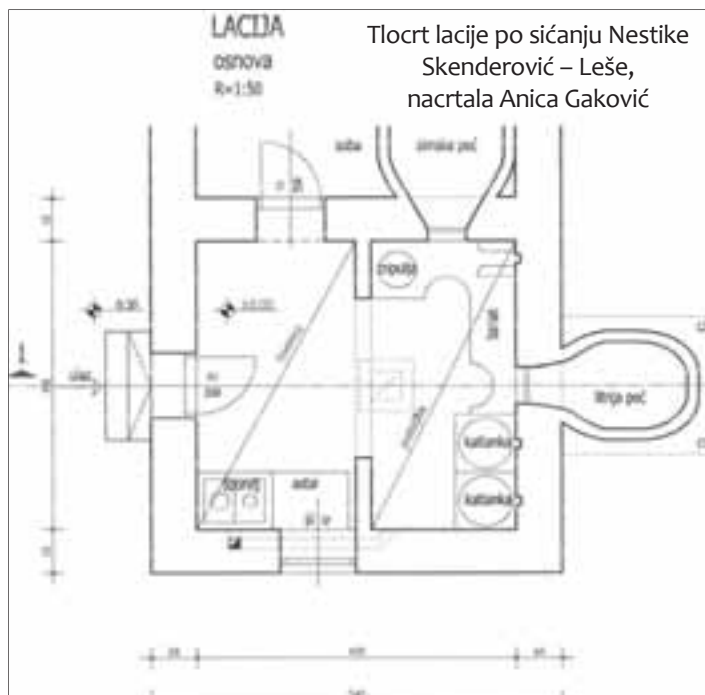
U laciji se uskuvalo mliko, kuvo pekmez, paradička i dr., zimi grijala voda za pranje košulja.

U disnotoru se topila mast, kuvala obara i dr.

U gazdaluku s tušta čeljadi, svaki dan se kostiralo barem dvadesetak duša, a još više kad su se radili veliki poslovi u ravni: kopali kuruzi, radio ris, brali kuruzi i sl. Onda su reduše imale velik posao u spremanju rane za tušta čeljadi s tri-četiri ila na dan. Za pečenje kruva, kuvanje užne, često i večere, redušama je tribalo ocigurat i podesniju odaju od kujne,

od avlije je odaja s tavanicom. U njoj se spremala i dokuvala rana pa se trunje i gar nije trunila na ilo u šporelju ili na astalu.

S onu stranu slimena odaja odozgor nema tavanicu već je svod i u njemu odžak za otvorena ognjišta, pa je taj dio lacije udešen kao pododžak. Odžak je jakim cugom vuko dim iz svi ognjišta i paru od kuvanja ili grijanja vode.

da bi na jednom mistu i odjedared spremile ilo. Za to su skontali i napravili u »maloj kući«, nuz čeljacku sobu, misto tisne kujne i pododžaka jednu obašku odaju – laciju. U velikim gazdalucima podigdi su laciju napravili kao obašku zgradu.

Odozgor gledano odaja je velika na pr. 4 x 4 metara. Sridinom od slimena do zida

U njemu je bila jaka promaja koju su krajčile muve. Jedan ili dva zida opasani su bankom, a na drugoj strani od banka za krušnu peć u čošama su uzidane obično dvije katlanke, jedna je za kuvanje ila, a druga za grijanje vode.

S banka stražnjeg zida lacije ložila se litnja krušna peć koja je bila s onu stranu zida, u avliji, natkriljena trščanim

krovom. Toplota iz peći pobilga je u avliju.

U laciji su zimi-liti reduše vazdan štogod radile. Vatra njim je gorila ili tinjala makar u jednom ložištu, bilo da su spremale ranu ili su makar u jednoj katlanki grijale vodu. Od rane jeseni pa do bliže Đurđeva iz nje se ogrizina ma ložila krušna peć i grijala čeljacka soba. Kad se peko krov, zakuvavo se u čeljackoj sobi koja je već i rad tog morala bit vruća (brašno je najpodesnije za zakuvavanje ako ima toplotu 25-28 °C). Tamo di je bilo tuša čeljadi, uvijek je kogod bio u laciji poslom ili u prolazu, od svitanja pa do kasno u noć. Rad tog je lacija bila najcigurnije misto da se pušeno meso od disnotora sačuva od lopova, ali i od domaće čeljadi koja su sklona čakskom odlomit komad divenice i kradom ga poist. Kad je i posljednje čeljade ušlo u laciju, spoljašnja vrata noćom su

se iznutra obično zaključavala i ociguravala ćuskijom, tako da je spolja bilo teško provalit u laciju.

Da narane tušta čeljadi, najprija i najlakše njim je bilo skuvat ranu koja se ide kašikom. Nju su spremali na astalu, dio skuvali na zidanom šporelju, a većinu skuvali na banku ili zimi u peći, u velikim zemljavim ćupovima. Često su za više čeljadi u kalajsanom kotlu u katlanki skuvali užnu ili večeru, obično nagusto taranu, gra, čorbu s debelim rizancima i sl.

U laciji se uskuvalo mliko, kuvo pekmez, paradička i dr., zimi grijala voda za pranje košulja. U disnotoru se topila mast, kuvala obara i dr. Sapun se nije kuvo u laciji zbog neugodne sage.

Laciju mi opiso i pomogo nacrtat Nestika Skenderović – Lešo. Imali su je u gazdaluku od oko 300 lanaca, na Vanteleku.

SA ROGLJA

Lacija

Lacija je dobila ime po mađarskoj riči laci bečár (laci betyár = skitnica). Po tom je dobila ime i laci-kujna (laci-konyha), a to je taborska kujna kao šatra ili boda za spravljanje i prodaju friško pečenog mesa, »ciganske pečenice« (laci pecsenye [meso brez koščura ispečeno na masti]). Meso se poslužilo na komadu mekanog friškog kruva somuna, pa još bolje ako je ispečen iz brašna suražice (2/3 žita + 1/3 raži). Taborske kujne su pravili na vašarima, proštenjima, važnijim konjičkim trkama i sl. Najbolja ciganska pečenica ila se na vašaru, a oštra saga pečenice i sitog je natirala da je košta i posli zalije špricerima.

Tom je nalik i lacičarda (lacičárda) kako su u pustarama zvali skromne drumske mijane u kojima su gostima nudili vino, često i sa švapskim paprikašom (krov posoljen i popapren) i čim su ga zalili očli su dalje. Ako je mrak ili nevrime uvatilo putnika jahača ili na kolima, mogo je u staji čarde prinočit s konjima. Još i danas je sačuvana zgrada čarde na Kapunji nuz drum kod spomenika. (U nju su svračali moji dida i bačo.) Bila je na važnom križanju bečarski putova: Bečár atar (Baja od Dunava – do Sente na Tisi) i Segedin-Tisa – Gomboš [Bogojevo] Dunav.

OBILJEŽENE ZNAČAJNE OBLJETNICE O.Š. »VLADIMIR NAZOR« U ĐURĐINU

Pola stoljeća đurđinske škole

Prigodnim programom obilježen je Dan škole, a poznati subotički fotograf Augustin Juriga tom je prilikom darovao đurđinskoj školi i učenicima kolekciju fotografija sela s okolnim atarima snimljenim iz zraka

Prva osmogodišnja osnovna škola u Đurđinu otvorena je prije 60 godina, deset godina kasnije na istom mjestu sazidana je nova zgrada, a škola je dobila ime po hrvatskom političaru, pjesniku i prevoditelju *Vladimiru Nazoru*. Povodom ovih značajnih jubileja prošloga tjedna, 29. studenog, prigodnim programom obilježen je Dan škole, a poznati subotički fotograf *Augustin Juriga* tom je prilikom darovao đurđinskoj školi i učenicima cijelu kolekciju fotografija sela s okolnim atarima snimljenim iz aviona.

FOTOGRAFIJE NA DAR

Prema svjedodžbama žitelja Đurđina i drugim povijesnim podacima, počeci školstva u Đurđinu bilježe se još prije 134 godine, odnosno

1878. »Nastava se u to vrijeme izvodila na privatnim posjedima, najprije na posjedu *Luke Kopilovića* te su je stoga zvali Kopilova škola. Postojale su zatim Šokčić škola, Milodanović škola i škola na Pavlovcu. U tih pet zgrada djeca su pohađala nastavu od 1. do 4. razreda. Te područne škole su 1952. godine objedinjene u jednoj zgradi i tada se prvi put uvodi osmogodišnja nastava u Đurđinu, a deset godina kasnije izgrađena je nova školska zgrada te škola dobiva ime *Vladimira Nazora*«, podsjeća *Ljiljana Dulić*, direktorica đurđinske osnovne škole.

Povijest bilježi i da je sedamdesetih i osamdesetih godina prošloga stoljeća đurđinsku školu pohađalo oko 300 učenika. Danas je broj školske djece upola manji,

Augustin Juriga i Ljiljana Dulić

150 njih je u školi i 22 u vrtiću, ali Ljiljana Dulić ipak kaže kako je, unatoč velikom smanjenju, posljednjih petnaestak godina taj broj učenika konstantan.

Proslavu ovih značajnih obljetnica škole »Vladimir Nazor« obilježila je izložba

fotografija Augustina Jurige, koje je autor darovao školi i učenicima, a koje su nastale prošloga ljeta tijekom održavanja risa. »Uvijek sam razmišljao i maštao o tome kako iz aviona izgleda Palić, Šandorska bara, Subotica, i mnogo toga čega danas nema više. Poslije puno godina ipak sam sjeo u avion s fotoaparatom, i to mi je postala i ljubav i profesija. Htio sam djeci darovati nešto što bi im moglo značiti i što će im biti zanimljivo, i verujem da će mnogi od njih prvi puta vidjeti kako njihove kuće, dvorišta, vrtovi i salaši izgledaju iz zraka«, kaže Augustin Juriga.

Snimljena dokumentacija također će biti pohranjena i u Subotičkom arhivu kao svjedočanstvo i dokument našeg vremena, a koliko se prilike čak i kroz relativno kratko

kao neka vrsta geometrijskih površina, jedna velika razigrana dinamična igra zelenog i žutog – ukoliko je u pitanju proljeće i ljeto, a crna i bijela – ukoliko je zima i jesen.« On je istaknuo da autor Augustin Juriga pripada skupini najznačajnijih fotografa Subotice, ali da su njegove fotografije obišle ne samo Srbiju i bivšu Jugoslaviju, nego su njegove izložbe prikazivane diljem svijeta: u Rusiji, Pakistanu, Mađarskoj, Hrvatskoj, i drugdje. »Njegove fotografije najčešće za temu imaju ili građevinske objekte Subotice ili pak lica. Tako smo prije nekoliko godina imali u Subotici izložbu fotografija 'Lica Bačke', gdje je on pokušao kroz karakteristične izraze lica prikazati sudbine ovih ljudi, sudbine ovih prostora. Danas smo u zraku, danas smo gore, gledamo kako Đurđin i njegova okolica fantastično izgledaju«, rekao je

vrijeme mijenjaju svjedoči i sam autor. »Ovo nije moj prvi kontakt s Đurđinom. Dolazio sam ovdje mnogo ranije šinobusom i biciklom, sjećam se stanice, pruge, puta, sjećam se mnogo čega. Od onda do danas je došlo do mnogih promjena. Sve te putove znam odavno, iz vremena kada sam još kao fotograf Zavoda za zaštitu spomenika dolazio u Đurđin. Zanimljivo je kako su

promjene nastajale s vađenjem tračnica, i kako je s prugama i put izgubio smisao, pa je poslije i sam nestao. A, onda je nasip, na kojem su nekada bile te tračnice, postao jedna od vrlo važnih prečica do Đurđina. Naravno, nestala je i željeznička postaja. Sve sam to i ovog ljeta obišao biciklom«, kazao je Juriga. On ističe da su za uspješnu realizaciju snimanja fotografija zaslužni njegov

prijatelj *Mihaly Kovács*, koji je vozio zmagu, kao i *Vlatko Vojnić Purčar*, koji je financijski podržao projekt.

RAVNICA CRNA, PLAVA, ZELENA I ŽUTA

Otvarajući izložbu *Tomislav Žigmanov*, direktor Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata,

Mihaly Kovács, zmagar, među djecom

ZBLIŽAVANJE KROZ IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI

Direktorica O.Š. »Vladimir Nazor« u Đurđinu Liljana Dulić ističe da u selu nema nikakvih drugih sadržaja za djecu osim onoga što nudi škola, te nastavnici osim obveznih predmeta koje predaju u redovitoj nastavi, organiziraju niz izvannastavnih aktivnosti poput zbora, orkestra, dramske i likovne sekcije. Kada je, pak, riječ o nastavi na hrvatskom jeziku, od početnih negodovanja i primjedbi mještana da se tako djeca dijele na »jedne i druge«, Liljana Dulić kaže da su danas te priče utihnule i obrazovanje na hrvatskom jeziku sastavni je i prihvaćen dio redovite nastave. »I to je jedan od razloga zbog kojeg smo uveli puno izvannastavnih aktivnosti jer su to prilike u kojima djeca mogu skupa sudjelovati, poput zajedničkog pripremanja priredbe, plesnih točaka, pjevanja, sviranja, itd.«, kaže Dulićeva.

Nastavu na hrvatskom jeziku ove godine pohađa ukupno 23 učenika. Organizirana su dva kombinirana odjela od prvog do četvrtog razreda, te šesti i osmi razred.

istaknuo je da će posjetitelji izložbe na fotografijama vidjeti ne samo svoje selo, već i atare koji okružuju Đurđin. »Vidjet ćete kako fantastično izgleda ravnica crna, plava, zelena i žuta. Djeluje

Žigmanov te učenicima na izložbi preporučio »puno gledajte, učite se gledati da biste mogli dobro vidjeti, jer gledamo svašta, a vidimo malo«.

S. Mamužić

Temeljem članka 133. Zakona o socijalnoj zaštiti (»Službeni glasnik Republike Srbije«, br. 24/2011) i članka 30., 31., 32., 33. Statuta Gerontološkog centra, socijalno-zdravstvene ustanove za zbrinjavanje odraslih lica iz Subotice, Upravni odbor Gerontološkog centra raspisuje

NATJEČAJ ZA IMENOVANJE DIREKTORA

Pravo sudjelovanja na natječaju imaju državljani Republike Srbije koji su stekli visoko obrazovanje na studijama drugog stupnja (master akademske studije, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine i odgovarajući akademski, odnosno stručni naziv utvrđen u oblasti pravnih, psiholoških, pedagoških i andragoških znanosti, specijalne edukacije i rehabilitacije, socioloških, političkih, ekonomskih ili medicinskih znanosti, i imaju najmanje pet godina radnog iskustva u struci.

Kandidat za direktora ustanove je dužan da, prilikom prijavljivanja na natječaj, podnese sljedeću dokumentaciju:

- svojeručno potpisani životopis u dva primjerka;
- izvadak iz matične knjige rođenih;
- uvjerenje o državljanstvu;
- preslik osobne iskaznice;
- uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti;
- uvjerenje o stečenoj stručnoj spremi;
- potvrdu o radnom iskustvu u struci;
- program rada za mandatni period, koji razmatra Upravni odbor u postupku davanja mišljenja za imenovanje direktora i
- uvjerenje da nije podignuta optužnica koja je stala na pravnu snagu, niti se vodi istraga, odnosno kazneni postupak protiv kandidata.

Prijave se dostavljaju u roku od 15 dana od dana objavljivanja natječaja u dnevnom listu. Prijave slati u zatvorenoj kuverti na adresu: »Gerontološki centar, Aleja maršala Tita 31, Subotica« s naznakom »Za natječaj za imenovanje direktora – ne otvaraj«, uz navođenje imena i prezimena kandidata i adrese stanovanja, a Upravni odbor ustanove prijave će razmatrati u roku od 15 dana od dana završetka natječaja.

Direktora imenuje Vlada Autonomne Pokrajine Vojvodine na osnovi provedenog natječaja, a po pribavljenom mišljenju Upravnog odbora, na mandatni period od četiri godine.

Neblagovremene i nepotpune prijave se neće razmatrati.

Temeljem članka 50. stavak 2. Statuta JKP »Vodovod i kanalizacija« Subotica, Upravni odbor poduzeća na sjednici održanoj dana 3. 12. 2012. godine donio je Odluku o raspisivanju

NATJEČAJA ZA IMENOVANJE DIREKTORA PODUZEĆA JKP »VODOVOD I KANALIZACIJA« SUBOTICA

Za direktora može biti izabrana osoba koja osim općih uvjeta predviđenih zakonom, ispunjava i sljedeće posebne uvjete:

- II. stupanj diplomskih-master, specijalističkih akademskih i specijalističkih studija (tehničke, pravne, ekonomske struke).
- I. stupanj osnovnih akademskih i strukovnih studija (tehničke, pravne, ekonomske struke).
- Da ima 5 godina radnog iskustva u struci.
- Da dostavi Program rada Javnog poduzeća – za mandatno razdoblje.

Direktor se bira na mandatno razdoblje od 4 godine.

Uz prijavu s ostalim dokazima, potrebno je priložiti još:

- poslovni i osobni životopis,
- uvjerenje o državljanstvu,
- dokaz da se ne vodi kazneni postupak protiv kandidata.

Rok za dostavu natječajne dokumentacije je 10 dana od dana zadnje objavljenog natječaja u sredstvima javnog informiranja. Prijave slati na adresu JKP »Vodovod i kanalizacija« Subotica, Trg Lazara Nešića 9/a s naznakom za »Natječaj za imenovanje direktora«.

ZARAŽENOST KUKURUZA U SRBIJI

Jedino monitoring daje pravu sliku

Različite informacije u javnosti o zaraženosti kukuruza su najopasnije

Više od dva mjeseca nakon berbe prvih klipova u Srbiji je objelodanjena informacija da je veliki dio ovogodišnjeg roda kontaminiran toksičnim tvarima. Znanstvena suradnica Instituta za prehrambene tehnologije u Novom Sadu dr. Olivera Đuragić kaže tim povodom da stvar s toksičnošću kukuruza jest ozbiljna, ali ne toliko da se u javnosti zbog toga stvara panika. Kako kaže, spomenuta analiza predstavlja razmjerno mali uzorak da bi se na temelju toga mogao izvući opći zaključak. Ipak, ona savjetuje poljoprivrednicima, napose manjim proizvođačima, da kukuruz kojega čuvaju kod kuće obvezno odnesu na analizu kako bi se utvrdilo je li on zaražen i ako jest, uolikoj mjeri. Ona ističe da je najveći problem kod mikotoksina u žitaricama to što ih je veoma teško otkriti, jer i naizgled zdrav kukuruz može biti zaražen. Kako kaže, kukuruz često može biti zaražen plijesnima a da pri tomu nema mikotoksina u sebi, jer ih plijesni luče samo pod određenim uvjetima. Međutim, a to Đuragićeva posebno podvlači, događa se da plijesni otpadnu s kukuruza a da mikotoksini ostanu i na taj način golim okom »postanu nevidljive«.

Upitana - da li zakon u ovakvim slučajevima podrazumijeva obveznu analizu, Olivera Đuragić odgovara da Zakon o sigurnosti hrane svim registriranim subjektima koji se bave proizvodnjom hrane nalaže kontrolu. Problem je, među-

tim, što niti zakonom niti pravilnicima nije definirano koliko je puta ili na koji način potrebno obaviti kontrolu, a s obzirom na to da mali proizvođači često nisu registrirani u toj oblasti daljnju uporabu kukuruza bez analize obavljat će na vlastitu odgovornost i rizik.

A rizik, kaže sugovornica, sigurno postoji, jer su mikotoksini izuzetno opasne supstancije, čija je kancerogenost najopasnije svojstvo. Problem je, kaže Đuragićeva, u tome što mikotoksini ne izazivaju trenutačne simptome ili posljedice po zdravlje nego se dugotrajnim unošenjem hrane, koja je kontaminirana ovim agensima, oni akumuliraju u organizmu i na taj način dobivaju »produženo dejstvo«, koje u konačnici može izazvati vrlo ozbiljne problem – od raznoraznih vrsta alergija do kobnih ishoda. Kao i kod ljudi, povećana koncentracija mikotoksina izaziva štetne posljedice i kod životinja. Dr. Đuragić kaže da oni najčešće dovode do oštećenja jetre, bubrega, želuca, crijeva, pa i promjena na koži.

S obzirom na to da je od početka berbe kukuruza pa do otkrivanja njegove zaraženosti prošlo dosta vremena, Đuragićeva ne isključuje mogućnost da se zaražen kukuruz našao kao komponenta i u industrijski proizvedenoj stočnoj strani. Stoga, kaže ona – a što potvrđuju i neslužbene informacije – ovih dana očekuje pojačanu kontrolu fitosanitarne i veterinarske inspekcije kako samog

hraniva, tako i hrane animalnog podrijetla, bez obzira je li riječ o mesu, mlijeku ili jajima.

UBLAŽAVANJE POSLJEDICA

Kao jedino dobru stvar u ovoj priči Đuragićeva navodi da postoje i domaći i strani preparati za ublažavanje posljedica mikotoksina. Kako kaže, riječ je o proizvodima koji imaju svojstvo da apsorbiraju mikotoksine i tako smanje njihovo djelovanje u organizmu. Također, kako navodi, zaražen kukuruz se može pomiješati sa zdravim, kako bi se na taj način oborila koncentracija mikotoksina.

Voditeljica Prognostičkoizvještajne službe Vojvodine dr. Dragica Janković kaže kako su različite informacije u javnosti o zaraženosti kukuruza najopasnije i da bi stoga najbolji način za utvrđivanje prave slike o tome bilo obavljanje monitoringa, odnosno analize kompletnog roda kukuruza na alfatoksin, ali i na aspergillus. Sve drugo je, kaže, improvizacija, jer bez učinjenog presjeka nema zanja o pravom stanju stvari. Ona ističe da kukuruz s 1.300.000 hektara površina predstavlja najznačajniju, a samim tim i najozbiljniju poljoprivrednu proizvodnju u Srbiji, a njegova primjena odnosi se na mnoge gospodarske grane. Već sam podatak da kukuruza neće biti za izvoz dovoljno je ozbiljna, a činjenica da ga ni stoka zbog zaraženosti neće moći jesti

dodatno pogoršava ionako zabrinjavajuće stanje.

Poljoprivrednici, međutim, misle drugačije. Ističući da stoku hrani prošlogodišnjim kukuruzom i da će ovogodišnji odnijeti na analizu, Stipan Šarčević iz Starog Žednika kaže kako mu cijela ova priča djeluje preuveličana. Podsjećajući da je 2005. veliki dio roda suncokreta, zbog velike vlage, bio također plijesniv Šarčević kaže da nitko niti tada, niti kasnije, nije govorio o slabijoj kvaliteti ulja ili naknadnim posljedicama. On kaže da je bolest kukuruza kod nas redovita pojava i da zbog toga tolika pozornost glede mikotoksina u pozadini ima posve prozaičnije ciljeve. Konkretizirajući na što misli, Šarčević kaže kako ga ne bi iznenadilo da se otkrije kako se sve ovo radi(lo) s ciljem obaranja cijene kukuruza na tržištu i namjere da se on više ne izvozi.

Njegov sumještanin Ivan Vidaković ne želi se upuštati u to postoji li ili ne pozadina ove priče, dodajući da prvi puta čuje za ovakvu vrstu zaraženosti. Međutim, za razliku od Šarčevića, on kaže da svoj kukuruz neće nositi na analizu nego će upotrijebiti neki od zeolita koje su poljoprivrednici i ranije koristili za ublažavanje posljedica bolesti, o čemu je, uostalom, govorila i dr. Olivera Đuragić. Jer, kako kaže, kukuruza je na tržištu ionako malo, »a stoka se ranit mora, pa šta joj Bog da«.

Z. R.

UZ JUBILARNIH POLA STOLJEĆA POSTOJANJA DRUGOG SJEMENIŠTA I GIMNAZIJE »PAULINUM«

Ohrabrenje katolicima za otvaranje škola

*Dvije tisuće učenika prošlo kroz »Paulinum«, otišlo na fakultete i postali intelektualci **

*Sjemenište dalo čak 4 biskupa * Prije 8 godina država priznala gimnaziju i sada joj financijski pomaže **

Proslavu uvećao vatikanski »ministar obrazovanja« kardinal dr. Zenon Grocholewski

Zenon Grocholewski i Ladislav Nemet

Pola stoljeća postojanja i rada sjemeništa i gimnazije »Paulinum« u Subotici obilježeno je u utorak nekolicinom manifestacija. Na molbu svih katoličkih biskupa i nuncija, proslavi je nazočio i kardinal dr. Zenon Grocholewski, prefekt Kongregacije za katolički odgoj Svete stolice.

Tijekom petodnevnog posjeta Srbiji, kardinal Grocholewski je utorak iskoristio za dolazak u Suboticu gdje je tog jutra uvećao jutarnju molitvu u Paulinumu. Nakon toga organiziran mu je prijam u Zelenoj dvorani Gradske kuće gdje su ga dočekali gradonačelnik Modest Dulić i predsjednica Skupštine Maria Kern-Sólya.

Paula Oszkára i profesora vlč. Lászla Baranyija, te pratnju Dragana Muharema, ova akademija protekla je u znaku tri važna obraćanja.

POZDRAV RAVNATELJA

Ravnatelj gimnazije vlč. József Miócs pozdravio je među gostima nadbiskupa beogradskog mons. Stanislava Hočevara, biskupa zrenjaninskog Ladislava Németa, biskupa subotičkog mons. Ivana Pénzesa, generalnog konzula Republike Mađarske Tamása Korsósa, generalnog konzula Republike Hrvatske Dragana Đurića, predsjednika Mađarskog nacionalnog vijeća

Tamása Korhecza, Anđelu Horvat kao izaslanicu predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća Slavena Bačića, predsjednika Njemačkog nacionalnog vijeća Lászla Gencea Mandlera, zamjenika direktora Fonda za kapitalna ulaganja AP Vojvodine Imrea Kerna, zastupnika u Skupštini Vojvodine Sándora Egeresija, gradonačelnika Modesta Dulića, predsjednicu Skupštine grada Mariju Kern-Sólya, članicu Gradskog vijeća zaduženu za obrazovanje Etelu Jerinkić, v.d. dekaniću Učiteljskog fakulteta na mađarskom nastavnom jeziku Mártu Takács, svećenike, bivše učenike, profesore, učenike i roditelje učenika Paulinuma, direktore poduzeća te dobročinitelje koji su se okupili na ovom skupu.

Ravnatelj Miócs je podsjetio na 1938. godinu kada je otvorena prva gimnazija Paulinum, koja je 1944. godine odlukom tadašnjih vlasti ukinuta, a zgrada oduzeta. Nakon toga se 1962./63. godine skromno otvara »drugi« Paulinum u katoličkom krugu Biskupskog doma, da bi 1965. godine počeo rad u vlastitoj zgradi kolegija. Paulinum je jedina katolička škola u Srbiji, istakao je ravnatelj i dodao kako su do ratne 1990. godine tu dolazili učenici iz svih bivših jugoslavenskih

republika, a da je Paulinum dao četiri biskupa, svećenike, vjeroučitelje, kantore, liječnike, diplomate koji žive i rade po okolnim zemljama i diljem Europe.

»Paulinum je otvoren, od 2004. godine je i akreditirana školska ustanova koja priprema učenike za studij teologije ili neko drugo usmjerenje, ovo je dvojezična hrvatsko/mađarska jezična gimnazija klasičnog smjera, koju je do sada upisalo oko 2.000 učenika, od kojih su svi nastavili studij i postali intelektualci«, rekao je Miócs i ukazao na povijesnu dimenziju dolaska kardinala Grocholewskog.

KRIZA ODGOJA

Biskup Ladislav Nemet svoje je izlaganje počeo osvrtom na rezultate popisa i službene podatke po kojima je Srbija od 228 rangiranih zemalja na 212. mjestu po novorođenčadima, a na 14. po mortalitetu, što zbog napuštanja zemlje predstavlja ogroman izazov za državu i školstvo, jer nestaje djece.

»Sve je manje škola, nastavnici gube posao, imamo duhovnu krizu od 90-ih godina, koju su ratovi produbili i koju vidimo na svakom koraku. Ne vidim ni duhovni ni politički faktor koji će uliti nadu, imamo krizu autoriteta,

nasilje u školama, odražava se napetost i nasilje. To je ogroman potencijal da Crkva i vjerske organizacije pokušaju predstaviti pozitivnu sliku svijeta. Tu je i pitanje cilja odgoja. Škole pružaju informacije, a odgoj služi formiranju zrelih osoba. Mladima nije dosta pružiti informacije i diplome, već ih treba podučiti da postanu odgovorni i zreli ljudi koji će ostati ovdje i iskoristiti svoje mogućnosti.«

KATOLIČKO ŠKOLSTVO

»Ministar obrazovanja«, kako nazivaju kardinala dr. Zenona Grocholewskog, obra-

12 posto niti nisu katolici. U Africi ima 10 milijuna učenika u katoličkim školama i promičemo ljudsko dostojanstvo, borimo se protiv siromaštva i podjela. Imamo bezbrojne projekte opismenjavanja, bavimo se djecom-vojnicima, izbjeglicama... U katoličkim školama brinemo o čovjeku, njegovu sustavnom rastu u slobodi i odgovornosti. Crkva naglašava istinu o čovjeku, etičku, duhovnu dimenziju odgoja, cjelovitu formaciju čovjeka. Mlade učimo kakvi da budu, a ne da posjeduju ili da budu viđeni. Katolički identitet nije samo vanjska odredba već cjelovitost po-

nastavljen je na konferenciji za tisak gdje je kardinal Grocholewski rekao kako je nakon dvije godine priprema na pomolu potpisivanje ugovora Vatikana i Srbije o međusobnom priznanju ekvivalentnih akademskih stupnjeva, kako ubuduće ne bi bila potrebna nostrifikacija diploma. S ministrom je dotaknuta i tema osnutka škole za znanost religije, kako naši budući svećenici ne bi morali ići na studij izvan zemlje.

Kardinal je tijekom boravka u Beogradu održao i predavanje na pravoslavnom Teološkom fakultetu u okvi-

i Pravoslavne crkve i mogućnosti Papina posjeta Srbiji, on je izjavio:

»U pravoslavnim zemljama su različite situacije jer je to nacionalna ustanova koja ima svoju autokefalnost. Imam prijatelje u Rumunjskoj pravoslavnoj crkvi, nadam se da ću imati i u Srpskoj. Jučer smo na tribini imali prijateljsko ozračje, nadamo se napretku i zajedničkom djelovanju. Teološke razlike su među nama male, minimalne, teža je situacija s protestantima gdje nema sakramenata svećeništva niti euharistije«, izjavio je kardinal obraćajući se medijima

Svečana akademija - središnji događaj proslave jubileja

tio se okupljenima na talijanskom jeziku, što je publika slušala u dvojezičnom prijevodu. Prenio je ohrabrenje za velikodušnu službu u odgoju i školstvu, i ukazao na podatke po kojima na svijetu u oko 200.000 tisuća katoličkih škola uči oko 50 milijuna djece.

»Primjerice, u Americi imamo 14,5 milijuna učenika, 58 posto naših škola nalazi se u marginalnim zonama, 21 posto su seoske i 21 posto su u zonama bogatih. U školama se zalažemo za Afroamerikance, integraciju manjina, socijalno slabe skupine, a od naših učenika njih

uzoru na savršenog čovjeka Krista«, rekao je kardinal.

On je zaključujući svoje predavanje istaknuo veliki ispit odgoja u krizi civilizacije i potpunog poraza duhovnog. Ukazao je na duhovni barbarizam koji se dešava kroz zamjenu cilja i sredstva u našem tehnološkom dobu, te u konfuziji pluralizma, zbog čega treba očuvati otvorenost ka nadnaravnom.

RAZLIKE SU MEĐU NAMA MALE

Nakon prigodnog koktela, razgovor s novinarima

ru Sveučilišta u Beogradu na temu važnosti teologije na državnim sveučilištima, pred trojicom vladika SPC-a, a za predavanje je rekao kako je bilo dobro primljeno.

»Moj posjet je ohrabrenje katolicima za otvaranje drugih škola, možda i gimnazije. Nakon komunizma je osnovano mnogo škola i moja je želja da se i ovdje mogu osnovati«, izjavio je kardinal Grocholewski, kojeg u srijedu, nakon zaključenja ovog broja, očekuje i susret s njegovom svetošću, Patrijarhom srpskim Irinejem. Odgovarajući na pitanje o odnosu Katoličke

na talijanskom jeziku, uz prijevod vlč. *Mirka Štefkovića* na hrvatski.

U konačnici obilježavanja ovog velikog jubileja sjemeništa Paulinum održana je i sveta misa u katedrali svete Terezije Avilske u uto-rak navečer, koju je predvodio kardinal Grocholewski, a koncelebrirali su nadbiskup beogradski mons. Stanislav Hočevan, biskup zrenjaninski Ladislav Nemet, biskup subotički mons. Ivan Péntzes te biskup srijemski mons. *Đuro Gašparović*.

Nikola Perušić

BEREŽANKE U PROJEKU KLASTERA UMJETNIČKIH ZANATA SOMBOR

Majstori obučavaju početnike

Somborske zanatlije, članovi Klastera umjetničkih zanata, odlučili su dio svog zanatskog umijeća prenijeti i drugima. Njihovu je ideju podržalo i Pokrajinsko tajništvo za gospodarstvo i tako je nastao projekt obuke za umjetničke zanate – vez i tkanje na razboju.

Zanimanje je bilo veliko, ali je broj polaznika ograničen, pa je priliku besplatno učiti dobilo tridesetak zainteresiranih, a među njima su i žene iz Berega i Bačkog Monoštoru. Tri puta tjedno tijekom tri mjeseca od iskusnih majstora zanata početnice u Beregu i Bačkom Monoštoru uče vez, koji je davno zaboravljen.

ZANAT UČE I MLADI

Obišli smo radionicu u Beregu, a među onima koji se obučavaju zatekli smo dva-desetogodišnju *Ivanu Ivošev*. »Dopada mi se ovo što radimo i kada završimo obuku nastaviti ću i dalje vesti. Nažalost, vez su mnogi zaboravili i kada sam pričala što radimo mnogi su me pitali što je to. Ja sam kao mala od bake učila vez, ali nisam nastavila i vremenom sam zaboravila i ono što sam naučila«, kaže *Ivana*. *Anastasija Balatinac* ima samo jedanaest godina, ali je uporna i vez i iglu dok traje sat obuke ne ispušta iz ruke. »Mama mi je rekla kako će krenuti na ovu

obuku, pa sam pomislila zašto i ja ne bih krenula. Dopada mi se, a mislim kako je i mama zadovoljna onim što sam do sada naučila«, kaže *Anastasija*. Osim ovih mladih Berežanki, vez predano uče i nešto starije mještanke koja do sada nisu imale priliku savladati ovu vještinu. »U selu se to više ne radi, pa čak i starije žene kažu kako

se prije nekoliko desetljeća bježalo sa sela i od seoskih zanata, pa tako ona nikada nije naučila vez. »Otprilike znam tehniku, ali mi nedostaje malo rutine i mislim da ću tijekom ove obuke i to svaladati. Korisno je ne samo zbog toga što na ovim obukama nešto i učimo, već i zbog toga što imamo razlog malo izaći iz kuće«, kaže *Danica*

žene angažiraju nema«, kaže *Marija Ivošev*.

POTPORA OD 600.000 DINARA

Klaster umjetničkih zanata osmišljen je u Regionalnoj gospodarskoj komori Sombor kako bi se potaknuo kreativan i umjetnički rad. »Klaster je registriran krajem 2009. godine, sljedeća 2010. godina bila je godina uhođavanja. Prve projekte napravili smo sredinom 2011. godine, a tek u 2012. bili smo spremni za veći projekt. Projekt koji je u tijeku nazvali smo 'Trening centar umjetničkih zanata'. Njegov je značaj prepoznalo i Pokrajinsko tajništvo za gospodarstvo koje nam je dodijelilo pomoć od 600.000 dinara. Tim smo sredstvima organizirali kreativne radionice u Somboru, Kljajićevu, Beregu i Bačkom Monoštoru, a kupili smo razboj i materijale potrebne za rad. Suština svakog projekta je njegova održivost i ovo je tek početak i očekujemo da će biti sve više zainteresiranih za obuke. Sredinom prosinca organizirat ćemo veliku izložbu na kojoj ćemo prikazati radove, ne majstora članova klastera, već učenika u ovim radionicama«, kaže stručna suradnica u RPK Sombor i suradnica Klastera umjetničkih zanata *Vesela Savin*.

Zlata Vasiljević

Ivana Ivošev i Anastazija Balatinac

su zaboravile vez. Gledajući radove naših majki nekako mi se činilo lako, ali kada sam počela sama raditi vidjela sam kako baš i nije tako. Kada završimo ovu obuku nastaviti ću i dalje raditi vez«, kaže *Vesna Balatinac*, a za organiziranje ovakvog tečaja ima samo riječi hvale. Dodaje još kako će, ukoliko nekoga bude zanimao vez, rado svoje stečeno znanje prenijeti dalje. *Danica Aćimović* potječe iz soske obitelji, ali kaže kako

Aćimović. Obuku u Beregu vodi *Marija Ivošev*, za koju ne postoji stvar koju iglom, koncem i škarama ne može uraditi. »Ručne radove volim i radim odmalena, a sada sam dobila prigodu to prenijeti i drugima. Drago mi je što ovdje imamo i dvije mlade djevojke. Ovo je značajno i za selo koje se posljednjih 20 godina umrtvilo. Žene su jedino angažirane u folklornom društvu koje još postoji. Drugih mogućnosti da se

PROGRAM UDRUGE GRAĐANA »URBANI ŠOKCI«

Šokadija u književnosti, pjesmi, slici

Izraz Šokci je nastao kada su se Hrvati odmaknuli od turske agresije i pokušali prijeći Dravu, gdje su došli u kontakt s Mađarima, a oni su im rekli da ih je previše – »šok haz«, kazao je Goran Rem

U druga građana »Urbani Šokci« iz Sombora organizirala je 29. studenoga multi-medijalnu večer »Šokadija u književnosti, pjesmi, slici...«. Bila je to prigoda da se po prvi puta predstavi dvoknjižje »Panonizam hrvatskog pjesništva«, čiji su autori znanstvenici Goran Rem i Sanja Jukić. U drugom dijelu programa promovirani su glazbeni nosači zvuka »Svatovske pisme Šokaca u Bačkoj« i »Alaj piva Šokica« i prikazana revija tradicijskog šokačkog svatovskog 'ruva'.

TERET I TEŽINA PANONIJE

Dvoknjižje »Panonizam hrvatskog pjesništva« obuhvaća pet stoljeća književnosti i rezultat je sedmogodišnjeg rada profesora dr. sc. Gorana Rema i dr. sc. Sanje Jukić.

Profesor Rem osvrnuo se na porijeklo imena Šokci. »Dok nije turska sila nalegla na Hrvatsku i Bosnu Srebrnu nije bilo zaloga za postojanje tog subetničkog naziva Šokac. Moj otac Vladimir Rem je, rekao bih teškim rudarskim radom, našao podatak gdje je prvi put upotrebljen naziv Šokac. Taj izraz je nastao kada su se Hrvati odmaknuli od turske agresije i pokušali prijeći Dravu, gdje su došli u kontakt s Mađarima. Ovi su im rekli da ih je previše (šok haz)«, kazao je Rem.

On je podsjetio i na pjesnika Janosa Pannoniusa, koji je djelovao na prostoru koji nije bio omeđen granicama kakve mi danas poznajemo. »On piše da je pjesnik i da se njegovo mjesto nalazi tamo gdje se susreću Drava i Dunav. Pričajući o tim rijekama on nas upozorava kakva je tu velika povijesna voda nekada davno bila, a to Panonsko more je nama ostavilo blato i rijeke. Naši pjesnici u 500 godina pisanja nisu zaboravili

pokazuju da je ta voda teret, težina, da je poplavna, preobilna kiša, teška magla. Voda je uglavnom negativno konotirana, kao težina, a ne kao život«, kazala je profesorica Jukić.

RAZLIKE U PJESMAMA I NOŠNJI

U drugom dijelu večeri predstavljeni su glazbeni nosači zvuka »Svatovske pisme Šokaca u Bačkoj« i

predsjednica Udruge »Urbani Šokci« Marija Šeremešić, a u to su pokazale udruge iz Bača, Sonthe, Berega i Bačkog Monoštora. Nažalost, većina pjesama danas se izvodi samo prigodom nastupa kulturno-umjetničkih društava, pa će sljedeći korak biti notno zapisivanje tih pjesama. Koliko se razlikuju svatovske pjesme, toliko se razlikuju i tradicijska svatovska ruha, što su i pokazali gosti iz Bača, Sonthe, Bačkog Monoštora i Berega.

Marija Šeremešić, Vera Erl, Sanja Jukić i Goran Rem

zašto se ovaj prostor zove Panonija«, kazao je Rem i dodao da nema zemljopisne karte na kojoj piše Šokadija, jer Šokci stanuju u umjetnosti, stvaranju, kreativnosti. Sanja Jukić pojasnila je da ih je prilikom priređivanja dvoknjižja »Panonizam hrvatskog pjesništva« osobito zanimalo kako je pjesnički tekst prenio vodenu prošlost panonskog prostora u svoju strukturu. »Čitanje tekstova od humanizma do postmoderne pokazalo je da ta voda, koja je prošlost panonskog prostora, nije život. Tekstovi

»Alaj piva Šokica«, što je zapravo bila somborska promocija ovih zapisa. »Svatovske pjesme koje su se pjevale na panonskim prostorima imaju veliku sličnost, ali opet od mjesta do mjesta ima i razlike. Kao što je razlika u lokalnim govorima, tako je razlika i u načinu izvođenja tih pjesama. Svatovske pjesme imaju sličnosti u ritualu koji kreće od oproštaja od kuće, oproštaja s mladom, dolaska po mladu, ispraćaja, bečaraca, natpjevavanja sverke i jetrva, ali svatko to izvodi na svoj način«, kazala je

Draga gošća i suradnica hrvatskih udruga iz Podunavlja, predsjednica »Šokačke grane« iz Osijeka Vera Erl kratko se osvrnula na suradnju s udrugama iz Bačke. »Ova suradnja s obiju strana Dunava značajna je za sve nas. Svi se obogaćujemo svojim znanjima i svi zapravo pronalazimo ono što nam je najdraže, a to je ono naše što nosimo u srcu, što ne možemo svakome iskazati, ali zato možemo svakome prenijeti«, kazala je Vera Erl.

Zlata Vasiljević

KNJIŽEVNA VEČER MIRKA KOPUNOVIĆA U PLAVNI

Pjesnik dosljednog umjetničkog identiteta

»Iščitavajući njegove pjesme u prozi i crtice u formi poetskih refleksivnih zabilješki, možemo zaključiti kako nam ovaj pjesnik želi pokazati put k vječnosti, a to je: smisleni život u ljubavi, vjeri i nadi«, rekao je Zvonimir Pelajić

U organizaciji literarnog odjela HKU-PD-a »Matoš«, u četvrtak 29. studenoga u dvorani Vatrogasnog doma u Plavni održana je književna večer *Mirka Kopunovića*, književnika iz Subotice. O njegovom književnom stvaralaštvu s posebnim osvrtom na novu, četvrtu po redu knjigu »Ljestve za panonsko nebo: impresije i refleksije svakodnevlja« govorili su predstavnik »Matoša« *Zvonimir Pelajić*, književnik, publicist i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* te i sam autor.

Zvonimir Pelajić je ocijenio kako »Kopunovićev poetski svijet ima sve odlike suvremenoga pjesništva vojvođanskih Hrvata«. »Iščitavajući njegove pjesme u prozi i crtice u formi poetskih refleksivnih zabilješki, možemo zaključiti kako nam ovaj pjesnik želi pokazati put k vječnosti, a to je: smisleni život u ljubavi, vjeri i nadi. Jer, riječi koje često rabi u svojim zabilješkama: mir, pomirenost, šutnja, čekanje, gotovo mistično svladavaju bol, nemoć, kušnju, koje svakodnevno pritišću suvremenog čovjeka. Osobito vrijednim Kopunovićevo pjesništvo čine njegove poetske crtice u kojima on vrlo vješto donosi stihovne minijature mjesnih i bačkih krajolika (Dunav, salaši, njive, ravnica). Dakle, 'Ljestve za panonsko nebo' predstavljaju Kopunovićev

književni put od panonskog liričara do pjesnika egzistencijalističke filozofije«, zaključio je Pelajić.

LAKO PREPOZNATLJIV SVIJET

Tomislav Žigmanov je govorio o novoj Kopunovićevoj knjizi, ali i potrebi očuvanja

Zvonimir Pelajić, Mirko Kopunović, Tomislav Žigmanov i Kata Pelajić

identiteta upoznavanjem književne produkcije hrvatskih autora u Vojvodini. »Mirko Kopunović je više nego zahvalna osoba za komunikaciju, zato što je svijet njegovih pjesama nama iznimno blizak, zato što govori vrlo zanimljivo o onome što suvremenog čovjeka dotiče. Odgovori koje nam on daje na sve situacije, nama su bliski i prepoznatljivi, a sve to on priopćava na jedan vrlo lagan i prihvatljiv način. U tom smislu, prva značajnija stvar koju moram reći o ovoj knjizi je, da je to poziv na razgovor sa samim sobom u svijetu

Panonije, koju prepoznajemo kao svoj svijet ravnice, svijet monotonije, svijet dugih zimskih noći, svijet u kome nema velikih udara, svijet u kojem je čovjek predodređen kulturnim matricama, gdje on mahom pomirbeno prihvaća izazove sudbine. Drugim riječima, to je svijet koji prepoznajemo kao visoko svoj.

U tom se svijetu pozicioniraju naši životi koji često nisu iskomunicirani, ali ih sve povezuje određena vrst redoslijeda, koji ide dalje k vrhu. U tom smislu odlično poentira naslov ove knjige 'Ljestve za panonsko nebo' i zapravo je odgovor na tu vrstu izazova pred kojim se svaki čovjek nalazi. Ono što je gore, često je uzvišeno i u tim slikama svijeta ono što je gore jest i bolje, to je sveto, to je prostor stanovanja Boga. Mirkove su crtice prečage koje nude neku vrst hoda prema gore, k onom uzvišenijem, k nekom prostoru rješavanja vlastitih nedo-

umica, promišljanja vlastitih krivih odgovora, stranputica, pogrešaka, što tako često znamo iskušavati«, kazao je Žigmanov.

POSEBNO NADAHNUĆE

Publici se obratio i sam autor, koji se i ovom prigodom prisjetio svojega prvog boravka u Plavni, koja mu je uvijek, kao što je rekao, bila posebno nadahnuće.

»Teško je poslije ovakvih lijepih i pohvalnih riječi na nogama stajati. Potrebno je nakon ovakvih govora koji nas uzdižu i čine možda boljim nego što jesmo, okrenuti se sebi, razmišljati o sebi i biti svoj. Pjesnike je Bog možda i kaznio osjetljivošću, ali ih je i obdario da mogu to svoje što osjećaju i izreći. Zato se mi koji pišemo i koji smo se osmjelili to pred vama kazati, trebamo preispitati, naša djela valorizirati i s vama razgovarati. Moj je cilj svoje pisanje podijeliti s vama i sretn sam kad netko od vas bar za jednu pjesmu kaže kako mu je bliska i da je rado čita«, kazao je Kopunović.

Tijekom večeri stihove iz nove knjige M. Kopunovića kazivali su članovi literarnog odjela »Matoša« *Tonka Šimić*, *Siniša Bartulov*, *Marina Marijanov* i *Kata Pelajić*, a za vrijeme njihovih nastupa, po prvi puta tiho se emitirala glazba s CD-a *Uvertire za operetu »Na vrbi svirala« Josipa Andrića*.

Z. P.

REDAKCIJA »HRVATSKE RIJEČI« SA SURADNICIMA IZ PODUNAVLJA

Kako zaintrigirati čitatelje

Redakcija NIU »Hrvatska riječ« organizirala je prvog prosinca u Bezdanu radni sastanak sa svojim suradnicima iz Podunavlja. Domaćin sastanka, koji se održao u Lovačkom domu »Fazan«, bila je je Hrvatska udruga građana »Bezdanska marina«. Razgovaralo se o tome kako »Hrvatsku riječ« približiti čitateljima i kako teme i red-

vita događanja u udrugama obraditi na zanimljiviji način. Ravnatelj NIU »Hrvatska riječ« *Ivan Karan* istaknuo je problem slabe zainteresiranosti pripadnika hrvatske zajednice za svoje novine. »Mi smo u službi hrvatske zajednice, ali je problem što čak ni predsjednici udruga čije aktivnosti i programe bilježimo ne kupuju i ne čitaju 'Hrvatsku riječ'. Uradili smo mnogo na

reklamiranju lista na lokalnim medijima, redovito idemo na velike skupove koje organiziraju hrvatske udruge kako bismo i na taj način promovirali list, organiziramo promocije, a sve kako bismo potaknuli članove hrvatske zajednice da čitaju 'Hrvatsku riječ', kazao je Karan. Prema riječima odgovorne urednice *Jasminke Dulić*, »Hrvatska riječ« u Pokrajinskom tajništvu za kulturu i javno informiranje ocijenjena je kao jedan od kvalitetnijih manjinskih listova. »Prema rezultatima popisa stanovništva, Hrvata u Srbiji ima oko 57 tisuća, od čega je u Beogradu sedam tisuća. Broj Hrvata se smanjuje i ukoliko on bude pao ispod 50 tisuća mogu biti dovedena u pitanje neka kolektivna prava«, istaknula je Dulić. »Hrvatska riječ« je značajna, jer dokumentira događaje u hrvatskim udrugama, čuva običaje, ikavicu, ali isto

tako ne treba ni zatvarati oči pred onim što nije dobro. U Podunavlju su do 2000. godine radile samo dvije hrvatske udruge, danas ih ima 12, a zadatak »Hrvatske riječi« je zabilježiti aktivnosti tih udruga. »Ukoliko mi ne zabilježimo događanja iz tih udruga nitko drugi neće, istaknuo je šef dopisništva *Mirko Kopunović*. Da bi se što više približila čitateljima, »Hrvatska riječ« više pozornosti posvetit će običnim ljudima iz zajednice koji su svojim radom i tragom koji su ostavili u hrvatskoj zajednici, zaslužili da se o njima zna i čita. Mlađim čitateljima »Hrvatska riječ« će se približiti pokretanjem svoje »facebook stranice«. Kako su najavili iz »Hrvatske riječi«, poslije sastanka sa suradnicima iz Podunavlja slijede i slični susreti s dopisnicima iz drugih dijelova Vojvodine.

Z. V.

DRUŽENJE ŠEZDESETOGODIŠNJAKA U HRVATSKOM DOMU

Podsjećanje na minula desetljeća

Članovi HKUD-a »Vladimir Nazor« rođeni 1952. godine organizirali su u ponedjeljak, 26. studenoga, prigodno druženje u Hrvatskom domu. To okupljanje bilo je prigoda da se sretne desetak šezdesetogodišnjaka i brojni njihovi gosti, da se čuju priče stare nekoliko desetljeća, podsjeti na školske dane, prve igranke, prve gramofone, druženja. Dirljive su bile priče i sjećanja sada ozbiljnih obiteljskih ljudi na djetinje nestašlu-

ke, podsjećanja na prijateljstva između njih koja traju desetljećima. Svaki od jubilaraca ispričao je poneku zanimljivu priču iz tih dana. U čast slavljenika pjevačka skupina »Vladimira Nazora« priredila je mini koncert, *Antun Kovač* kazivao je nekoliko svojih bečaraca, *Vinko Janković* pročitao je svoju zanimljivu priču.

Ovo okupljanje organizirali su *Klara Karas Šolaja* i *Pavle Matarić*, također jubilarci, kako rekoše u šali - svi oni

zajedno imaju 600 godina. Originalna ideja dopala se i drugima, pa će možda uskoro

sličnih druženja u Hrvatskom domu biti još.

Z. V.

BEŠČANI U POSJETU BEŠČANIMA

Sadašnjost i budućnost isprepletene prošlošću

Beščanska večera u restoranu Zlatna medalja

Predsjednik Mjesne zajednice Beška Duško Lupurović i predsjednik Zavičajnog društva »Stara Beška« Dušan Stojišić posjetili su prošlog ponedjeljka i utorka iseljene Beščane u Republici Hrvatskoj organizirane u Zavičajni klub Beščana, koji djeluje u sklopu Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata.

Osim zajedničkih sastanaka i dogovorenih konkretnih poteza u produbljivanju prijateljstva i zajedničke suradnje na dobrobit obaju naroda koji žive u Beški, iseljeni Beščani su svojim prijateljima i bivšim sumještanima pokazali kulturne znamenitosti glavnog grada Hrvatske i njegove okolice, te njima u čast organizirali zajedničku

večeru. U srdačnoj i prijateljskoj atmosferi, preplavljeni emocijama, uronili su u svoja beščanska sjećanja i prisjetili se djetinjstva i mladosti u svom rodnom mjestu, smještenom na istočnim obroncima Fruške gore, na desnoj obali širokog i moćnog Dunava. Naravno, prelistavajući svoja sjećanja nisu mogli zaobići niti nemile događaje

iz devedesetih godina prošlog stoljeća, uz obostranu želju da se ta (i takva) vremena više nikada ne ponove. Budući da je Duško Lupurović i urednik časopisa »Godišnjak« Zavičajnog društva »Stara Beška«, koji se bavi istraživanjem i objavljivanjem radova o događajima i osobama iz prošlosti Beške i bliže okolice, svoj boravak u Zagrebu iskoristio je i za posjet Hrvatskom državnom arhivu i pronalaznju dragocjene arhivske građe značajne za povijest Beške. »Koristim ovu prigodu da zahvalim na izuzetnoj ljubaznosti zaposlenih u Hrvatskom državnom arhivu, a posebice zahvaljujem gospodi *Ornati Tadin* i ravnatelju Arhiva dr. sc. *Stjepanu Čosiću*, koji su mi maksimalno izašli u susret u 'kopanju' po beščanskoj prošlosti«, nije skrivao svoje zadovoljstvo strastveni povjesničar Duško Lupurović, te je zahvalio iseljenim Beščanima na srdačnoj dobrodošlici i pruženom gostoprimstvu za vrijeme njihova dvodnevnog posjeta Zagrebu.

Zlatko Žužić

Razmjena prigodnih darova

Duško Lupurović, predsjednik Mjesne zajednice Beška

Nakon nekoliko zajedničkih susreta u Beški, imali smo čast i zadovoljstvo susresti se i u Zagrebu s našim prijateljima, čelnim ljudima Zavičajnog kluba Beška i predsjednikom Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata Matom Jurićem. U dvodnevnom posjetu Zagrebu razmijenili smo »stara« beščanska sjećanja iz mladosti i dogovorili konkretne poteze buduće suradnje na dobrobit obaju naroda koji žive u Beški. Još bih istaknuo srdačnost i uzajamnost koja postoji u našoj komunikaciji i suradnji, te hvale vrijednu činjenicu da nas veže obostrana iskrena ljubav za našu Bešku.

Mladen Čavar, predsjednik Zavičajnog kluba Beščana

Zavičajni klub Beščana svake godine organizirano posjećuje Bešku u sklopu obilježavanja crkvenog goda svoje crkve, svoje nebeske zaštitnice sv. Terezije od Djeteta Isusa, u narodu popularno nazvane Mala Terezija. U okviru tih posjeta svaki put nas prime i ugoste predstavnici Mjesne zajednice Beška, kao i predstavnici Zavičajnog društva »Stara Beška«, te mi je zato posebno zadovoljstvo što smo ovog puta mi imali čast ugostiti naše prijatelje iz Beške. Budući da smo obostrano svjesni činjenice kako su naša sadašnjost i budućnost neraskidivo isprepletene s našom prošlošću, pozdravljam njihov izniman doprinos u promicanju razvitka i unapređivanja naših međusobnih prijateljskih odnosa, ali i čuvanju tradicijskih vrijednosti i baštine naše Beške.

PROSLAVLJEN 226. ROĐENDAN OSIJEKA

Duša moje duše

Drugoga prosinca Osijek je proslavio svoj 226. rođendan, nadnevak kada su 1786. godine tri gradske jezgre, Tvrđa, Gornji i Donji grad ujedinjene u jednu, a godine 1809. Osijek je proglašen slobodnim kraljevskim gradom. Otada bilježi kontinuirani razvitak, jedno vrijeme uz rame sa Zagrebom, Rijekom i Splitom, pa je i danas četvrti grad u Hrvatskoj. Rođendan su mu čestitali mons *Marin Srakić*, nadbiskup đakovačko-osječki, predvođeci svečano euharistijsko slavlje u konkatedrali sv. Petra i Pavla, gradonačelnik *Bubalo* i župan *Šišljagić* na svečanoj sjednici Gradskog vijeća u HNK-u, general *Mladen Markač* otva-

rajući novouređeni gradski trg, Trg slobode, potpredsjednik Vlade *Neven Mimica* i laureatkinja gradskog priznanja, legenda slavonske i starogradske glazbe *Vera Svoboda*, i to pjesmom Osijek je duša duše moje, uz TS Pet tambura.

Brojne su manifestacije resile ovogodišnji rođendan. U atriju Arheološkog muzeja predstavljena je knjiga »Zapisnici slobodnog kraljevskog grada Osijeka iz 1812.«, Muzej Slavonije velebno je izložbom proslavio 135. obljetnicu osnutka, izaslanstvo grada i županije položilo je vijence kod Kapelice mira za sve poginule i stradale u Domovinskom ratu, a šokački tamburaši i zvijezde osječke

tamburaške scene uveličali su otvorenje trga što je završilo raskošnim vatrometom.

Rođendan su čestitali i članovi Pjevačkog zbora »Zrinski« podoknicama na središnjem gradskom trgu, HPD »Lipa« i glumci Umjetničke akademije, te članovi KUD »Željezničar« iz Osijeka cjelovečernjim koncertom u HNK-u. Čestitanje je završeno lijepim koncertom »Djeca ravnice« u organizaciji Grada i »Glasa Slavonije« u Gradskom vrtu s više od 300 izvođača iz čitave Slavonije. Slavljenički dio nastavljen je i u ponedjeljak, 3. prosinca, u Galeriji Waldinger druženjem s »12 žena Osječkih«, odnosno izložbom likovnih umjetnica koje žive i rade u

Osijeku.

Pljeskom su nagrađeni i svi laureati priznanja Grada, a ove su godine to *Andrija Munjaković* za znanost, *Katarina Gantar* za zdravstvo, *Branko Hrpka* za tehniku kulturu, *Vera Svoboda* za kulturu i *David Šain* za sport, a Pečat grada Osijeka dobili su *Robert Raponja* za kazališnu kulturu, *Valerija Fischbein* za glazbu, *Jadranka Kokolari* za volonterski rad, Udruga Pannonian za ekstremne sportove i Matica hrvatska -ogranak Osijek za 50. obljetnicu od osnutka. Posthumno je Plaketa za životno djelo dodijeljena *Željku Čiki*.

Slavko Žebić

Srodne pjesme šokačke i bunjevačke

Vera Svoboda, dobitnica priznanja, izjavila je kako nije mala stvar kada nagrada dolazi od tebi dragih ljudi, kada te nagrađuje sredina u kojoj si odrastala, a drago joj je da joj je Zlatna plaketa uručena baš na pozornici HNK-a, gdje je i započela svoju karijeru. Osjećala je potrebu da zahvali svima, pa i Hrvatskoj riječi, na čijim se stranicama često pronalazi, kada joj kćerka iz Subotice pošalje list. Često je i gostovala u Subotici i uvijek je nanovo uživala, jer pjesma šokačka i pjesma bunjevačka su srodne, a pjesma ne poznaje granice. Na kraju je poželjela da prva, koristeći prvi tjedan adventa, čestita čitateljima Hrvatske riječi dolazeće blagdane, poželi im sretan i blagoslovljen Božić i puna zdravlja, veselja i sreće u novoj godini.

U SUBOTICI ODRŽAN GODIŠNJI KONCERT HGU »FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA«

Potvrda uspješnoga rada s mladima

Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisama« postoji tri godine i uspješno radi na svojem programskom cilju – očuvanju i popularizaciji glazbene baštine vojvođanskih Hrvata i glazbenoj nao-

nekoliko skladbi filmske glazbe – »Larinu pjesmu« iz filma »Doktor Zhivago«, te čuvene teme iz »Kuma«, »Grk Zorbe« i »Pink Pantera«.

U drugom dijelu koncerta nastupio je Veliki festivalski orkestar, također pod ravna-

de djela iz dosad pronađenih preko 80 partitura ovog aranžera, umjetničko vodstvo udruge želi ispraviti povijesnu nepravdu prema Stipanu Tumbasu. Osim dvaju navedenih intermezza, Veliki festivalski orkestar izveo je

»Bečarske su noći kratke«, i nekoliko pjesama iz sfere popularne glazbe.

Iz svega navedenoga može se zaključiti kako je Godišnji koncert HGU »Festival bunjevački pisama« uspješno spojio povijest, sadašnjost

Veliki festivalski orkestar

TS »Derani«

brazbi mladih. Ovo je potvrdio i Godišnji koncert članova te udruge, održan prošloga petka, 30. studenoga, u prepunoj Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće, na kojem je ovih blizu 80 mladih tamburaša prikazalo svoj napredak postignut u proteklih godinu dana.

Publici se prvo predstavio Dječji festivalski orkestar pod ravnanjem prof. Mire Temunović, koji je izveo

njem profesorice Temunović. Ovaj nastup protekao je u znaku široj javnosti slabo poznatog aranžera i promotora sinfonizma u tamburaškoj glazbi Stipana Tumbasa (1883.-1954.). Orkestar je izveo »Anatoliju« i »Perzijski sajam« čije aranžmane potpisuje spomenuti autor, inače rođeni brat mnogo poznatijeg Subotičanina Pere Tumbasa Haje. Ovim potezom, ali i namjerom da i ubuduće izvo-

i popularnu klasičnu numeru »Ave Maria« Bacha i Gounoda te »Serenadu« Enrica Toselija.

U trećem dijelu koncerta predstavljen je kompakt disk s 12. festivala bunjevački pisama održanog u rujnu ove godine, u organizaciji ove glazbene udruge. Nastupili su nagrađeni ansambli »Derani« i »Klasovi«, izvevši nam, uz svoje festivalske uspješnice »Sanjam«, odnosno

i budućnost onoga što se u krugovima ljubitelja ovog tradicijskog instrumenta naziva »subotičkom tamburaškom pričom«.

D. B. P.

Snimka na TV K23

Snimka Godišnjeg koncerta bit će emitirana tijekom božićno-novogodišnjih blagdana na subotičkoj televiziji K23.

Monografija i godišnji koncert »Nazora«

SOMBOR – HKUD »Vladimir Nazor« organizira večeras (petak, 7. prosinca) promociju monografije toga društva. Promocija će biti održana u svečanoj dvorani Skupštine grada (Županija) u 18 sati. Sutradan, u subotu 8. prosinca, u Hrvatskom domu bit će priređen Godišnji koncert »Vladimira Nazora« na kome će sudjelovati sve sekcije društva, te biti predstavljen jubilar, 60. broj »Miroljubac«. Početak je u 20 sati.

Z. V.

Izložba »božićnjaka«, radova od slame i predstavljanje »Subotičke Danice«

SUBOTICA – Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« iz Subotice, HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta i Hrvatska čitaonica iz Subotice priređuju Izložbu božićnjaka, predstavljanje nove Subotičke Danice i Božićnu izložbu radova članova likovno-slamarskog odjela HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta.

Izložba će biti otvorena večeras (petak, 7. prosinca) s početkom u 18,30 sati, u vestibulu Gradske kuće u Subotici. Izloženi radovi moći će se pogledati do 15. prosinca, svaki dan od 10 do 20 sati.

67. obljetnica kolonizacije Hrvata u Vojvodinu

STANIŠIĆ – Hrvatsko kulturno društvo »Vladimir Nazor« iz Stanišića u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata organizira u nedjelju, 9. prosinca, svečanu akademiju u povodu 67. obljetnice savezne kolonizacije Hrvata iz Hrvatske i BiH u Vojvodinu.

Akademija će se održati u dvorani MKUD-a »Adi Endre« u Stanišiću, s početkom u 18 sati. Predavanje o kolonizaciji održat će mr. *Mario Bara* s Instituta za migracije i narodnosti iz Zagreba.

Organizatori najavljuju kako će akademiji nazočiti i predstavnici Splitsko-dalmatinske županije, Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu i Generalnog konzulata u Subotici i predstavnici hrvatske manjinske zajednice u Srbiji.

S. T.

Panonizam hrvatskog pjesništva

SUBOTICA – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata priređuje književnu večer »Panonizam hrvatskog pjesništva«, koja će se održati u ponedjeljak, 10. prosinca, u čitaonici Gradske knjižnice, s početkom u 19 sati.

U programu sudjeluju: prof. dr. sc. *Goran Rem*, redoviti profesor na Filozofskom fakultetu u Osijeku, prof. dr. sc. *Sanja Jukić*, znanstvena suradnica na Filozofskom fakultetu u Osijeku, mr. sc. *Vera Erl*, voditeljica međunarodnog projekta »Urbani Šokci« iz Osijeka i književnik *Mirko Ćurić*,

predsjednik Ogranka Društva hrvatskih književnika slavonsko-baranjsko-srijemskog iz Đakova.

Veliko prelo HKC-a »Bunjevačko kolo«

SUBOTICA – Članovi Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« kojima je stalo da Centar živi i radi i pod stečajem, organiziraju tradicionalno Veliko prelo Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«. Prelo će se održati u svečanoj dvorani Centra, 19. siječnja 2013. godine od 19,30 sati, navodi se u najavi koju potpisuje *Lazar Cvijin*, predsjednik Organizacijskog odbora Velikog prela 2013.

Ovim putem organizatori raspisuju natječaj za najljepšu »Preljku pismu« Velikog prela 2013. kao i natječaj za najljepšu prelju.

Prijave prima restoran »Dukat«, Preradovićeve 4, 24000 Subotica, tel. 024 555 738. Ondje se mogu rezervirati i ulaznice po cijeni od 2000 dinara. Na prelu će svirati Tamburaški ansambl »Hajo« i sastav »Da capo« iz Požege (R. Hrvatska).

Natječaj za informiranje na jezicima manjina

BEOGRAD – Ministarstvo kulture i informiranja Republike Srbije raspisalo je natječaj za sufinanciranje projekata/programa u području javnog informiranja na jezicima nacionalnih manjina u 2013. godini.

Cilj natječaja je potpora ostvarivanju prava nacionalnih manjina na informiranje na vlastitom jeziku, potpora proizvodnji tiskanih, audio i audiovizualnih radova na jezicima nacionalnih manjina, poticaj medijskog stvaralaštva u svim područjima javnog života nacionalnih manjina.

Pravo sudjelovanja na natječaju imaju osnivači javnih glasila, pravne osobe i poduzetnici registrirani za produkciju audio i/ili audiovizualnih programskih sadržaja.

Cjeloviti tekst natječaja, kao i obrazac za prijavu, možete pronaći na internetskoj stranici Ministarstva www.kultura.gov.rs. Natječaj je otvoren do 22. prosinca ove godine, a dodatne informacije mogu se dobiti na telefon 011/3398-671.

Natječaj za programe u kulturi

SUBOTICA – Grad Subotica raspisao je javni natječaj za financiranje ili sufinanciranje programa i projekata u kulturi za 2013. godinu. Pravo podnošenja prijave za financiranje ili sufinanciranje programa, odnosno projekata u kulturi, imaju ustanove kulture, amaterska kulturno-umjetnička društva i drugi subjekti u kulturi, kao što su zadužbine i fundacije u kulturi, gospodarska društva i poduzetnici registrirani za obavljanje djelatnosti u kulturi i druge pravne osobe i subjekti u kulturi.

Javni poziv i Prijava na natječaj dostupni su na službenoj internetskoj stranici Grada – www.subotica.rs. Rok za podnošenje prijave je 22. prosinca 2012. godine.

U SUBOTICI PREDSTAVLJEN DVOBROJ KNJIŽEVNOG ČASOPISA »KOLO« POSVEĆEN SUVREMENOM PJSNIŠTVU VOJVOĐANSKIH HRVATA

Doprinos integraciji u matičnu književnost

Pjesništvo nekoliko autora iz antologijskog izbora, po svojim književno-umjetničkim vrijednostima, može biti uvršteno u bilo koju antologiju suvremenog hrvatskog pjesništva

Prije dvije godine, u dvobroju časopisa za književnost, umjetnost i kulturu »Kolo« objavljen je antologijski izbor suvremenog pjesništva vojvođanskih Hrvata. Upravo taj dvobroj ovog uglednog časopisa, kojeg izdaje središnjica

REPREZENTATIVNI UZO-RAK

U izboru je zastupljeno 20 hrvatskih pjesnika iz Vojvodine s ukupno 73 pjesme. Glavni urednik »Kola« Ernest Fišer smatra kako se radi o »serioznoj i strogoj

što ovo književno stvaralaštvo, pjesničko navlastito, nije jače integrirano u središnje matično pjesništvo u Hrvatskoj. To je više šteta za matično pjesništvo nego za pjesništvo koje nastaje u Vojvodini«, rekao je Fišer podsjetivši na to kako je »Kolo« najstariji književ-

i drugim odrednicama, suvremenije u odnosu na slično stvaralaštvo hrvatskih manjina u Mađarskoj ili Austriji.

»Nakon raspada Jugoslavije, Hrvati u Srbiji su izgubili status konstitutivnog naroda, te se književnost vojvođanskih Hrvata, kao nacionalne manji-

Ernest Fišer, Katarina Čeliković, Zvonko Kovač i Tomislav Žigmanov

Matice hrvatske, predstavljen je prošloga petka 30. studenoga u subotičkoj Gradskoj knjižnici.

O tim pjesničkim ostvarenjima govorili su glavni urednik »Kola« mr. sc. Ernest Fišer, pročelnik Odsjeka za slavenske jezike i književnosti na zagrebačkom Filozofskom fakultetu i suurednik »Kola« prof. dr. Zvonko Kovač, te autor spomenutog antologijskog izbora, književnik i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov.

antologiji«, kao i da pjesništvo najboljih pet, šest među ovih 20 autora, po svojim književno-umjetničkim vrijednostima, može biti uvršteno u bilo koju antologiju suvremenog hrvatskog pjesništva.

»Autori poput Jasne Melvinger, Petka Vojnić Purčara, Tomislava Ketiga, te nekoliko mladih autora, sasvim sigurno, po književno-umjetničkim vrijednostima tekstova, zaslužuju biti dio reprezentativnog uzorka matičnog hrvatskog pjesništva u Hrvatskoj. Matična književnost je oštećena zbog toga

ni časopis u Europi, pokrenut daleke 1842. godine.

INTERKULTURALNO MEĐUPOLJE

Prof. dr. Zvonko Kovač ukazao je kako »Kolo«, s obzirom na »zagrebocentričnost scene«, brine ne samo o perifernim književnostima u Hrvatskoj, već i o onima koji dolaze s ruba nacionalne kulture, te je otuda, kako kaže, došao interes i za stvaralaštvo Hrvata u Vojvodini. Po njegovim riječima, ovo je pjesništvo, po svojim stilskim

ne, nalazi u međupolju nekad jedinstvenoga jezika koji se različito standardizira. Odnos prema hrvatskom standardu kod vas se uspostavlja u 'elastičnoj stabilnosti'. Uporaba ikavskog dijalekta je u tradiciji s onim što se događa u književnosti na čakavskom i kajkavskom dijalektu. Dobro je da ikavski idiom tretirate ne samo u filološkom, već i u književnom smislu, kao doprinos nacionalnoj kulturi. Pravi filološki kriterij kod određivanja pripadnosti nekog književnika mi nemamo, ali imamo nešto što prepoznaje-

Zastupljeni autori

Autori koji su zastupljeni u ovoj antologiji suvremenog pjesništva Hrvata u Vojvodini su: Fides Vidaković, Lazar Merković, Tomislav Ketig, Matija Molzer, Josip Temunović, Marko Vukov, Petko Vojnić Purčar, Jasna Melvinger, Branko Jegić, Vojislav Sekelj, Milovan Miković, Ilija Žarković, Lazar Francišковиć, Marko Kljajić, Josip Dumendžić, Mirko Kopunović, Ante Vukov, Zvonko Sarić, Blaženka Rudić i Tomislav Žigmanov.

mo kao oslanjanje na tradiciju koju je bitno odredila pripadnost određenoj vjeri i kulturi», rekao je prof. Kovač, zaključivši kako je ovaj antologijski izbor hrvatskoj književnosti iz Vojvodine otvorio put za

integraciju u nacionalnu književnost.

Autor antologijskog izbora tiskanog u »Kolu« Tomislav Žigmanov ukazao je na izazove koji predstoje hrvatskom književnom stvaralaštvu u

odnosu na matičnu kulturu.

»Dva su temeljna izazova pred kojima stoji hrvatska književnost, a časopis je na te izazove pokušao odgovoriti. Prvi je valorizacija onoga što se na sceni događa. To znači procje-

na, stavljanje u kontekst nekih trendova, tumačenje koje ide uz prikazivanje određenih dugotrajnih procesa. A drugi je integracija u šire kulturne i nacionalne prostore kao što je u ovom slučaju hrvatska književnost«, kazao je Žigmanov.

D. B. P.

MEĐUNARODNI ZNANSTVENO-FILOZOFSKI SKUP SLJEDEĆEGA VIKENDA U SUBOTICI

Misaona popudbina Tome Vereša

Predstavnici triju institucija iz Subotice – Subotičke biskupije, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Otvorenoga sveučilišta – organizirat će sljedećeg vikenda u rodnom gradu *Tome Vereša*, u povodu 10 godina od njegove smrti, međunarodni znanstveno-filozofski skup pod nazivom »Misaona popudbina Tome Vereša«. Dominikanac Tomo Vereš jedan je od najznačajnijih intelektualaca što ga je Subotica imala u XX. stoljeću. Bio je i ostao znan kao vrsni filozofski i teološki pisac, zatim odličan prevoditelj, osobito s latinskog, filozofskih i teoloških spisa, među kojima se ističu oni Tome Akvinskog, gorljivi zagovornik dijaloga, napose između kršćana i marksista, marni istražitelj i istinolju-

bivi vrednovatelj zavičajne mu, bačke kulturne i crkvene povijesti te vrlo propovjednik.

Međunarodni znanstveno-filozofski skup »Misaona popudbina Tome Vereša« početak će otvorenjem u petak, 14. prosinca, u 17 sati u svečanoj dvorani Augustinianuma (Trg svete Terezije 3). Osim domaćina, subotičkoga biskupa *Ivana Pénzesa* i gradonačelnika *Modesta Dulića*, na otvorenju će govoriti provincijal Hrvatske dominikanske provincije o. *Anto Gavrić* i veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu mr. sc. *Željko Kuprešak*. Nakon toga, uslijedit će predstavljanje drugog, proširenog izdanja knjige Tome Akvinskog »Izabrano djelo« (Nakladni zavod Globus, Zagreb 2005.), za koju je sačinio izbor, pre-

veo Akvinčeve tekstove i bilješkama pratio Tome Vereš. O knjizi će govoriti *Tomislav Pušek*, urednik Nakladnog zavoda Globusa, priređivač dr. sc. *Anto Gavrić*, OP, i *Marjan Ostrogonac* iz Žednika.

Drugog dana, u subotu, 15. prosinca, na Otvorenom sveučilištu s početkom u 9 sati skup će biti nastavljen izlaganjem radnji o temeljnim sastavnicama Verešova bitno raznovrsnoga djela. Skup je interdisciplinarni, a pozivu na sudjelovanje su se odazvali glasoviti filozofi, teolozi, sociolozi, politolozi i povjesničari zavičajne povijesti Bačke iz Beograda, Zagreba, Novoga Sada, Đakova, Subotice, kao što su dr. sc. *Hrvoje Lasić*, OP, dr. sc. *Anto Gavrić*, OP, dr. sc. *Stjepan Radić*, dr. sc.

Dragoljub Đorđević, dr. sc. *Alpar Losoncz*, dr. sc. *Dragan Prole*, dr. sc. *Jasna Šakota Mimica*, dr. sc. *Slaven Bačić*, prof. *Stevan Mačković* i drugi. U nedjelju, trećeg dana, u 9 sati sudionici skupa će posjetiti grob Tome Vereša, a u 10 sati u katedralnoj crkvi Svete Terezije Avilske bit će služena sveta misa.

H. R.

KONFERENCIJA »KULTURA U VOJVODINI DIO KREATIVNE EUROPE – PERSPEKTIVE, VIZIJE, MOGUĆNOSTI«

Multikulturalnost kao potencijal

U organizaciji Fonda »Europski poslovi« i Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka nedavno je u Novom Sadu održana konferencija pod nazivom »Kultura u Vojvodini dio Kreativne Europe – perspektive, vizije, mogućnosti«.

Otvarajući konferenciju potpredsjednica Skupštine AP Vojvodine Ana Tomanova-Makanova konstatirala je da je kultura veoma značajna, ali i to da će iz proračuna Republike Srbije u 2013. godini za razvitak ovog područja biti osigurana niska razina sredstava, što će onemogućiti velike investicije i financijsku potporu ustanovama i suvremenoj kulturno-umjetničkoj djelatnosti. »Na žalost, živimo u vremenu koje je jako teško u svim aspektima i svjedoci smo kako je kultura uvijek na marginama svih događanja, a istodobno svijesni smo da upravo kultura, kulturni identitet države, regije, naroda, etničkih zajednica jest nešto što daje osjećaj sigurnosti, samopoštovanja, što nam daje odgovor na pitanje – tko smo mi i gdje to hoćemo?«, rekla je Tomanova-Makanova. Ona je naglasila bitnost nedavnog susreta predstavnika nacionalnih vijeća s ravnateljem Ureda AP Vojvodine u Bruxellesu Predragom Novikovim, gdje je konstatirano kako taj ured treba pomoći da se povežemo, odredimo svoje prioritete te napišemo dobre projekte koji će nam osigurati uvjete za daljnji rad.

EUROPSKI PROGRAM POTPORE

Konferencija je bila posvećena mogućnostima financiranja organizacija s teritorija Vojvodine, prezentaciji programa »Creative Europe 2014.-2020.« (Kreativna Europa) i predstavljanju primjera dobre prakse u kulturnoj suradnji Vojvodine i susjednih zemalja. Prema navodima Europske komisije, tisuće ljudi koji rade u područjima filma, televizije, glazbe, izvođačkih umjetnosti, naslijeđu i srodnim djelatnostima, imat će korist od povećane potpore EU u okviru novog programa »Kreativna Europa«, koji je nedavno predstavljen u Bruxellesu. Predloženi proračun od 1,8 milijardi eura za razdoblje od 2014. do 2020. godine predstavlja očekivano i potrebno povećanje pomoći za kulturu i kreativne industrije, koje su glavni izvori radnih mjesta i razvoja u Europi.

Govoreći o ovom projektu Nevena Paunović je u ime Ureda »Točka kulturnog kontakta« kao implementacij-

skog tijela programa Kultura 2007.-2013. naglasila kako Europska komisija podupire kulturu kroz kulturnu politiku i financijsku potporu temeljem Europske strategije za kulturu i Strategije 2020. Kultura se na ovaj način promatra kroz kulturni diverzitet i interkulturalni dijalog, kao katalizator kreacija i inovativnosti i kao ključna komponenta u vanjskoj politici Europske Unije. Temeljem toga Srbija sudjeluje u programu »Kreativna Europa« od 2008. godine i na ovaj način sudjelovala su 43 tijela u 48 programa i povučeno je oko 850.000 eura iz programa Kultura 2007-2013. Ona je također govorila o i novom programu »Kreativna Europa«, samim tim i o novim mogućnostima.

KREATIVNOST I PRODUKCIJA

Na to da se kreativnost ne može izjednačavati s kulturnom produkcijom govorio je Dimitrije Vujadinović u ime Balkankult fundacije. »Kreativnost se ne vezuje samo za umjetnost, nego i za

biznis, industriju, a stvaraju je ljudi. Potencijal Vojvodine je multikulturalnost, ona je jedinstven susret kulturnih krugova središnje i jugoistočne Europe. Ova je regija jedinstvena sa svojim kreativnim potencijalima koji nisu još uvijek istraženi i zadržala je potencijal humanog sustava vrijednosti, zato treba raditi na kulturnoj različitosti i njenoj održivosti. Mi imamo značajne kulturne potencijale, ali nemamo financijske mogućnosti«, kazao je Vujadinović. On je pojasnio činjenicu kako Vojvodina nema snage ulaziti u nove projekte, ali se može uključivati u već postojeće projekte EU u cilju uspostavljanja kreativnog ambijenta u Vojvodini. Također je kao veliki kulturni potencijal izdvojio Podunavlje i predložio stvaranje fondova za mobilnost i klastera mobilnosti.

PRIMJERI DOBRE PRAKSE

Primjer dobre prakse korištenja sredstava iz EU fondova u području kulture uime Društva arhitekata Zagreba

GUĆNOSTI« ODRŽANA U NOVOM SADU

Zajedničkim projektima u suradnji s Uredom Vojvodine u Bruxellesu, predstavnici nacionalnih zajednica trebaju raditi na očuvanju kulturnog naslijeđa

predstavio je arhitekt *Rene Lisac*.

»Projekt 'Akupunktura grada' prijavilo je Društvo arhitekata Zagreba na temelju iskustava koja je imala sekcija mladih kroz neke volonterske aktivnosti. Društvo

arhitekata je prepoznalo kvalitetu tih aktivnosti i upakiralo ih u jednu ozbiljniju priču koja je sada postala konkretan prijedlog projekta i dobila sredstva EU. Projekt je pokušao probiti neke barijere, ali ne samo na razini grada ili Hrvatske, nego na razini cijele regije. On je i prijavljen s još četiri partnera iz regije, s Beogradom, Skopljem, Sarajevom i Splitom, i podrazumijeva interdisciplinarnu, kreativne radionice na temu poboljšanja kvalitete života u gradu. Radi se o malim intervencijama koje će biti izvedene u ovim gradovima radi podizanja kvalitete urbanog života i uređenja prostora. Mi smo kroz europske projekte otišli dalje u tom multinaci-

Kreativna Vojvodina

Govoreći o projektu »Kreativna Europa« i nacionalno-manjinskim zajednicama u Vojvodini, *Miroslav Keveždi* iz Zavoda za kulturu Vojvodine naglasio je kako je važno posvetiti se podizanju svijesti o važnosti kreativnih industrija. Po njegovim riječima, zatvorenost manjinskih zajednica je ono što ih sputava, te je važno pitanje kako se izboriti s tim da manjinske institucije podržavaju samo jedan dio kulture i to onaj zasnovan na kulturno-umjetničkim dešavanjima. Keveždi je mišljenja kako sami trebamo stvoriti kreativnu Vojvodinu s idejom da se uradi klasterizacija, gdje bi se sretali kreativni ljudi koji ubrzavaju ekonomski prosperitet.

onalnom i multikulturalnom smislu i probijamo i nacionalne barijere i zanimljivo je vidjeti kada se na jednom mjestu nađu mladi stručnjaci koji su iz različitih disciplina, dobrih granica i nacionalnosti, i moraju smisliti jedan rezultat – jako je zanimljivo kako se onda te granice prelaze«, kazao je Lisac.

Svoje prakse i iskustva predstavili su, između ostalih, i predstavnici Exit tima,

Studentskog kulturnog centra Novog Sada i Klastera kreativnih industrija Vojvodine, organizacije Voice of the Vilige – Glas zavičaja iz Mađarske, kulturnih organizacija iz Žiline u Slovačkoj Republici. Konferenciji su nazočili i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov*, kao i predstavnici hrvatskih udruga iz Vajske i Plavne.

M. Horvat

SASTANAK S PREDSTAVNICIMA NACIONALNIH VIJEĆA NA TEMU KULTURE

Poseban problem u financiranju aktivnosti

Potpredsjednik Vlade AP Vojvodine i pokrajinski tajnik za kulturu i javno informiranje *Slaviša Grujić* održao je prošloga tjedna radni sastanak s pred-

stavnicima nacionalnih vijeća nacionalnih zajednica u Vojvodini iz područja kulture, priopćeno je iz tog Tajništva.

Po riječima *Slaviše Grujića*, dosadašnja suradnja između

Tajništva i vijeća bila je dobra i takvu tradiciju žele nastaviti, iako se još precizno ne zna koliki će biti pokrajinski proračun za iduću godinu. »Ono što je bitno, to je da se na osnovi vaših zahtjeva, prijedloga i planova ta sredstva namijene za vaša djelovanja u području kulture, u onim okvirima koja su bila u prethodne tri godine, možda i nešto više. Zbog toga nam je veoma važno znati koji su vaši prioriteti, a samim tim će se napraviti i prijedlog kriterija za financiranje«, kazao je Grujić.

Predstavnici nacionalnih vijeća Mađara, Slovaka, Rumunja, Rusina, Hrvata

(tajnik HNV-a *Željko Pakledinac*), Bunjevaca, Čeha i Ukrajinaca iznijeli su, svaki za sebe, probleme koji se javljaju u radu njihovih udruga i institucija na polju kulture. Poseban problem je u financiranju njihovih brojnih aktivnosti, jer matične zemlje ih ne pomažu uopće ili nedovoljno, kao i lokalne samouprave, tako da sredstva stižu uglavnom iz pokrajine.

Podsjetimo, nedavno je održan sličan sastanak predstavnika Tajništva i vijeća, a tada se razgovaralo o pitanjima i problemima u informiranju manjinskih zajednica.

D. B. P.

Češki zbor »Velešin« nastupio u Zemunu

Koncert češkog crkvenog zbora »Velešin« i orkestra pod ravnanjem *Marie Peškove* održan je 1. prosinca u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu. Ovaj kulturni događaj omogućen je zahvaljujući inicijativi zemunskog župnika i dekana *Joze Duspare*, Veleposlanstvu Republike Češke u Beogradu, kao i mnogobrojnim sponzorima, odnosno češkim tvrtkama.

Program kojim su se Česi predstavili Zemuncima, u crkvi koja je bila ispunjena do posljednjeg mjesta, bio je podijeljen u dva dijela. Prvi dio koncerta činile su božićne pjesme koje se često i vrlo rado pjevaju širom Republike Češke i svijeta u crkvama u božićno doba. U nizu dobro izvedenih numera, koje su bile nagrađene gromoglasnim pljeskom publike, najprepoznatljivije svakako su bile »Adeste Fideles« i »Tiha noć«. Drugi dio koncerta činilo je izvođenje češke božićne mise nastale 1796. godine pod nazivom »Hej gospodar« *Jakuba Jana Ribe*, češkog skladatelja.

Inače, gostujući crkveni zbor spominje se već dvadesetih godina 20. stoljeća, a njegova suvremena povijest vezuje se za ime *Marie Peškove*, koja je vodstvo nad njim preuzela 1977. godine. Od tada se broj članova s 20 povećao na današnjih 50, što ga čini najvećim amaterskim zborom u južnoj Češkoj. Neodvojivi dio zbora »Velešin« je i orkestar koji broji 12 članova. Najznačajniji napredak zbora dogodio se nakon 1989. godine. Iskustvo i brojnost nastupa bivali su sve veći i dozvoljavali su koncentriranje na zahtjevnija područja crkvene glazbe. Repertoar ovoga zbora obuhvaća djela *Mozarta*, *Haydna*, *Dvoržaka* i drugih velikih imena.

D. L.

IN MEMORIAM

Slavko Bačić

24. srpnja 1943. – 2. prosinca 2012.

Vijećnik u Skupštini Subotice 1992.-1996.

Kršćanskom milosrдношću uvijek si pomagao potrebitima i bio među najhrabrijima kada je bilo najteže, otvoreno svjedočeći svoju katoličku vjeru i ponosno izražavajući pripadnost svojemu hrvatskom narodu.

Počivao u miru Božjem!

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini

IN MEMORIAM

Slavko Bačić

1943. – 2012.

Hrvatska dobrotvorna udruga »Amor Vincit« iz Subotice s iznenađenjem je u predvečerje 2. prosinca primila tužnu vijest o iznenadnoj smrti gospodina Slavka Bačića.

Slavko Bačić je bio dugogodišnji član HDU »Amor Vincit«, odan i neumorni radnik. Po naravi bio je iznimno human i osjećajan prema svima onima koji su ugroženi i kojima je svaka pomoć potrebna. Na humanitarnom poslu ništa mu nije bilo teško, darivao je pomoć mnogima, pogotovu u krilu Male Bosne, pa i izvan nje. Odazivao se svakoj humanitarnoj akciji ulažući maksimum mogućnosti iako su mu to ponekad zdravstveni razlozi otežavali.

Zbog humanitarnih vrlina i djela ostat će svima nama, njegovim suradnicima, u vječitoj poštovanju i sjećanju.

Neka mu Gospod Bog, kao odanom vjerniku, podari pokoj vječni i svjetlost vječna neka mu svijetli.

Hrvatska dobrotvorna udruga »Amor Vincit«

IN MEMORIAM

Slavko Bačić

Izenada je u Gospodinu preminuo u nedjelju, 2. prosinca 2012. godine, u 69. godini života.

Sveta misa na 6 tjedana bit će služena u subotu, 19. siječnja 2013., u 9 sati u crkvi Presvetoга Trojstva u Maloj Bosni.

Ožalošćeni: brat Martin sa suprugom Katom, sestra Ilka, nećaci Manda s djecom, Slaven s djecom i Ivana sa suprugom Johannom Ulloa, nadalje mnogobrojna rodbina, prijatelji i znanci.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merković

KRONOLOGIJA od 7. do 13. prosinca

7. PROSINCA 1845.

Gradsko vijeće Subotice usvojilo je odluku prema kojoj i Židovi mogu sudjelovati u kupoprodaji svih dobara. Istodobno je odlučeno da se njihova prava prilikom doseljavanja ubuduće ne mogu ničim ograničavati. Nešto ranije dopuštena im je kupovina oranica i drugog obradivog zemljišta.

7. PROSINCA 1918.

U noći između 7. i 8. prosinca srpska vojska je prešla na srednjoeuropsko računanje vremena i vratila se unazad za jedan sat. Do tada, vojska se ravnala prema solunskom satu.

7. PROSINCA 1925.

U »Pučkoj kasini« priređena je večer prisjećanja na *Paju Kujundžića* (1859.-1915.), istaknutog borca za ostvarenje nacionalnih prava ovdašnjih Hrvata. Tom je prigodom svečano otkriven njegov umjetnički portret.

8. PROSINCA 1925.

Svečanostima je obilježena 150. obljetnica Židovske crkvene općine u Subotici. Za ovu prigodu dr. *Imre Vidov* napisao je povijest subotičkih Židova, objavljenu, uz druge tekstove, u časopisu *Szombat* (Subota).

8. PROSINCA 1926.

U subotičkoj crkvi svetoga Mihovila održana je četverodnevna svetkovina u povodu 700. obljetnice smrti *Franje Asiškog*. Franjevci su odigrali zapaženu ulogu u doseljavanju Hrvata u ove krajeve, očuvanju i oboga-

ćivanju njihova duhovnog i kulturnog života.

8. PROSINCA 1930.

U Harambašićevoj ulici, pod brojem 4, svečano je otvoren »Hrvatski dom«. Nakon mise u crkvi svete Terezije Avilske održana je akademija na kojoj je govorio *Ivan Malagurski Tanar*, a zatim je priređen umjetnički program uz sudjelovanje Hrvatskog pjevačkog društva »Neven«.

9. PROSINCA 1918.

Svečanom predajom naoružanja predstavnicima subotičkog garnizona srpske vojske, obilježeno je raspuštanje Bunjevačko-srpske narodne garde.

9. PROSINCA 1927.

Odvjetnik dr. *Dragutin Stipić* prvi je javno izabran (a ne imenovan) gradonačelnik Subotice, koji na ovoj dužnosti ostaje do ožujka 1929. godine.

9. PROSINCA 1945.

Odlukom vlasti raspuštena je Hrvatska kulturna zajednica, osnovana 8. ožujka 1936. Upravu su sačinjavali predsjednik mons. *Blaško Rajić*, dr. *Mihovil Katanec*, *Ivan Prčić*, dr. *Lajčo Vlašić* i *Ivan Kujundžić*. HKZ je imala i svoju podružnicu u Zagrebu, čiji su članovi bili mahom studenti, istaknuti pisci i drugi intelektualci iz Subotice.

10. PROSINCA 1787.

Osnovan je Uboški (Sirotinjski) dom. Za čelnika uprave izabran je *Luka Vojnić*, a za članove *Štefan Krengl*,

Anton Hrabovski i *Miloš Manojlović*.

10. PROSINCA 1810.

Kraljevska komora potražuje od subotičkih gradskih vlasti 50.331 forinata za podmirenje troškova opremanja vojnika za rat protiv *Napoleonovih* postrojbi, točnije oružja, odore i druge opreme.

10. PROSINCA 1987.

Nakon višegodišnje izgradnje i opremanja, u subotičkoj Azotari počela su s radom postrojenja za proizvodnju kompleksnih NPK umjetnih gnojiva. Za potpuno dovršenje tvornice nedostajalo je tada još oko 36,5 milijardi dinara.

11. PROSINCA 1870.

Na godišnjoj skupštini »Subotičkog ženskog društva«, utemeljenog 1868. godine, odlučeno je da će ono skrbiti o napuštenoj ženskoj djeci i utemeljiti Djevojačku školu. Neposredno rukovođenje prepušteno je časnim sestrama.

11. PROSINCA 1933.

Rođen je *Ivan Pančić*, istaknuti pjesnik, prozaist, kritičar, prevoditelj i publicist, po obrazovanju specijalist kliničke psihologije. Objavio je osam knjiga pjesama, među kojima se izdvaja zbirka »Natpivavnja« pisana bačkom bunjevačkom ikavicom. Značajna je i njegova studija »Kolera u Subotici 1873. godine«. Pod tragičnim okolnostima preminuo je 16. lipnja 1992.

11. PROSINCA 1970.

U 88. godini preminuo je *Martin Horvacki*, dugogo-

dišnji nogometaš, kasnije član uprave NK »Bačke« i sportski djelatnik, pripadnik prvog naraštaja nogometaša zaslužnih za njegovu popularizaciju.

12. PROSINCA 1995.

Obilježena je četrdeseta obljetnica uspješnog postojanja i poslovanja tavankutskog »Medoprodukta«, izraslog iz pčelarske zadruge.

12. PROSINCA 1997.

Subotički pisci *Viktorija Aladžić*, *Ildiko Lovas*, *Boško Krstić*, *Milovan Miković*, *István Szatmári* i *Otto Tolnai* priredili su književnu večer u okviru »Trećeg festivala Umjetničkog paviljona« u Budimpešti.

12. PROSINCA 1997.

Roman *Zvonka Sarića* »Anđeli na oštrici sna«, predstavljen je u čitaonici subotičke Gradske knjižnice.

13. PROSINCA 1961.

Okružni privredni sud u Subotici uveo je u registar »Aurometal«, tvornicu nakita i ukrasnih predmeta od zlata i dragocjenih metala. Tvornica je izrasla iz skromne obrtničke radione za izradu ribičkih rekvizita »Palić«, osnovane 1957.

13. PROSINCA 1991.

U nekadašnjoj kući *Marije Mamužić*, u Ulici Žarka Zrenjanina 16, otvoren je Gerontološki klub Centar II. koji vremenom izrasta u najpoznatiju ustanovu te vrste u zemlji.

Piše i uređuje: Branka Dulić

Adventsko vrijeme

Simbol adventa je adventski vijenac na koji se stavljaju četiri svijeće i svake adventske nedjelje pali se po jedna.

U romantične zime, kada su poslovi minuli, a bilo je obilje svih plodova cjelogodišnjeg rada, svi se ti običaji iznose i na stol – počevši već s jeseni na Sve svete ili mali Božić, a napose u adventu. Advent odiše pripremama za doček novorođenog Boga, i od davnina miriše, primjerice, pečenjem brojnih vrsta kolača u tradicionalnim oblicima.

Suhe i slatke zvjezdice, mjeseci i polumjeseci, kružići poput sunca začinjani

mirisnim začinima, te raznovrsni dizani kolači nadjeveni čudesnim nadjevima od oraha, badema, sušenog voća (koji često nose ime kruhova, a zapravo su delicije jedna maštovitija od druge što se prenose stoljećima s koljena na koljeno, s bake na majku, s majke na kćerku) – sladak su Božić pun dobrih želja za obiljem u novoj godini i vremenu što predstoji.

U dane došašća kršćani se pripremaju za Božić. Mole se, poste, darivaju i čine dobra djela. Čiste se i ukrašavaju kuće te pripremaju namirnice za blagdanski stol. Iz generacije u generaciju ponavljaju se običaji koji su sačuvani do danas.

Adventsko vrijeme mnoge od nas podsjeća na djetinjstvo, ali ono nije samo slatka nostalgija već je i očekivanje novoga, boljega početka

Nakon blagdana Svete Katarine, slijede blagdani: Sveta Barbara (4. prosinca). Sveti Nikola (6. prosinca) i Sveta Lucija (13. prosinca). Na blagdan Svetog Nikole očišćene čizmice u prozorima čekale su darove. Sveti Nikola je zlatnike spuštao kroz dimnjak, a budući da su se na ognjištu sušile čarape, upali su ravno u njih. Odatle potječe običaj ostavljanja darova u čarapama, odnosno čizmicama. Danas djeca, po staroj tradiciji, noć uoči Svetog Nikole u prozorima ostavljaju čizmice, cipelice, ne bi li ujutro od dobroćudnog sveca dobili dar.

SVETA LUCIJA

Datum 13. prosinac je vrlo bitan u božićnom krugu hrvatskih narodnih običaja. Sveta Lucija, zaštitnica vida, krojača i kovača, živjela je u 4 st. u Siracusi na Siciliji u vrijeme vladavine vladara Dioklecijana.

U tradiciji narodne i crkvene pobožnosti sveta Lucija je zaštitnica vida i vrlo često je prikazuju s pladnjom i parom očiju na njemu. Njen praznik 13. prosinca se po julijanskom kalendaru povezuje s najkraćim danom u godini i narod-

PEČENO PILE SA SUHIM ŠLJIVAMA

Potrebni sastojci:

1 pile od 1 ½ kg / 50 dag suhih šljiva bez koštica / ½ svježnjica peršinovih grančica / 2 režnja češnjaka / 7,5 dl bijelog vina / 2 čašice šljivovice / 2 dag maslaca / ulje, sol, papar

Priprema:

Dan ranije operite šljive i zalijte ih vinom. Sutradan oljuštite češnjak i nasjeckajte s peršinom. Pile očistite, izvadite mu masnoću, operite ga i dobro obrišite. Unutrašnjost natrljajte šljivovicom, solju i paprom, pa utisnite češnjak s peršinom i manji dio šljiva. Otvor zatvorite čačalicama. Ispržite pile na vrućem maslacu i okrećite da posvuda dobije boju. Stavite u vatrostalnu posudu, posolite i zalijte vrelim vinom. Pecite 20 minuta u pećnici na 200 stupnjeva da pile poprими boju. Zatim preostale šljive rasporedite oko pileta. Smanjite temperaturu na 180 stupnjeva i pecite još 1 sat. Povremeno zalijevajte vinom.

HRVATSKA MAKOVNJAČA

Potrebni sastojci:

Tijesto

1 vrećica suhog kvasca / 400 g mekog brašna / 50 g šećera / 2 jaja / 80 g rastopljenog maslaca / 1/8 litra mlijeka / malo soli / korica od pola limuna

Nadjev

400 g samljevenog maka / 150 g šećera / 1 vanilin šećer / 4 žlice meda / 1 dl mlijeka / 1 žličica cimeta / ribana kora od jednog limuna / 50 g groždica

Priprema:

Kvasac potopite u mlijeku i ostavite da se digne. Brašno pomiješajte sa šećerom, solju, jajima, rastopljenim maslacem i dodajte kvasac. Ovo dobro izmiješajte. Ostavite da naraste. Kad se digne, podijelite na dva dijela. Razvucite na debljinu ½ cm, namažite polovicom nadjeva, zavijte, položite na namašten lim i ostavite još 10 minuta da se diže. Namažite ih jajetom i pecite u štednjaku na temperaturi od 200 stupnjeva 40 minuta.

Nadjev

Izmiješajte mak, šećer, vanilin šećer, med, cimet i ribanu limunovu koru. Mlijeko stavite da prokuha i njime prelijte mak i dobro promiješajte. Dodajte groždice i ohladite.

ČOKOLADNE ZVJEZDICE**Potrebni sastojci:**

Prhko tijesto

125 g maslaca / 200 g brašna / 50 g lješnjaka/badema/oraha / 60 g šećera u prahu / prstohvat soli / 1 jaje

Za ljepljenje keksića

marmelada ili nugat krema

Glazura

200 g gorke čokolade + 2 žlice ulja

Priprema:

Vrhovima prstiju razmrivate brašno i hladan maslac. Dobro istucite jaje i razlijte ga po mrvicama tijesta. Dodajte šećer, sol i mljevene lješnjake i izmiješajte

malo vilicom. Tijesto izgnječite rukama i napravite kuglu. Zamotajte ga u prozirnu foliju i ostavite na hladno 30 minuta. Tijesto razvaljajte na debljinu oko 3-5 mm i izrežite zvjezdice. Položite ih na lim obložen masnim papirom i pecite u zagrijanoj pećnici na 200 stupnjeva oko 10-ak minuta. Ohlađene kolačiće lijepite dva po dva marmeladom ili kremom po želji. Čokoladu i ulje rastopite na pari i u dobivenu glazuru vilicom potpuno umočite dobivene zvjezdice. Ukrasite ih nasjeckanim lješnjacima, bademima...

na tradicija je povezala ugaslu svjetlost njezinih slijepih očiju s najdužom noći zimskog sunčevog ciklusa. Legenda govori da si je Lucija sama iskopala oči kako bi se riješila mladića koji ju je želio zaprositi.

Na dan Svete Lucije u mnogim hrvatskim krajevima se sije pšenica, kako bi ozelenila do Božića, a zelenilom prizvala plodnost i obilje u nadolazećoj godini. Narasla se pšenica po tradiciji vezala crvenom trakom koja je štitila od uroka, i stavljala, ovisno o području, u kut sobe, na stol ili pod bor.

Ovaj blagdan prepun je folklornih elemenata. Na dan Svete Lucije neudane su djevojke ispisivale 13 cjeduljica s imenom momka. Svakog se dana po jedan neotvoreni papirić baca u vatru, a djevojka će se udati za onoga čije ime posljednje ostane ispisano na cedula.

POVIJEST ADVENTSKOG VIJENCA

Prvi adventski vijenac na svijetu pojavio se 1838. godine u domu za siromašnu djecu Das Rahe haus (Trošna kuća) u Hamburgu. Mladi evangelički pastor

odgajatelj *Johann Hinrich Wichern* okupio je siročad s ulice te im u jednoj staroj i trošnoj kući ponudio novi dom. Svake je godine za vrijeme došašća sa svojim štićenicima organizirao trenutke molitve. U svome dnevniku zabilježio je kako bi svojim štićenicima želio učiniti došašće što ljepšim, dosjetio se da od prvog dana prosinca svakim danom za vrijeme molitve upale jednu svijeću. Wichernovi su štićenici drveni vijenac počeli ukrašavati zimzelenim grančicama. Nakon Prvog svjetskog rata i katolici su počeli raditi adventske vijence.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

TAVANKUTSKE SLAMARKE U MUZEJU GRADA PAKRACA

Ukrasi od slame

Muzej grada Pakraca u petak je, 30. studenoga, započeo suradnju s Hrvatskim kulturno-prosvjetnim društvom »Matija Gubec« iz Tavankuta na način koji je objema institucijama blizak, a to je izložba. Umjetnost slame naziv je izložbe kojom su slamarke tavankutske udruge svoje stvaralaštvo predstavile publici u Pakracu. Program je održan u okviru redovite izložbene djelatnosti Muzeja, a s preporukom predsjednice Hrvatske zajednice žena Katarina Zrinski iz Pakraca, Anamarije Blažević.

Program koji je prethodio otvorenju izložbe odnosio se na pedagoški dio muzejske djelatnosti, a to je i radionica, koja se odnosi na upoznavanje i mogućnost da se polaznici okušaju u najosnovnijim načinima pletenja slame i izradi ukrasa prikladnih za predstojeće blagdane. Radionicu je pohađao iznimno veliki broj polaznika, a voditeljice su bile tavankutske slammarke *Jozefina Skenderović*, *Rozalija Tot-Kiš* i *Marija Dulić*. Radionica je bila otvorenog tipa, te su je pohađale učiteljice, odgojiteljice, članice udruga Hrvatska žena,

Prekopakra i Badljevin, ali bilo je i mlađih sudionika, kao i pokoji polaznik muškog roda.

Povjesničarka umjetnosti i etnologinja te ravnateljica Muzeja grada Pakraca *Jelena Hihlik* o ovom predstavljanju umjetnosti bunjevačkih Hrvata u gradu Pakracu kaže:

»Djmovi s radionice su prekrasni. Cilj radionice bio je upoznati polaznike s osnovama tehnike rada sa slamom, tako da su se uglavnom radile prigodne božićne čestitke, a bilo je i onih naprednijih koji su svladali i malo naprednije tehnike izrade različitih oblika.«

Nakon radionice otvorena je izložba slika od slame iz zbirke HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, a muzej je bio premalen za sve posjetitelje koji su bili zainteresirani za temu ove izložbe. Izložbu je otvorio gradonačelnik Pakraca *Davor Huška*. Cjelodnevni program predstavljanja stvaralaštva iz Tavankuta završen je prikazivanjem dokumentarnog filma *Branka Išvančića* »Od zrna do slike«.

I. D.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK

ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hreka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Pecare u Plavni

Pečenje rakije u Plavni i okolnim mjestima ostat će u sjećanju kao živopisni događaj, tijekom kojeg se rad prepleće s druženjem i uživanjem u degustiranju pića, te šaljivim zgodama i pričama. U ovom se kraju desetljećima, a možda i stoljećima pripremala dobra rakija po starim, često nepisanim pravilima i s koljena na koljeno prenošenim receptima.

Pečenje rakije je vještina koju nije imao baš svaki seljanin, iako je posjedovao imanje, voćnjak ili vinograd. Nekada je malo tko imao vlastiti kotao, većina ih nije niti htjela u svojoj kući, više su se voljeli družiti u nekoj od seoskih pecara, koje su postojale u Plavni.

WENZLEROVA PECARA

Fotografija pred nama nastala je 1942. godine i na njoj se vidi pečenje rakije u nekadašnjoj čuvenoj pecari *Antuna Petrovića*. U njegovu pecaru, koju je osnovao još prije Drugog svjetskog rata njegov starac (ženin otac) *Jochan*

Wenzler, dolazili su sa svojim komom ne samo mještani, nego i ljudi iz susjednog Bačkog Novog Sela i Bođana. Na fotografiji su Antunov sin *Ivan*, njegov starac *Jochan* sa svojim rođakom, te jedan financ. Prije i za vrijeme rata, pa i kasnije, pecare su morale biti registrirane, dobro opremljene i suvremene sukladno propisima. One su, za vrijeme Mađara u ovome kraju, morale na luli, gdje istječe rakija, imati ugrađen rakijometar, koji je registrirao gotovo svaku kap rakije koja iscuri. Na osnovi toga bili su oporezovani, a financ je jedanput tjedno kontrolirao funkcioniranje rakijometra. Zanimljivo je kako je uvijek dolazio drugi financ, da ga vlasnik pecare ne bi podmitio.

TRADICIJA PEČENJA RAKIJE

Prema našem saznanju, u Plavni je postojala pecara koju je još prije rata držao Nijemac *Rotschild*, a u sjećanju mještana ostala je pecara u Ulici Moše Pijade koja

je bila u vlasništvu *Martina* i *Anice Andrić (Bukinčevi)*, pecara koju je osnovao *Joza Bartulov Abrin*, a nešto kasnije pecaru je otvorio i *Mijo Gajić*, koja je bila u njegovoj kući na Veranjku. Jedno je vrijeme bila registrirana još jedna pecara, u vlasništvu *Anice Klinovski*. Svi ovi vlasnici imali su kotlove ugrađene u ozidanoj, oličenoj i pokrivenoj prostoriji. U jednoj se prostoriji ložila vatra, u drugoj su bili kotlovi, a tabarke (kade) za hlađenje su bile vani na jednom postolju. Pekle su se obične, meke rakije, ali i prepečenice od 20 pa i više gradi (oko 50 stupnjeva). Neke su pecare sličile pravoj maloj tvornici za destilaciju rakije, upravo kakva je bila i ova na fotografiji.

U Plavni se najčešće pekla rakija od koma vinove loze, odnosno grožđa, ali mnogi su pekli rakiju i od ringlova, šljiva, te raznovrsnog voća: marelica, bresaka, krušaka, dunja, višanja, apte, a najviše se spravljala od dudova, kojih je nekada bilo u izobilju. Svatko bi pripremio i

svoj ogrjev od koćanja, grana, grančica, panjeva i cjepanica. Pečenje rakije zahtijeva mnogo iskustva, strpljenja i pridržavanja uputa boljih poznavatelja ovoga posla. O mnogim detaljima ovisi kakav će biti finalni produkt i dok prvijenac ne bude izmjeran u onoj dugačkoj »dunstflaši«, a grad (mjerač) ne pokaže koliko ima stupnjeva, odnosno gradi. Poslije treba znati kada je potekla patoka, pa nju potom prepeći.

KOM

Rakija je u Plavni curila od pamtivyjeka, a kom je pravljen čak i od kukuruza i sirka medenjak, a najčešće od dudu. Vlasnici su za pečenje rakije brali zrele, ili pak skupljali otpale i zdrave plodove te ih sipali u kacu, koju bi pokrili starom ponjavom. Kom se uvijek miješao drvetom, a kad proradi i kad se čorba izbistri, te postane kiselkasta, mogao se peći. Mnogi mu dodaju danas i šećer, da bi bilo više rakije. Čini se kako Plavanjci ipak najviše vole komovicu od grožđa ili šljivovicu od bijelih šljiva. Nažalost, vinograda je sve manje, te danas u ovome selu nema niti jedne registrirane pecare. Ipak, postoji još dvadesetak manjih kotlova koje vlasnici koriste za svoje potrebe, a ponekad i za susjeda, rođaka ili prijatelja.

Uz rakiju se, u ne baš dalekoj prošlosti, rađalo, krstilo, pričešćivalo, krizmalo, udavalo, vjenčavalo, ili za pokoj duše pilo. Danas su rakiju zamijenila neka druga, umjetna pića, a pecare sa svim svojim čarima i ugođajima ostaju iza nas i svjedoče o nekim davnim vremenima, o životu koji je mnogima možda bio i ljepši od ovoga današnjega.

RECITATORI U OSIJEKU

Puna Arca

Najbolji recitatori na hrvatskom jeziku s XI. pokrajinske smotre 1. prosinca boravili na nagradnom izletu u Osijeku

Tridesetak najbolje plasiranih na XI. pokrajinskoj smotri recitatora na hrvatskom jeziku, održanoj u Subotici u organizaciji Hrvatske čitaonice, boravilo je u subotu, 1. prosinca, na nagradnom jednodnevnom izletu u Osijeku. Zbog nepredviđenih problema s izleta su izostali najistaknutiji recitatori iz Srijema, Sombora i Bačkog Monoštora. Djeca su ugodno putovala, a ozračje u autobusu najviše je podsjećalo na obiteljsko. Prvi punkt za

obilazak u Osijeku bilo je Dječje kazalište Branka Mihaljevića. Za goste iz Vojvodine izvedena je lutkarska predstava »Dobri doktor Jojboli«, autorice i redateljice **Tamare Kučinović**. Svijet lutaka zamijenjen je čarobnim svijetom podmorja i fosilnih ostataka nekadašnjeg Panonskog mora u novom prostoru po svodovima Tvrđe, u sklopu stalne izložbe vodenog svijeta Osječanina **Vladimira Filipovića**. Zanimljivost je da je veliki dio svojih eksponata gospodin Filipović izronio osobno, a zbirku marljivo prikuplja od svojega prvoga boravka na Jadranskom moru u dobi od četiri godine. Stalna zbirka danas broji više od milijun

Predsjednica Hrvatske čitaonice Bernadica Ivanković:

»Nakon XI. pokrajinske smotre vrlo sam zadovoljna, srce mi je puno zbog radosti ove djece. Uživam u svim fazama smotre, ali ipak, za djecu je kulminacija ovaj zasluženi izlet. Međusobno se bolje upoznaju i tako se pored prijateljstva produbljuje i osjećaj pripadnosti hrvatskoj zajednici. Djeca postaju svjesnija svojega identiteta i lakše nastavljaju govoriti hrvatski, bilo standardom, bilo svojom šokačkom ili bunjevačkom ikavicom.«

Članica ovogodišnjeg prosudbenog povjerenstva Nevena Mlinko:

»Kad se iz ove perspektive osvrnem niz godina unazad, vidim koliko djeci znače ovi izleti. Prvi susret s jednom razvijenom kulturom za djecu, šareno i bogato kazalište, a potom i ostali, vrlo zanimljivi, a poučni sadržaji, bit će vrlo bitan kamenčić u izgradnji mozaika njihovih ličnosti. Za ovu djecu imam samo riječi hvale i bilo mi je vrlo ugodno provesti dan s njima.«

i duše

ekspozicija, među kojima je čak 19 primjeraka iz top 20 najrjeđih i najtraženijih, a po broju ekspozicija najveća je u srednjoj Europi. U osobitom sjećanju najmlađima će ostati neobično fotografiranje s upravo vjenčanim mladencima, a na zamolbu njihovih fotografa, poput maloga intermeća između svijeta lutaka i podvodnoga svijeta. Vojvođani su posjetili i crkvu i franjevački samostan svetoga Križa na Tvrđi. Recitatore je ugostio predstojnik fra **Zoltan Dukai**, a o povijesti Osijeku, s posebnim osvrtom na franjevce u Osijeku, govorio je turistički vodič **Darko Mrkonjić**. Nakon obilaska Tvrđe, otac Zoltan je za goste priredio mali domjenak u samostanskoj blagovaoni, a darove domaćinima, uz prigodnu besjedu, uručio je učenik 4. razreda **Zdenko Ivanković**. Posjet Osijeku završen je, na veliko zadovoljstvo djece, kratkim obilaskom Portanove.

Ivan Andrašić

7. prosinca 2012.

Reagiranja djece:

Zdenko Ivanković, Subotica: »Današnji će mi izlet dugo ostati u sjećanju. Dojmovi su mi još malo zbrkani, ali oduševio me je svijet podmorja. Najviše su me fascinirale školjke, a i iduće godine ću se dobro pripremiti i potruditi da budem među najboljima.«

Mateja Rudinski, Subotica: »I meni su se najviše dopale školjke, ali i kućice od puževa. Koliko ih je samo na jednom mjestu, a sve ljepše od ljepšega. Svakako ću se potruditi da i dogodine budem među najboljima.«

Milica Vuković, Tavankut: »Na današnjem izletu mi se sve dopalo, a najviše izložba podvodnoga svijeta. Bilo mi je vrlo simpatično i neobično fotografiranje s mladencima, tako nešto još nisam doživjela.«

Kristina Kemenj, Svetozar Miletić: »Na smotrama sudjelujem od I. razreda, a ovaj izlet će mi ostati u najljepšem sjećanju. Najviše mi se dopala izložba podvodnih životinja.«

Mihaela Augustinov, Vajska: »Hrvatski učim od VI. razreda, a na smotri sam sudjelovala po treći put. Osijek je prekrasan grad, puno smo saznali o njemu, a osobno najviše mi se dopala izložba vodenih životinja.«

Josipa Dulić, Đurđin: »Osijek mi se na prvi pogled dopao, a najviše me je oduševila predstava u kazalištu. Namjeravam se natjecati i iduće godine.«

Augustin Žigmanov, Subotica: »Današnja događanja su me se dojmila za nezaborav. Oduševila me je franjevačka crkva, a od gospodina Mrkonjića smo naučili puno o Osijeku. Volio bih na izlet i iduće godine, pa mi ostaje da se dobro priprelim za smotru.«

Davorin Horvacki, Subotica: »Iako mi je sve danas doživljeno bilo super, najviše mi se dopala Tvrđa. Volio bih i iduće godine biti među pobjednicima i opet se ovako fantastično družiti.«

Lucija Ivanković Radaković, Subotica: »Ne bih ništa izdvajala, jednostavno sam imala osjećaj da smo svi pripadnici jedne obitelji i stoga ću se dugo sjećati ovoga dana.«

Marina Marjanov, Plavna: »Danas smo puno vidjeli, a puno i naučili. Zbližili smo se spontano, a i ubuduće se, kao srednjoškolka, namjeravam natjecati.«

**PETAK
7.12.2012.**

05:45 Trenutak spoznaje
06:20 Tema dana
06:38 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:13 Mitskim putovima 4: Livingstoneov put, dokumentarna serija
11:10 Ključ u ruke 1, dokumentarna serija
11:32 Ključ u ruke 1, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:43 Prkosna ljubav
13:32 Dr. Oz 2, talk show
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:30 Jelovnici izgubljenog vremena: Zmijolike ribe
14:55 Drugo mišljenje
15:33 Znanstvena petica
16:03 Luda kuća 2, humoristična serija
16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
18:00 Kontakt: Na dobrom putu
18:20 Iza ekrana
18:55 manjinski Mozaik: Umjetnik mandrača
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Pjevaj moju pjesmu
21:45 Carstvo poroka, serija
22:45 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:25 Filmski maraton: Sweet Hereafter, kanadski film
01:15 Filmski maraton: Praški duet, američko-češko-njemački film
02:45 Filmski maraton: Ubojstvo na fakultetu, američki film
04:17 Regionalni dnevnik
04:37 Dnevnik 3
04:57 Vijesti iz kulture
05:10 Kontakt: Na dobrom putu
05:27 Kontakt: Slova do krova
HRT 2
05:30 Najava programa
05:33 Mitskim putovima 4: Filipini, dokumentarna serija
06:25 Prkosna ljubav
07:06 Mala TV:
---: TV vrtić: Rock zvijezda
---: Oblutak: Oblutkov školski autobus

---: Tajni dnevnik patke
Matilde: Zameo ih snijeg
07:36 Hotel Zombi, crtana serija
08:00 Teletubbies
08:25 Život s Derekom 1, serija za djecu
08:47 Fantastični prijatelji, serija za mlade
09:10 Školski sat: Kako i zašto promijeniti perspektivu?
10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13:30 Ubojstvo na fakultetu, američki film
15:10 Školski sat: Kako i zašto promijeniti perspektivu?
16:00 Regionalni dnevnik
16:20 Županijska panorama
16:40 Generacija Y: Kompleksi
17:10 Briljanteen
17:55 Obala komaraca, američki film
19:50 Crtani film
20:05 Novi Sad: Rukomet, EP (Ž): Hrvatska - Njemačka, prijenos
21:45 Knjiga ili život
22:10 Simfonijski orkestar HRT-a i Aleksandar Marković
23:15 Umorstva u Midsomeru 14, serija
00:45 Retrovizor: CSI: Miami 9, serija
01:26 Retrovizor: Kojak 3, serija
02:14 Retrovizor: Bez oduševljenja, molim 7 - humoristična serija
02:45 Noćni glazbeni program

06:40 Astro Boy, crtana serija
07:05 Monsuno, crtana serija
07:30 Moja majka, serija
08:30 TV izlog
08:45 Moja majka, serija
09:50 TV izlog
10:05 Kako vrijeme prolazi, serija R
11:05 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:05 Zauvijek susjedi, R
12:40 IN magazin R
13:25 Larin izbor, serija R
14:25 Walker, teksaški rendžer
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Larin izbor, serija
21:00 Masterchef, reality show
22:10 Žene s Dedinja, serija
23:10 Ponovno 17, igrani film
01:10 Vražji Nicky igrani film
02:50 Replikator, igrani film
04:25 Ezo TV, tarot show

05:55 Dnevnik Nove TV R
06:45 Kraj programa

06:20 RTL Danas, (R)
06:55 Moji džepni ljubimci, crtani film
07:15 Yu-Gi-Oh!, animirana serija
07:40 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija
08:00 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
08:55 TV prodaja
09:10 Flashpoint, serija (R)
10:05 Flashpoint, serija (R)
11:00 TV prodaja
11:25 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
11:45 Krv nije voda, serija (R)
12:45 TV prodaja
13:00 Ruža vjetrova, serija (R)
13:55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
15:00 Flashpoint, serija
16:00 Flashpoint, serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas
19:10 Krv nije voda, serija
20:00 Čuvar plaže u zimskom periodu, igrani film, drama
22:00 Budva na pjeni od mora, humoristična dramska serija
23:00 Metro, igrani film, akcijska komedija
01:05 Hustle, igrani film, triler
03:00 RTL Danas, informativna emisija (R)
03:35 Kraj programa

**SUBOTA
8.12.2012.**

05:50 Drugo mišljenje
06:25 Tema dana
06:43 Najava programa
06:57 Knjiga ili život
07:22 Iza ekrana
07:52 Hrvatska kronika BiH
08:10 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Butch Cassidy i Sundance Kid, američki film
10:00 Vijesti
10:14 Kućni ljubimci
10:45 Sedam tamburaša čika Marka, emisija pučke i predajne kulture
11:20 Normalan život, emisija
12:00 Dnevnik
12:40 Veterani mira, emisija
13:25 Duhovni izazovi

13:55 Prizma
14:45 Merkataška dinastija 1: Zatišje pred oluju, dokumentarna serija
15:15 Reporter
17:00 Vijesti
17:11 Skica za portret
17:25 Odmori se, zaslužio si 4 - humoristična serija
18:05 Lijepom našom: Delnice
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Loto 7/39
20:15 Ples sa zvijezdama
22:10 Dnevnik 3
22:30 Vijesti iz kulture
22:50 Inspektorica Irene Huss 2, serija
00:30 Filmski maraton: Odjel za ubojstva, američki film
02:10 Filmski maraton: Gorki mjesec, francusko-britanski film
04:25 Skica za portret
04:35 Jelovnici izgubljenog vremena:
04:55 Znanstvena petica
05:25 Dnevnik 3
05:45 Vijesti iz kulture

05:22 Najava programa
05:27 Spektar, unutrašnje politički magazin (R)
06:12 Mitskim putovima 4: Livingstoneov put, dokumentarna serija
07:05 Poštar Pat, crtani film
07:20 Moj mali planet
07:25 Hamtaro, crtana serija
07:45 Mala princeza
07:55 Ružica Šarenić, crtani film
08:10 Gladijatorska akademija, crtana serija
08:35 Merlin 4, serija za djecu
09:20 Mala TV:
09:55 Val d'Isere: Svjetski skijaški kup (M) - veleslalom, prijenos 1. vožnje
10:50 Novi klinici s Beverly Hillsa 3, serija
11:35 20.000 milja pod morem, američki film
12:20 Fotografija u Hrvatskoj
12:55 Val d'Isere: Svjetski skijaški kup (M) - veleslalom, prijenos 2. vožnje
13:45 Fotografija u Hrvatskoj
16:10 Navrh jezika
16:11 Briljanteen
16:51 Navrh jezika
16:55 Pozitivno
17:25 Garaža: Antenat
17:55 Rukomet, Seha liga: Nexe - Metalurg, prijenos
19:30 Magazin Lige prvaka
20:00 Razotkrivanje tajni

piramida, dok.film
21:35 Otac na službenom putu, bosansko hercegovački film
23:50 Peti dan, talk show
00:50 Reporter
01:45 Retrovizor: CSI: Miami 9, serija
02:30 Retrovizor: Kojak 3
03:20 Retrovizor: Bez oduševljenja, molim 7 - humoristična serija
03:50 Noćni glazbeni program

06:50 Gormiti, crtana serija R
07:20 TV Izlog
07:35 Pokemoni, crtana serija
08:00 Beyblade metal
08:25 Winx Club
08:45 Bratzillas
08:50 Bratz, crtana serija
09:15 Power Rangers Samurai
09:40 Power Rangers Samurai
10:05 Larin izbor, serija R
13:10 Kapetan Kuka, film
15:45 Masterchef, R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Provjereno, R
18:15 Nad lipom 35, show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Smrtonosna zona, film
22:00 Brisač, igrani film
00:10 Pretjerana sila: Osveta igrani film
01:55 Vražji Nicky, film R
03:25 Duboko more, dok. Film 35 min
04:05 Ezo TV, tarot show
05:35 Dnevnik Nove TV R
06:25 Kraj programa

06:00 Ljubav je na selu
07:00 Galileo, emisija
07:50 Moji džepni ljubimci
08:10 Yu-Gi-Oh!, serija (R)
09:00 Ben 10: Ultimate Alien
09:25 TV prodaja
09:40 Učilica, kviz za djecu
10:20 TV prodaja
10:35 Bibin svijet, serija
12:00 TV prodaja
12:15 Duga, igrani film, obiteljski/fantazija
14:10 Praznici iz pakla, igrani film, komedija
16:05 Budva na pjeni od mora, humoristična serija (R)
17:10 Smrtonosnih 60
17:50 Smrtonosnih 60
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, emisija
20:00 Pirati s Kariba: Prokletstvo crnog bisera, igrani film, avanturistički
22:40 Ubrzanje 2: Visoki napon, film, akcijski
00:25 Omen 4: Buđenje, igrani film, horor

02.15 RTL Danas, (R)
02.50 Kraj programa

NEDJELJA
9.12.2012.

HRT 1

06:03 Duhovni izazovi
06:33 Tema dana
06:51 Najava programa
07:05 Odmori se, zaslužio si
4 - humoristična serija
07:43 Zlatna kinoteka:
Strateška zračna obrana,
američki film
09:50 Vijesti
10:00 ni DA ni NE: Reklame
za djecu (R)
10:55 Istrage gospođice
Fisher, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Pogled iz visine: Južna
Amerika, dok. serija

17:00 Vijesti
17:15 Vrtlarica
17:50 Volim Hrvatsku, show
program
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Loto 6/45
20:15 Sve u 7!, kviz
21:05 Stipe u gostima 5,
humoristična serija
21:45 Nedjeljom ujutro,
subotom navečer -
humoristična serija
22:15 Damin gambit, talk
show
23:05 Dnevnik 3
23:25 Vijesti iz kulture
23:45 Nedjeljom u dva
00:50 Istrage gospođice
Fisher, serija
01:45 Strani igrani film -
dnevna repriza
03:30 Prizma
04:15 Dnevnik 3
04:35 Vijesti iz kulture
04:48 Skica za portret
05:05 Sve u 7!, kviz

HRT 2

06:15 Najava programa
06:20 Veterani mira, emisija
07:05 Normalan život, emisija
07:35 Moomini, crtana serija
08:00 Gradić Wakkaville
08:25 Evgenij Kissin svira
Chopina
09:25 Val d'Isere: Svjetski
skijaški kup (M) -
slalom, prijenos 1. vožnje
10:15 Crtani film
10:40 Biblija
10:50 Portret crkve i mjesta
11:00 Zagreb: Misa, prijenos

12:00 Jelovnici izgubljenog
vremena: Ribarnice i
peškarije
12:25 Val d'Isere: Svjetski
skijaški kup (M) -
slalom, prijenos 2. vožnje
13:20 Skica za portret
14:05 Ples sa zvijezdama
16:00 Olimp - sportska emisija
17:15 Hokej, Ebel liga:
Medveščak - SAPA
Fehervar AV 19, emisija
17:30 Hokej, Ebel liga:
Medveščak - SAPA
Fehervar AV 19, prijenos
20:05 Ciklus filmskog spektakla:
Kraljevi sunca,
američki film
21:55 Ciklus festivalskih
pobjednika: Gospodin
Nitko, francuski film
00:25 Natali Dizdar, snimka
koncerta
01:40 Noćni glazbeni program

nova

06:40 Zauvijek susjedi, R
07:15 TV Izlog
07:30 Gormiti, crtana serija
08:00 Pokemoni, crtana serija
08:25 Beyblade metal
08:50 Lego Ninjago
09:15 Winx Club, R
09:35 Bratzillas, crtana serija
09:40 Bratz, crtana serija
10:05 Power Rangers Samurai
10:30 Power Rangers Samurai
10:55 Larin izbor, serija R
13:00 Luda podmornica, film
14:40 Posao stoljeća, film
16:40 Karate Kid 2, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Karate Kid 2, igrani film
01:45 - nastavak
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Lud, zbunjen, normalan
21:05 Masterchef
22:45 Red Carpet
23:50 Smrtonosna zona, film R
01:35 Brisač, igrani film R
03:35 Žene s Dedinja, serija R
02:25 Brisač, igrani film R
04:15 Red Carpet, R
05:00 Nad lipom 35, show R
05:50 Dnevnik Nove TV R
06:40 Kraj programa

RTL

05:40 RTL Danas, (R)
06:20 Bibin svijet, serija (R)
07:00 Moji džepni ljubimci
07:10 Yu-Gi-Oh!, (R)
08:25 Ben 10: Ultimate Alien
08:55 TV prodaja
09:10 Galileo, emisija
10:05 TV prodaja
10:20 Ljubav je na selu, (R)
11:25 TV prodaja
11:40 Smrtonosnih 60, (R)
12:15 Smrtonosnih 60, (R)

HRT1 8.12.2012. 10.45
SEDAM TAMBURAŠA ČIKA MARKA,
emisija pučke i predajne kulture

»Berde band« nije samo sedmeročlani tamburaški sastav iz Slavenskog Broda koji slavi dvadeset godina kontinuiranog djelovanja, »Berde band« je, kako kažu glazbeni znalci, institucija. Sedam vrhunskih vokalista i instrumentalista već dvadeset godina dijeli svjetonazor i »filozofiju shvaćanja tamburaške glazbe« - na tamburi izvode sve »što zvuči dobro«. I za njih kao za I. Andersona postoji samo loša i dobra glazba. A u njihovim izvedbama dobra glazba su izvorne narodne i komponirane pjesme, crkvene odnosno duhovne pučke

pjesme, domaća i strana zabavna glazba, popularna klasična glazba, evergreeni, latino-američka i druga plesna glazba.

Osim što su proputovali svijet, svirali na svadbama i humanitarnim koncertima, članovi banda promiču tamburašku glazbu educirajući mlade, pa tako Mladen Jurković izrađuje tambure izvrsnoga zvuka, Damir Butković Budo vodi brodske Gradske tamburaške orkestar, a najmlađi član

Nikola Gabrić Mika u Vranovcima sviranju tambure poučava osnovnoškolce i članove lokalnog KUD-a.

»Sedam tamburaša čika Marka« filmski je skupni portret »Berde banda« koje je formirao izvrzni i iskusni glazbenik Marko Benić iz Iloka.

12.50 Made in America, igrani
film, komedija
15.00 Pas vatrogasac, film,
obiteljska komedija
17.05 Bibin svijet, serija (R)
17.45 RTL Extra Magazin
18.30 RTL Danas
19.10 Galileo, emisija
20.00 Sulejman Veličanstveni
21.15 Sulejman Veličanstveni
22.10 CSI: Miami, serija
23.05 CSI: Miami, serija
00.00 CSI: Miami, serija
00.55 Ubrzanje 2: Visoki
napon, film, akcijski (R)
02.30 Astro show, show
03.30 RTL Danas, (R)
04.05 Kraj programa

PONEDJELJAK
10.12.2012.

HRT 1

05:53 Mir i dobro
06:23 Tema dana
06:41 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:35 Vijesti
10:00 Vijesti
10:13 Mitskim putovima 4,
dokumentarna serija
11:10 Ključ u ruke 1
11:32 Ključ u ruke 1
12:00 Dnevnik
12:43 Prkosna ljubav
13:38 Dr. Oz 2, talk show
14:20 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:30 manjinski Mozaik:
Umjetnik mandrača
14:50 Treća dob, emisija
15:30 Glas domovine
16:00 Luda kuća 2, serija
16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti

18:00 Kontakt: Građanske
minute
18:20 8. kat: Preživjeti
katastrofu, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 TV Bingo
20:35 Potrošački kod
21:10 Nulta točka, politički
talk show
22:30 Dnevnik 3
22:50 Vijesti iz kulture
23:10 Na rubu znanosti:
Neuroplastičnost mozga
i moć uma
00:05 Seksi i grad 6, serija
00:50 Regionalni dnevnik
01:10 Tajne igre, američki
film (R)
02:37 Dr. Oz 2, talk show
03:17 Dr. House 8, serija
04:00 Skica za portret
04:05 Dnevnik 3
04:38 Nulta točka, politički
talk show

HRT 2

05:15 Najava programa
05:20 Pogled iz visine: Južna
Amerika, dok. serija
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV
--:-- TV vrtić: Slon
--:-- Brlog: Kokoš
--:-- Čarobna ploča: Čuvari
prirode - Mama
Zemlja (R)
07:30 Hotel Zombi, crtana
serija
07:55 Teletubbies
08:20 Život s Derekom 1,
serija za djecu
08:45 Fantastični prijatelji,
serija za mlade
09:10 Školski sat
10:00 Merlin 1, serija za djecu
i mlade (R)
10:45 Medo Ben 2: Crno zlato,
američki film (R)

12:10 Idemo na put s Goranom
Milićem - A sad u Europu
12:55 Plodovi zemlje
13:45 Tajne igre, američki
film (R)
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:20 Županijska panorama
16:40 U uredu 6, serija
17:00 Rijeka: More
17:30 Papillon, američki film
20:00 Na vrhu, američki film
21:35 Dr. House 8, serija
22:25 Zaštitnica svjedoka 3,
serija
23:05 Zvezdana vrata 2:
Svemir, serija
23:50 Retrovizor: CSI: Miami
9, serija
00:35 Retrovizor: Kojak 3,
serija
01:25 Retrovizor: Bez
oduševljenja, molim 7 -
humoristična serija
01:55 Noćni glazbeni program

nova

06:50 Astro Boy, crtana serija R
07:15 Astro Boy
07:40 Monsuno, crtana serija
08:05 Moja majka, serija
09:05 TV izlog
09:20 Moja majka, serija
10:15 TV izlog
10:30 Kako vrijeme prolazi, R
11:30 Ninja ratnici, zabavna
emisija R
12:05 IN magazin R
12:45 Larin izbor, serija R
13:45 Masterchef, R
15:25 Walker, teksaški rendžer
16:25 Ninja ratnici
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Larin izbor, serija
21:00 Lud, zbunjen, normalan,
(Prizivanje duhova)

22:00 Masterchef
23:10 Večernje vijesti
23:30 Greystoke: Legenda o Tarzanu, igrani film
02:00 Karate Kid 2, film R
04:00 Ezo TV, tarot show
05:00 Dnevnik Nove TV R
05:50 IN magazin R
06:30 Kraj programa

05.50 RTL Danas, (R)
06.25 Moji džepni ljubimci
06.40 Yu-Gi-Oh!
07.05 Ben 10: Ultimate Alien
07.30 Galileo
08.40 Isplati se - TV aukcija, emisija uživo
08.55 Flashpoint, serija (R)
09.50 Flashpoint, serija (R)
10.40 TV prodaja
10.55 RTL Extra Magazin, showbiz emisija (R)
11.45 Krv nije voda, serija (R)
12.50 Sulejman Veličanstveni
14.00 Sulejman Veličanstveni
15.00 Flashpoint, serija
16.00 Flashpoint, serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Sulejman Veličanstveni
22.10 RTL Vijesti
22.30 DOA: Dead or alive, igrani film, akcijski
00.05 CSI: Miami, serija (R)
01.00 CSI: Miami, serija (R)
01.50 Astro show, show
02.50 CSI: Miami, serija (R)
03.40 RTL Danas, emisija (R)
04.15 Kraj programa

UTORAK 11.12.2012.

05:45 Treća dob
06:20 Tema dana
06:38 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Monty Don's Italian Gardens, dok. serija
11:10 Ključ u ruke 1
11:32 Ključ u ruke 1
12:00 Dnevnik
12:43 Prkosna ljubav
13:38 Dr. Oz 2, talk show
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:30 Kulturna baština: Turopoljske šetnje
14:50 Među nama

15:30 Posjet čovječuljka, dokumentarni film
16:00 Luda kuća 2, serija
16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
18:00 Kontakt: Slova do krova
18:20 8. kat: ADHD - borba s hiperaktivnošću, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Paravan
21:05 Ciklus hrvatskog filma: Kad čuješ zvona
22:45 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:25 The Human Contract, američki film
01:10 Seks i grad 6, serija
02:00 Regionalni dnevnik
02:20 Dr. Oz 2, talk show
03:05 Dr. House 8, serija
03:50 Jelovnici izgubljenog vremena
04:10 Dnevnik 3
04:30 Vijesti iz kulture
04:43 Skica za portret
05:00 Paravan

05:20 Najava programa
05:23 Mitskim putovima 4
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV:
07:30 Crtana serija
07:55 Teletubbies
08:20 Život s Derekom 1, serija za djecu
08:45 Fantastični prijatelji
09:10 Školski sat
10:00 Merlin 1, serija za djecu i mlade (R)
10:45 U bespućima Amerike, američki film
12:30 Idemo na put s Goranom Milićem - A sad u Europu
13:45 McBride: Tko je ubio Martyja?, američki film
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:20 Županijska panorama
16:40 U uredu 6, serija
17:00 Potrošački kod
17:30 Tajanstveni junaci, američki film
19:30 Slatki svijet Charlyjevih anđela, dok. serija
20:00 Bourneova nadmoć, američki film
21:50 Dr. House 8, serija
22:40 Zaštitnica svjedoka 3
23:20 Zvezdana vrata 2: Svemir, serija
00:05 Retrovizor: CSI: Miami 9, serija
00:50 Retrovizor: Kojak 3
01:40 Retrovizor: Bez oduševljenja, molim 7
02:10 Noćni glazbeni program

06:40 Astro Boy, crtana serija
07:05 Monsuno, crtana serija
07:30 Moja majka, serija
08:30 TV izlog
08:45 Moja majka, serija
10:00 Kako vrijeme prolazi, serija R
11:00 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:00 Ninja ratnici, zabavna emisija R
12:35 IN magazin R
13:20 Larin izbor, serija R
14:20 Masterchef, R
15:25 Walker, teksaški rendžer
16:25 Ninja ratnici
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Larin izbor, serija
21:00 Lud, zbunjen, normalan, serija (Kućna dostava)
22:00 Masterchef
23:10 Večernje vijesti
23:30 Odmor u Las Vegasu, igrani film
01:20 Greystoke: Legenda o Tarzanu, igrani film R
03:35 Odbrojanje, serija
04:50 Ezo TV, tarot show
05:50 Dnevnik Nove TV R
06:40 Kraj programa

06.10 RTL Danas, (R)
06.45 Moji džepni ljubimci
07.05 Yu-Gi-Oh!
07.30 Ben 10: Ultimate Alien
07.50 Galileo
08.45 TV prodaja
09.00 Isplati se - TV aukcija, emisija uživo
09.15 Flashpoint, serija (R)
10.10 Flashpoint, serija (R)
11.05 TV prodaja
11.30 Ekkluziv Tabloid, (R)
11.50 Krv nije voda, serija (R)
12.45 TV prodaja
13.00 Ruža vjetrova, serija (R)
14.00 Sulejman Veličanstveni, R
15.00 Flashpoint, serija
16.00 Flashpoint, serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Sulejman Veličanstveni
22.10 RTL Vijesti
22.30 Dugi vikend - TV premijera, film, komedija
00.10 DOA: Dead or alive, igrani film, akcijski (R)
01.45 Astro show
02.45 RTL Danas, (R)
03.20 Kraj programa

SRIJEDA 12.12.2012.

05:45 Među nama
06:20 Tema dana
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Monty Don's Italian Gardens, dok. serija
11:10 Ključ u ruke 1
11:33 Ključ u ruke 1
12:00 Dnevnik
12:43 Prkosna ljubav
13:38 Dr. Oz 2, talk show
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:30 Jelovnici izgubljenog vremena:
14:55 Riječ i život, religijska emisija
15:35 Alpe Dunav Jadran
16:05 Luda kuća 2, serija
16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
18:00 Kontakt: Druga strana medalje
18:20 8. kat: Gastarbajteri, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Loto 7/39
20:15 Globalno sijelo
20:50 Hrvatsko vođeno blago: Lastovsko otočje, dokumentarni film
21:50 Horizonti, vanjsko politička emisija
22:45 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:25 Drugi format
00:15 Ludnica u Clevelandu 1, humoristična serija
00:35 Regionalni dnevnik
00:55 Dugi put ljubavi, američki film (R)
02:20 Prekid programa radi redovnog održavanja uređaja
04:30 Dnevnik 3
04:50 Vijesti iz kulture
05:03 Horizonti, vanjsko politička emisija

05:10 Najava programa
05:15 Monty Don's Italian Gardens, dok. serija
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV:
07:30 Crtana serija
07:55 Teletubbies
08:20 Život s Derekom 1, serija za djecu
08:45 Fantastični prijatelji
10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13:35 Dugi put ljubavi,

američki film
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:20 Županijska panorama
16:40 U uredu 6, serija
17:05 Eko zona
17:35 One Night With the King, američki film
19:05 Teletubbies
19:30 Slatki svijet Charlyjevih anđela, dok. serija
20:00 Groznica subotnje večeri, američki film
22:00 Zaštitnica svjedoka 3
22:45 Zvezdana vrata 2: Svemir, serija
23:30 Istanbul: Plivanje, SP u kratkim bazenima, snimka
00:15 Retrovizor: CSI: Miami 9, serija
01:00 Retrovizor: Kojak 3
01:50 Retrovizor: Bez oduševljenja, molim 7 - humoristična serija
02:20 Noćni glazbeni program

06:40 Astro Boy
07:05 Monsuno, crtana serija
07:30 Moja majka, serija
08:30 TV izlog
08:45 Moja majka, serija
09:45 TV izlog
10:00 Kako vrijeme prolazi, serija R
11:00 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:00 Ninja ratnici, zabavna emisija R
12:35 IN magazin R
13:20 Larin izbor, serija R
14:20 Masterchef, reality show R
15:25 Walker, teksaški rendžer
16:25 Ninja ratnici
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Larin izbor, serija
21:00 Lud, zbunjen, normalan
22:00 Masterchef, reality show
23:10 Večernje vijesti
23:30 Dan obuke, igrani film
01:50 Odmor u Las Vegasu, igrani film R
03:25 Odbrojanje, serija
04:40 Ezo TV, tarot show
05:40 Dnevnik Nove TV R
06:30 Kraj programa

06.05 RTL Danas, (R)
06.40 Moji džepni ljubimci
06.55 Yu-Gi-Oh!
07.20 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija (R)
07.45 Galileo, emisija

08.35 TV prodaja
 08.50 Isplati se - TV aukcija, emisija uživo
 09.05 Flashpoint, serija (R)
 10.00 Flashpoint, serija (R)
 11.00 TV prodaja
 11.25 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 11.45 Krv nije voda, serija (R)
 12.40 TV prodaja
 12.55 Ruža vjetrova, serija (R)
 13.55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 15.00 Flashpoint, serija
 16.00 Flashpoint, serija
 16.55 RTL 5 do 5
 17.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.10 Krv nije voda, serija
 20.00 Ruža vjetrova, serija
 21.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
 22.10 RTL Vijesti
 23.30 Zamka za roditelje, igrani film, komedija
 00.55 Dugi vikend - TV premijera, igrani film, komedija
 02.35 Astro show, show, emisija uživo
 03.35 RTL Danas, (R)
 04.10 Kraj programa

ČETVRTAK 13.12.2012.

05:45 Riječ i život
 06:20 Tema dana

06:38 Najava programa
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 10:00 Vijesti
 10:10 Monty Don's Italian Gardens, dokumentarna serija
 11:10 Dokumentarci stila života
 12:00 Dnevnik
 12:43 Prkosna ljubav, telenovela
 13:38 Dr. Oz 2, talk show
 14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:30 Hrvatska kronika BiH
 14:50 Trenutak spoznaje
 15:30 Pozitivno
 16:00 Luda kuća 2, humoristična serija
 16:58 Hrvatska uživo
 17:00 Vijesti
 18:00 Kontakt: Vaše priče
 18:15 Znanstvene vijesti
 18:20 8. kat: Pet minuta slave, talk-show
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 Mimara revisited, dokumentarni film
 20:45 Spektar, unutrašnje politički magazin
 21:35 Paralele
 22:10 Pola ure kulture
 22:50 Dnevnik 3
 23:10 Vijesti iz kulture
 23:30 Ciklus kulturnih filmova: Bostonski davitelj, američki film
 01:25 Regionalni dnevnik
 01:45 Skrovnita mjesta,

američki film (R)
 03:10 Dr. Oz 2, talk show
 03:55 Skica za portret
 04:15 Dnevnik 3
 04:35 Vijesti iz kulture
 04:48 Skica za portret
 05:05 Spektar, unutrašnje politički magazin

05:10 Najava programa
 05:15 Monty Don's Italian Gardens, dok. serija
 06:15 Prkosna ljubav
 07:00 Mala TV:
 --- TV vrtić: Sveta Lucija
 --- Fleks: Kiša, crtani film
 --- Baltazar: Hanibalove Alpe, crtani film (R)
 07:30 Crtana serija
 07:55 Teletubbies
 08:20 Život s Derekom 1
 08:45 Fantastični prijatelji
 09:10 Školski sat
 10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13:35 Skrovnita mjesta, američki film (R)
 15:10 Školski sat
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:20 Županijska panorama
 16:40 Dva i pol muškarca 7, humoristična serija
 17:05 Globalno sijelo
 17:35 Mary Higgins Clark: Srest ćemo se opet, američki film
 19:05 Teletubbies
 19:30 Slatki svijet Charlyjevih anđela, dok.serija
 20:05 Top Gear 13, dokumentarna serija

21:00 Američka pita: Vjenčanje, američko-njemački film
 22:40 Zaštitnica svjedoka 3
 23:25 Istanbul: Plivanje, SP u kratkim bazenima, snimka
 00:10 Retrovizor: CSI: Miami 9, serija
 00:55 Retrovizor: Kojak 3
 01:45 Retrovizor: Sestra Jackie 2, hum.serija
 02:15 Noćni glazbeni program

06:40 Astro Boy
 07:05 Monsuno, crtana serija
 07:30 Moja majka, serija
 08:30 TV izlog
 08:45 Moja majka, serija
 10:00 Kako vrijeme prolazi, serija R
 11:00 Walker, teksaški rendžer, serija R
 12:00 Ninja ratnici, zabavna emisija R
 12:35 IN magazin R
 13:20 Larin izbor, serija R
 14:20 Masterchef, R
 15:25 Walker, teksaški rendžer
 16:25 Ninja ratnici
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Larin izbor, serija
 21:00 Lud, zbuđen, normalan, serija (Testament)
 22:10 Provjereno
 23:20 Večernje vijesti
 23:40 Slom, igrani film

01:50 Dan obuke, film R
 03:50 Klub otpisanih, serija
 04:15 Ezo TV, tarot show
 05:15 Dnevnik Nove TV R
 06:05 IN magazin R
 06:40 Kraj programa

06.05 RTL Danas, (R)
 06.40 Moji džepni ljubimci
 06.55 Yu-Gi-Oh!
 07.20 Ben 10: Ultimate Alien
 07.45 Galileo, emisija
 08.35 TV prodaja
 08.50 Isplati se - TV aukcija, emisija uživo
 09.05 Flashpoint, serija (R)
 10.00 Flashpoint, serija (R)
 11.00 TV prodaja
 11.25 Ekkluziv Tabloid, (R)
 11.45 Krv nije voda, serija (R)
 12.40 TV prodaja
 12.55 Ruža vjetrova, serija (R)
 13.55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 15.00 Flashpoint, serija
 16.00 Flashpoint, serija
 16.55 RTL 5 do 5
 17.10 Galileo, emisija
 18.05 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas
 19.10 Krv nije voda, serija
 20.00 Ruža vjetrova, serija
 21.00 Sulejman Veličanstveni
 22.10 RTL Vijesti
 22.30 Otporni na metke, igrani film, akcijska komedija
 00.05 Zamka za roditelje, film, komedija (R)
 02.25 Astro show
 03.25 RTL Danas, (R)
 04.00 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18,15 'Vojvodanski tjedan'
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
 • 20,00 Divni novi svijet
 • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 • 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

NOGOMET

Petar Kuntić na svečanoj akademiji HNS-a

ZAGREB – U povodu obilježavanja 100 godina nogometa u Hrvatskoj, u utorak je u zagrebačkom HNK-u održana svečana akademija Hrvatskog nogometnog saveza. Akademiji je, kao koordinator nogometne reprezentacije Hrvata u Vojvodini, nazočio i Petar Kuntić. Po prvi put su vojvođanski Hrvati koji se bave sportom također uvršteni u Godišnji zbornik Hrvatskog nogometnog saveza, čime su zabilježeni uspjesi nogometne reprezentacije vojvođanskih Hrvata na Prvenstvu hrvatskih manjina, kada su pobijedili u Beču, kao i osvojeno treće mjesto u Bautzenu u Njemačkoj na prvenstvu svih manjinskih zajednica u Europi.

Memorijal Josipa Bukovca Drase

SONTA – Na parketu sportske dvorane OŠ »Ivan Goran Kovačić« u Sonti u nedjelju, 9. prosinca, održat će se nogometni memorijal prerano preminulog Josipa Bukovca Drase. Prvu utakmicu, s početkom u 11 sati, međusobno će odigrati djeca Dinamove nogometne škole, generacije 1993./4./5. godišta, s kojima je pokojni Josip trenirao i igrao nogomet. Pokraj domaćina, na memorijalu će sudjelovati i mladi nogometaši Hajduka iz Kule i Tekstilca iz Odžaka, a revijalnu utakmicu međusobno će odigrati i članice ŽRK Sonta. Ulaz je slobodan.

I. A.

RUKOMET

Malonogometni turnir srijemskih udruga

ZEMUN – Povodom svoje pete obljetnice Društvo hrvatske mladeži Zemuna organiziralo je u nedjelju još jedan malonogo-

metni turnir. Svoje snage su, kao i prijašnjih godina, odmjeravale nogometne ekipe udruga s područja Srijema. Prvo mjesto osvojila je momčad HKPD-a »Jelačić« iz Petrovaradina, drugo mjesto pripalo je HKPD-u »Matija Gubec« iz Rume, a treće HKPD-u »Tomislav« iz Golubinaca. Za najboljeg igrača turnira proglašen je Marko Renić iz momčadi HKPD-a »Jelačić« iz Petrovaradina, kao najbolji strijelac pokazao se Ivan Galar iz momčadi HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume, a kao najbolji golman Goran Crljen iz momčadi HKPD-a »Tomislav« iz Golubinaca. Prvoplasiranoj momčadi, najboljem igraču, strijelcu i golmanu uručeni su pehari, a ekipama od petog do osmog mjesta zahvalnice za sudjelovanje na turniru kao poticaj da se na nekom od narednih turnira pokažu u što boljem svjetlu. Ovom prigodom su se također sastali i kapiteni svih ekipa koje djeluju na području Srijema, kako bi se dogovorili o nastavku tradicije organiziranja turnira među srijemskim udrugama usprkos teškoj financijskoj situaciji.

D. L.

RIBOLOV

Bosutski kup u varaličarenju

ŠID – Poslije nešto više od jednog desetljeća, u organizaciji nevladine udruge »Pokret za zaštitu i očuvanje rijeke Bosut«, a uz potporu općine Šid, u subotu, 1. prosinca, u mjestu Morović ponovno je održan Bosutski kup u varaličarenju. Sudjelovalo je preko stotinu natjecatelja – što ekipno što pojedinačno, kako iz šidske općine tako i iz gradova u susjednim državama. Iako nije bilo službenih pobjednika, pošto nije bilo ulova ribe, nagrade i pehari uručeni su nakon izvlačenja iz žrijeba sudionika ovog natjecanja, a prvi pehar uručen je gostima iz Tuzle.

Kup su posjetili i predstavnici Vlade Republike Srbije, lokalne vlasti, kao i veliki broj građana koji su podržali ponovno održavanje ove sportske manifestacije.

S. D.

JIP SUBOTICA TRANS
TURISTIČKA AGENCIJA

BEČ Zlatni vikend
Šoping tura
Božićni vašar

024 555 466
www.turizam.sutrans.rs

U cijenu je uračunato:
- prijevoz turističkim autobusom na relaciji Subotica - Beč - Subotica
- smještaj u hotelu »Hofburg« na bazi noćenja s doručkom (švedski stol)
- obilazak po programu putovanja i lokalni vodič
- pratilac grupe
- osiguranje putnika
- zdravstveno putničko osiguranje

STJEPAN PALENKIĆ, KOŠARKAŠKI TRENER

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Pola stoljeća s košarkaškom loptom

**Iako u mirovini,
prihvatio se mjesta
prvog pomoćnika**

pod budnim okom pokojnog Karla Kopilovića, ali i asistencijom upravo Stjepana Palenkića, po odlasku u jače klubove napravile solidne igračke karijere.

»Godinama sam bio asistent Karlu Kopiloviću i svojim entuzijazmom osobno pridonio igračkom razvoju mnogih kvalitetnih košarkašica koje su potekle iz naše klupske košarkaške škole. Samo, nekada su bila zbilja druga vremena i društvo je skrbiло za sport, financirajući sve potrebne aktivnosti i nije bilo problema s masovnošću. Danas je to sve puno teže, jer sve škole košarke traže plaćanje članarine i roditeljsko financiranje nabave potrebnih rekvizita, putovanja i svega što je neophodno za ozbiljnije bavljenje sportom. U klupskoj školi košarke trenutačno imamo desetak djevojaka, u prvoj ekipi, izuzev dvije relativno starije igračice, igraju srednjoškolke, i to je neka naša aktualna budućnost. Nažalost, ukoliko se stvari ne promijene na bolje, i ne pronadu stabilnija financijska rješenja, dugoročnija budućnost je krajnje upitna. Unatoč svemu, djevojke koje danas igraju za Spartak, čine to iz velike ljubavi prema sportu koji vole i spremne su maksimalno se žrtvovati za njega. Kao što to, već godinama, činim i ja«, priznao je na kraju razgovora košarkaški trener Stjepan Palenkić, koji ni u mirovini ne može bez igre pod koševima.

Na poziv čelnika Ženskog košarkaškog kluba Spartak iz Subotice, prije godinu i pol, Stjepan Palenkić je pristao biti prvim pomoćnikom Stojanke Došić, trenerice prve ekipe. Ogromno iskustvo u igri na dva koša, dugo pola stoljeća još od davne 1962. godine u rodnom Slavonskom Brodu, danas prenosi djevojkama koje tek započinju svoju košarkašku karijeru.

»Dolaskom u klub trenerica prve ekipe Stojanka Došić je inzistirala na mom anagžmanu na mjesto drugog trenera i njezina pomoćnika, i ja sam pristao ponovno se aktivno vratiti u svijet košarke. S obzirom da sam već nekoliko godina u mirovini, slobodnog vremena imam dovoljno, pa nije bilo nikakvih zapreka da se posvetim radu s igračicama koje nastupaju za Spartak«, otkrio nam je razloge svog povratka pod koševе Stjepan Palenkić.

NEUSPJEŠNA SEZONA

Nakon odlične prethodne sezone u kojoj su djevojke iz Dudove šume napravile veli-

ko rezultatsko iznenađenje plasmanom među osam najboljih u državi, već sljedeće je donijela veliko razočarenje ispadanjem u niži rang natjecanja, I. B ligu Srbije.

»Dosta je faktora utjecalo na naše ispadanje iz elitnog ženskog klupskog natjecanja, ponajviše nefer odnos drugih klubova koji su se urotili protiv nas i puštali jedni drugima odlučujuće susrete, samo da bi nama napakostili. Na koncu smo mi ispali iz lige, a primjerice Zrenjanin koji je ostao, poslije izvjesnog vremena se rasformirao i više tog kluba nema, pa je na taj način učinjena 'medvjeda usluga' ženskoj košarki u Vojvodini i Srbiji. ŽKK Spartak je dvadeset godina bio u Prvoj ligi i osobno mislim kako se nije smjelo dopustiti realiziranje tih zakulisnih radnji koje su dovele do našeg ispadanja iz lige, iako i danas imamo ekipu koja bez problema može igrati u Prvoj ligi.«

DRUGA LIGA

Na pitanje kako izgleda igra- nje u nižem rangu natjecanja,

u okolnostima kada je ekipa znatno jača od ostalih rivala, Stjepan pojašnjava:

»Sada igramo u I. B ligi, grupa sjever, i naravno uvjerljivo smo prvi na tablici, jer ponavljam, i sada imamo ekipu za sredinu prvoligaške tablice, ali što je tu je i morat ćemo ovu sezonu odigrati u nižem rangu natjecanja. Vidite, za trenera koji ima jasnu viziju i plan budućeg rada s ekipom, ispadanje nije veliki problem, jer se tijekom godine igranja među slabijim klubovima mogu isprobati mlađe igračice i ugravati ekipa za sljedeću, povratničku sezonu. Opet, mlađim igračicama je to odlična prilika za stjecanje natjecateljskog iskustva u seriji ligaških susreta, što u jačem natjecanju nemaju prilike. Nažalost, teška financijska situacija u kojoj se klub nalazi, sprečava dugoročno planiranje za budućnost je, iz sezone u sezonu, sve upitnija.«

BUDUĆNOST

Subotička ženska košarka je oduvijek bila rasadnik talenata koji su, stasajući

POGLED S TRIBINA

Talent

Malo bolji poznavatelji nogometa dobro znaju za La Masiu, Barceloninu nogometnu školu iz koje su iznikli veliki talenti poput najboljeg svjetskog igrača današnjice Lea Messija, Xavia i ostalih prvotimaca katalonskog ponosa. Ali, ono što se dogodilo nedavno u ligaškom susretu španjolske Primere, kada se na terenu, nakon izlaska zbog ozljede Danija Alvesa, našlo svih jedanaest nogometaša koji su potekli iz glasovite riznice talenata, zbilja je presedan vrijedan nogometne povijesti. Velikan španjolskog i svjetskog nogometa u sopstvenom pogonu stvorio je kompletnu momčad, što je u današnjem svijetu najjačih klubova u čijim sastavima sve vrvi od skupo plaćenih stranih legionara, naprosto nevjerovatan podatak. Plus činjenica kako je Barca upravo u posljednjem ligaškom kolu pobjedom protiv Athletic Bilbaoa postavila novi španjolski rekord najuspješnijeg ligaškog starta u povijesti (13 pobjeda i 1 neodlučeni susret) i sve to poglavito bazirano na domaćim snagama. Istina, Messi je Argentinac, ali su ga plavo-crveni skauti otkrili još u ranoj mladosti i doveli na Camp Nou.

Barcelonina lijepa priča najljepši je primjer kako se mogu velike stvari napraviti u domaćoj režiji, i potvrda da se rad na duge staze itekako isplati. Hrvatski nogometni velikani, Dinamo i Hajduk, oduvijek su bili rasadnici velikih talenata, no privučeni bogatim inozemnim ponudama isti su brže bolje bili prodani, a njihovi matični klubovi uskraćeni za njihovu kvalitetu. Stoga ne čudi marginalna uloga Dinama u Ligi prvaka i skromni euro dometi Hajduka, dok njihovi nekadašnji juniori igraju u Real Madridu (Modrić), Srna i Eduardo u Šahtjoru, Lovren u Lyonu, Livaja u Interu...

Naravno, Barcini školarci igraju za veliki novac koji za njihovu kvalitetu plaća matični klub, što hrvatski klubovi nisu u mogućnosti i vjerojatno nikada neće ni biti. Ali bez velikog novca, nažalost, nikada neće biti ni velikih rezultata. Ni velikog novca oko kojeg se vrhunski nogomet okreće...

D. P.

NOGOMET

Jadranski derbi bez pobjednika

Posljednji susret 18. kola 1. HNL donio je neodlučeni rezultat u Splitu, gdje su Hajduk i Rijeka podijelili plijen (1-1). Dinamo je, na čelu s novim trenerom Jurčićem, izbio minimalnu pobjedu protiv Lokomotive i još više učvrstio prvu poziciju na tablici.

LP: Prvi bod Dinama

U susretu posljednjeg, šestog kola A skupine nogometne Lige prvaka Dinamo je pred gotovo praznim tribinama Maksimira odigrao 1:1 protiv kijevskog imenjaka osvojivši prvi bod u skupini.

Gosti su povelili golom Jarmolenka u posljednjim trenucima prvog poluvremena, a izjednačio je Krstanović iz jedanaesterca u sudačkoj nadoknadi drugog dijela.

KOŠARKA

Cedevita i Split

Nakon katastrofalnog 10. kola, sljedeće prvenstveno kolo regionalne košarkaške lige donijelo je barem polovičan uspjeh hrvatskih predstavnika. Cedevita je svladala Krku (97-78), Split je tijesno pobijedio Budućnost (71-69), ali su nesuspješni slijed nastavili Cibona na gostovanju kod Olimpije (82-87) i Zadar kod Rabotničkog (79-92). S 18 bodova Cedevita se nalazi na četvrtom mjestu, Split na desatom mjestu ima 16, Cibona 15, a Zadar 14 bodova i trenutačno zauzimaju dvanaesto i trinaesto mjesto.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rse-mail: funero@funero.co.rsKod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke
ortodontske usluge

dr. Robert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert
24000 SUBOTICA Dure Đakovića 7/a Tel.: 024/554-136

Prodaje se kuća na Makovoj sedmici sa svim sporednim prostorijama i zidanim bazenom u dvorišnom dijelu, dimenzija: 7 x 4 m i placem od 3 motike, s mogućom zamjenom za odgovarajući stan i doplatu. Tel.: 063/538-639.

Prihvatila bih čuvanje i održavanje stambene zgrade na užem i širem području grada Subotice, uz plaćanje svih režijskih i komunalnih troškova, bez plaćanja zakupnine. Tel.: 064/121-85-48.

Izdajem jednosoban komforan namješten stan – studentima ili mladom bračnom paru u Novom Sadu – blizu sportskog centra na Klisi! Tel.: 063/718-90-33.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića. Portret djevojčice s psom. Cijena 500 eura. Tel.: 061-4338-102.

Izdajem kompletno opremljen dvosoban apartman s četiri ležaja, čajnom kuhinjom, kupaoćicom, velikom terasom i parkirnim mjestom 150 m od plaže, u Kraljevići na hrvatskom primorju. Tel: 00381 63/7400209.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel: 064/4088979 ili 063/7246417.

Izdajem jednosoban namješten stan kod Vatrogasaca i VTS, pogodan za studente ili radnike. Tel.: 024-562-512 i 064-1485229.

Prodajem katnicu 110 m² i dvosoban stan od 45 m² istom dvorištu s garažom i nusprostorijama, 3

kupaone, centralno grijanje (2 kombiobjera), s voćnjakom i kompletnim namještajem. U obzir dolazi i zamjena za dvosoban stan u Subotici uz doplatu po dogovoru. Nekretnine se nalaze na Senjaku, blizu gradskog vrta u Osijeku. Interesirati se u poslijepodnevnim satima. Tel.: 00-385-31 570 355.

U najljepšem djelu Kertvaroša prodajem ulični odvojeni dio obiteljske kuće od cca 64 m², potrebna adaptacija. Cijena 15500 eura. Postoji sva infrastruktura. Tel.: 572-875 ili 063-8838747.

Izdajem apartmane blizu mora u Crikvenici. Tel.: 00-385- 51 241 053.

Kupujem, prodajem i mijenjam značke. Kupujem knjige i medalje nogometnih klubova. Tel.: 024/542-310 i 062/8-528-228.

Prodaje se sijačica OLT GAMA 18 (gumeni točkovi) s lulama i JEDNOBRAZNI PLUG IMT 14 COLI. Tel.: 024/528682.

Prodaje se polovna cigla malog i velikog formata (4 din/kom) i nova električna kosilica za travu. Tel.: 024/532570.

Izdajem apartman u Novom Vinodolskom. Tel.: 00 385 51 241-610, 00 385 98 442-178.

Izdajem prazan dvosoban stan od 46 m² s grijanjem na plin. Tel.: 064-2394773.

Povoljno prodajem hrastovu kaku za vino cca 1500 litara, drvenu muljaču za grožđe, dvoredni špartač za kukuruz i razboj za tkanje. Tel.: 021-776372

Povoljno izdajem smještaj u Rovinju. Tel.: +385-52030007 ili +385-989277470, Jadranka.

Prodajem 4 slike 1x2 m ulje na platnu s ramovima – posljednja večera rad akademskog slikara. Jeftino. Tel.: 060 0242233.

Prodajem 600 kom. stare cigle velikog formata. Tel. 024 535 319.

Prihvatila bih čuvanje i njegu male djece ili starije osobe. Tel.: 064/0714938.

Prhvatila bi se održavanja stambene zgrade uz plaćanje svih režijskih troškova. Tel.: 065/5319928.

Izdaje se namješten stan na Proizivci, bračnom paru ili studentima i učenicima. Tel.: 062/1789170.

Hitno izdajem sobu za jednu ili dvije ozbiljne učenice, studentice ili uposlenice na Novom naselju, u Novom Sadu. Tel: 021/496-014.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Povoljno izdajem skladište kod autobusnog kolodvora u Subotici. Tel.: 064-9640745.

Dvosoban stan od 60 m² Subotica – Zorka izdajem ili mijenjam za sličan u Novom Sadu. Tel.: 064 255 68 22.

Prodajem ediciju – Pet stoljeća hrvatske književnosti, izdanje 1965 god. Matica hrvatska. Tel.: 063 8886755 ili 064 2170160.

Ozbiljna, poštena, vrijedna žena srednjih godina brinula bi o starijoj osobi – radila bi u domaćinstvu – spremala, kuhala. Tel.: 064 4208423.

Hrvatska likovna udruga »CroArt« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Uz popust od 20%

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
 * **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22
 VOJVODANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

MOJE NOVINE

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

Ope po Vojvodine

Otvorijo bać-Iva oči ko i svako jutro, ščim je pitov zakukuriko. Njegova se prilipila nuž njega ko da je ne znam kaka zima, pa se sve škobi. I još počela čačkat tamo di ne triba. On se ko kaki političar polako izvuko ispod dunje i ošo se na bunar umit. Njegova samo glasno izdanila, pa se digla i oma metnila kafu, a on će na biciglu, pa u pekaru. Ko kerice se navadili na frišku lepinju. »Kanda smo svi nikako jako brzo zaboravili kako su naše majke i matere pekle kruva za nedilju dana. A danas, Bože sačuvaj, žene bi samo bazdali-kale. Vada više ni ne znate kako se peče kruv na vazdanicu. Ta kaki, ne bi znala ni podmisit, ni zamisit«, počme filtozirat bać-Iva dok se navlačijo. Gleda njegovu ispod oka, još je samo u košuljcu, al se kanda pravi da ni ništa ni čula. Ne bi ona ko njegova i njezna mater i majka, vada je lipše uranit pa poslat čoveka kod pekara. Jedamput je je to spomenijo i ona ko da je ograjisala. »E, one nisu radile, pa su mogle uvijek samo oko kuće. Lako je njima bilo udešat ljudma. Zoto su ji vada više i poštivali neg današnji nas. Pa, kad nisu znale zaradit kruv, morale su ga makar speć!«, kaže ona i počme malo jače duvat kroz nos. »Pa da, ko da samo ti no vomu svitu radiš. A što su prija imale po sedam-osam dice, pa po par lanaca kukuruza, pa bašču, pa vinograd, pa...«. -Bome, tude je već bać-Ivina metnila ruke na bokove, a to kod njoje baš i ni brež vraga. »A šta bi ti, samo mi tude cantraš brog dice. Dosta nam je dvi, ne znamo ni kako ćemo nji priranit, vidiš da se jedva krpamo«, odvratu mu već pomalo bisno, a više zabrinuto. »Znadeš, baš bi lipo bilo imat i dite, otraniło bi se nuz nje dvi, a ne bi nam se loza zatrla«, veli bać-Iva, a znade da će mu to zauvik ostat velika bola na srcu. Eto, od tolike familije, jedne od najstariji u selu, baš će se na njemu zatrt loza. Pa dobro i neće, ima njegov brat dite, al on je još u mladi godina ošo na drugi kraj svita, pa kad š ditetom dojde na urlab, vaj samo švabura, ni riči ne zna šokački. Samo je malo glasnije izdanijo, pa nako ispod oka pogledu u ženin trbu i malo se bećarcki naškobijo. Ona to primetila, pa je već izdaleka počela prest ko mačka. »Ta idi, vidim da je tebe do ludorije, a gle koliki mi je samo trbu osto od nje dvi. Vada mi vaku više ni ne voljiš«, veli, a već se po malo i zapržatila. Bać-Iva se okuražijo, pa mu ne da vrag mira, nego je još malo priko košuljca i pogladijo po trbuvu. Ruka mu odlutala i pod košuljac, ona se još lipše zapržatila, pa sve trlja nogu nuž nogu, al se ko forme i otimlje, vada se neće ludovat vako rano. Al i u tomu otimanju se sve vise stala naslanjat na bać-Ivu. »Ta mani se, ta neka... ta... ta... cure će se probudit, ta... moram na posov, ta... nemamo baš ni vrimenta...«, kaže već dobro zaduvana. Do kraj se našlo vrimenta i za koišta, pa se potli za dram navuko i ošo kod pekara. Kad tamo, svi nikako nevoljno mrndu, brzo je vidijo i zašto. Odjutros je kruv deset deka lakši, a sedam dinara skuplji neg juče. I triba tako, ko oće jist pekarckoga, nek plati, a ko neće, nek misi sam, pa će vidit pošto brašno, misli se bać-Iva. Ničemu se više ne može iznenadit, jedino mu je malo čudno što je kruv opet prvo poskupijo u Vojvodine. A dole ga još uvek plaću za frtalj manje.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

HRVATSKARIJEČ

Bolest je bogataška kazna, a sirotinjska sudbina.

Ivo Andrić

Najbolja upotreba riječi je šutnja.

Tagore

Rastanak predstavlja početak rađanja uspomena.

Salvador Dali

FOTO KUTAK

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU
NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Bio je opet!

KVIZ

Zdenko Strižić

Koje je godine i gdje rođen glasoviti hrvatski arhitekt Zdenko Strižić?

Gdje je usavršavao studij arhitekture?

S kojim se projektom prvi puta predstavlja u Zagrebu?

Koje je gradsko stambeno naselje njegovo djelo?

U kojim je gradovima nekadašnje zajedničke države radio regulatornu osnovu?

Što je njegovo najopsežnije djelo?

Na kojem je fakultetu predavao?

Kada je i gdje umro Zdenko Strižić?

Rođen je 29. rujna 1902. godine u Bjelovaru.
U Dresdenu i Parizu.
Projektom regulatorne osnove grada.
Trešnjevka.
Sarajevu, Novom Sadu.
Regulatorni plan uređenja Nacionalnog parka Plitvice.
Na arhitektonskom odjelu Tehničkog fakulteta.
Umro je 1. studenoga 1990. godine u Braunschweigu.

VICEVI

Kaže dečko devojci:

- Dužna si mi piće.

- Zašto?

- Kad sam te ugledao, ispalo mi je iz ruke!

Pita jedan student drugog:

- Hoćemo li na kavu ili na predavanje?

Drugi kaže:

- Bacit ćemo novčić, ako ostane u zraku, idemo na predavanje.

Rođendani su vrlo korisni,
što ih više imamo, to duže živimo.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

ts tržnica AD
subotica

www.subotickatrznica.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

**KTC SUBOTICA :: SOMBOR ::
APATIN :: SENTA :: BEČEJ**

- ODGODA PLAĆANJE

90 DANA

VIKEND AKCIJA *7.12 - 10.12.2012. *

Skuša rinfuzno 1 kg

275 ~~309.90~~
•90din

Brašno T400 oštro 1Kg

52 ~~59.90~~
•90din

Krumpir 1 kg

39 ~~45.90~~
•90din

Jabuka Granny Smith 1 kg

45 ~~55.90~~
•90din

Hren marinirani 200 g

69 ~~79.90~~
•90din

Vino Rizling, Roze 1 litra

-35%

155 ~~239.90~~
•90din

Sok Fruitella 2 litre:
Cola, orange

-15%

55 ~~65.90~~
•90din

Deterdžent za rublje Merix
dječji sapun 9kg + Silan 1L
GRATIS

-28%

1.049 ~~1.449.90~~
•90din

Lopata za snijeg sa
drškom

**HIT
PONUDA!**
-26%

399 ~~539.90~~
•90din

HIT PONUDA!
do kraja godine
svake srijede
-15 % popusta
na
bijelu tehniku, televizore
i male kućanske
aparate

NOVO

PETAK - SUBOTA - NEDJELJA
POPUST -10%
popust se odnosi i 10. i 11.
na svaku kupnju

Božićni i novogodišnji popust za pretplatu

na tjednik **30%**

na internet izdanje **50%**

na knjige **30-50%**